

ÚŘAD VLÁDY ČR, AGENTURA PRO SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ
V ROMSKÝCH LOKALITÁCH

ČÁST IX.: ROUDNICE NAD LABEM

EVALUACE
V LOKÁLNÍCH
PARTNERSTVÍCH

OBDOBÍ 2008-2010

EVALUACE V LOKÁLNÍCH PARTNERSTVÍCH

období 2008-2010

IX. ROUDNICE NAD LABEM

„Roudnická trojka: návraty na startovní čáru“

**Pro Úřad vlády ČR, Agenturu pro sociální začleňování v romských
lokalitách zpracovala společnost SocioFactor s.r.o.**

OBSAH

1.	O evaluaci	5
2.	Představení lokality	7
2.1.	Město Roudnice nad Labem.....	7
2.2.	Sociodemografická charakteristika města	7
2.2.1.	Vývoj počtu obyvatel	7
2.2.2.	Nezaměstnanost.....	9
2.2.3.	Vzdělanostní struktura	11
2.3.	Stručný popis lokalit	12
2.4.	Potřeby lokality a doporučení	13
2.4.1.	Oblast bydlení.....	13
2.4.2.	Oblast zaměstnanosti	13
2.4.3.	Oblast vzdělávání.....	13
2.4.4.	Služby pro osoby ohrožené sociálním vyloučením.....	13
2.4.5.	Kriminalita a rizikové formy chování	14
2.4.6.	Další	14
3.	Strategický plán Lokálního partnerství.....	15
3.1.	Priority Lokálního partnerství.....	15
3.2.	Návaznost priorit a cílů na potřeby lokality	18
3.2.1.	Oblast vzdělávání.....	18
3.2.2.	Oblast bydlení.....	18
3.2.3.	Oblast zaměstnávání	19
3.2.4.	Oblast sociálních služeb.....	19
3.2.5.	Oblast zdravotní péče.....	19
3.2.6.	Oblast bezpečí	20
3.2.7.	Další	20

4.	Politika obce	22
4.1.	Bytová politika	22
4.2.	Politika zaměstnanosti	23
4.3.	Vzdělávací politika	23
4.4.	Sociální politika, podpora sociálních a návazných služeb	23
4.5.	Bezpečnostní politika	25
5.	Výsledky evaluace.....	26
5.1.	Vstupní informace	26
5.2.	Počátky intervence do lokality	29
5.3.	Dosahování cílů, poslání Agentury a jejich vnímání aktéry	34
5.4.	Situační analýza	47
5.5.	Vyhodnocení metod – lokální partnerství a spolupráce s aktéry	49
5.6.	Vyhodnocení metod – strategický plán	56
5.7.	Vyhodnocení metod – lokální konzultant	61
5.8.	Vyhodnocení metod – projektové poradenství.....	65
5.9.	Dopady na místní sociální a integrační politiky	71
5.10.	Dopady v oblasti eliminace sociálního vyloučení	77
5.11.	Diskuse ve skupině lokálního partnerství	80
6.	Shrnutí výsledků	83

1. O evaluaci

Evaluace v lokálních partnerstvích je hodnocením jedné specifické oblasti veřejné politiky, která si vzala za cíl podpořit sociální začleňování ve městech, obcích a mikroregionech. Je nezbytnou součástí hodnocení pojetí, návrhu, implementace, užitečnosti a efektivity sociálních intervenčních programů, mezi které patří i Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách (dále Agentura). Agentura je nástrojem Vlády ČR k zajištění podpory obcím v procesu sociálního začleňování. Má podporovat obce a města, aby mohly plnit svoji funkci – má zajišťovat či pomáhat zajistit všem občanům rovný přístup ke vzdělávání, bydlení, zdravotní péči, zaměstnání, sociálním službám a bezpečí. Má podporovat taková opatření, která pomohou samosprávám v procesu sociální integrace obyvatel ohrožených sociálním vyloučením a v rozvoji sociálně vyloučených lokalit v kontextu a zájmu celé obce/města a všech jejích občanů. Posláním Agentury je také propojovat subjekty na místní úrovni tak, aby spolupracovaly při sociálním začleňování.

Cílem evaluace v lokálních partnerstvích bylo zhodnotit přínos této Agentury a její působení v obcích. Hned na úvod musíme uvést, že se jedná o poměrně komplexní program, který se navíc v čase dynamicky vyvíjel. Evaluace se zaměřila na vybranou část programu – výsledky působení Agentury a účinky ve třinácti pilotních lokalitách v rozmezí let 2008 – 2010. Předkládaná zpráva je jednou ze třinácti dílčích zpráv, současně ale vznikla i sumarizační zpráva, která shrnuje a porovnává vybrané výsledky za všechny pilotní lokality. Tento shrnující materiál nebyl součástí veřejné zakázky a firma SocioFactor jej zpracovala nad rámec smlouvy v rámci svého veřejného závazku působit jako sociální firma a přispívat k rozvoji sociálně prospěšných aktivit. Sumarizační zpráva čtenáři mimo jiné poskytuje informace o vzniku a působení Agentury, výběru pilotních lokalit a používaných metodách práce, mezi které patří mapování potřeb / situační analýzy, lokální partnerství, strategické plány a projektové poradenství.

V evaluaci jsme se vydali cestou programové evaluace a za použití kvantitativních i kvalitativních výzkumných metod jsme hodnotili program, který byl již v některých lokalitách ukončen, v jiných ale dále pokračuje. Činili jsme tak s vědomím, že výsledky evaluace by měly přispět k případným korekcím intervenčního programu a také z části ovlivnit budoucnost tohoto integračního programu. Byli bychom rádi, kdyby čtenáři, a to i ti, kteří patří k programovým kritikům působení Agentury, nebrali výsledky jako suché přezkoušení faktů, ale především jako informaci o integračním programu, nad kterým má smysl se hlouběji zamýšlet a diskutovat. Předložená evaluace má především napomoci v budoucích rozumných rozhodnutích o chodu programu a upozornit na slabá místa a problémy, s nimiž se implementace záměru ve svých počátcích potýkala. To vše s ohledem na skutečnost, že Agentura působí v dalších lokalitách, a některé z nich byly vybrány teprve nedávno.

Co se týká zvolené metodologie evaluace, zvolili jsme tzv. stakeholder analysis, analýzu aktérů, která vychází z hodnocení významných místně znalých aktérů, ke kterým patří především členové lokálního partnerství, případně i další aktéři, kteří o činnosti Agentury mají povědomí nebo s ní ve sledovaném časovém úseku úzce spolupracovali. V rámci této analýzy aktérů jsme kombinovali řadu výzkumných metod – zejména kvalitativní individuální rozhovor, kvalitativní skupinový rozhovor (v některých lokalitách), kvantitativní dotazování a desk research (sekundární analýzu dat). Pro všechny lokality jsme vytvořili jednotné evaluační schéma, aby byly výsledky vzájemně porovnatelné. Pro podrobnější informace čtenáře odkazujeme na sumarizační zprávu, kde jsou porovnány výsledky z hlediska relevance, efektivity, účinnosti a užitečnosti působení Agentury v pilotních lokalitách.

Dílčí evaluační zpráva má následující strukturu. Nejdříve je představena lokalita působení Agentury, uvedena stručná charakteristika obce, sociodemografická data jako vývoj počtu obyvatel, nezaměstnanost a vzdělanostní struktura. Následuje stručný popis lokalit, představení sociálně vyloučených lokalit v obci a jejich stručná charakteristika. V závěru jsou shrnuty potřeby a doporučení, jak byly představeny v situačních analýzách podle hlavních oblastí sociální exkluze. Následně čtenáře obeznamujeme se strategickým plánem lokálního partnerství. Kapitola popisuje složení lokálního partnerství, jednotlivé priority strategického plánu a jim podřazené dlouhodobé a krátkodobé cíle. Dále se věnuje návaznosti priorit a cílů na potřeby lokality, jak byly definovány v situační analýze. Také sledujeme, do jaké míry se navržená doporučení situační analýzy promítla do strategického plánu, která doporučení byla akceptována, která byla ponechána stranou. V kapitole o politice obce stručně informujeme o jednotlivých politikách a opatřeních obce a to podle jednotlivých oblastí. Věnujeme se bytové politice, vzdělávací politice, sociální politice, podpoře sociálních a návazných služeb, bezpečnostní politice a dalším opatřením či strategiím ve vztahu k sociálnímu vyloučení. Následují výsledky evaluace podle struktury evaluace, které jsou doplněny o ilustrativní grafy. Začínáme vstupní informací o lokalitě, následuje vyhodnocení hlavních metod a nástrojů Agentury. Výsledky shrnujeme v závěrečné diskusi.

2. Představení lokality

2.1. Město Roudnice nad Labem

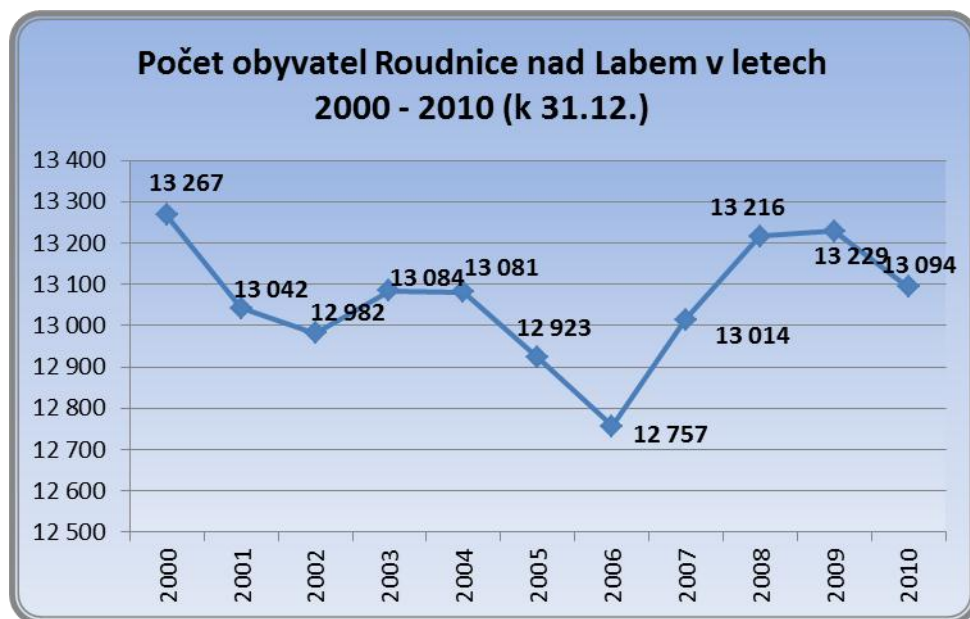
Roudnice nad Labem je město ležící v blízkosti hory Říp v jižní části Ústeckého kraje. Administrativně náleží do okresu Litoměřice. Jedná se o pověřenou obec s rozšířenou působností.

2.2. Sociodemografická charakteristika města

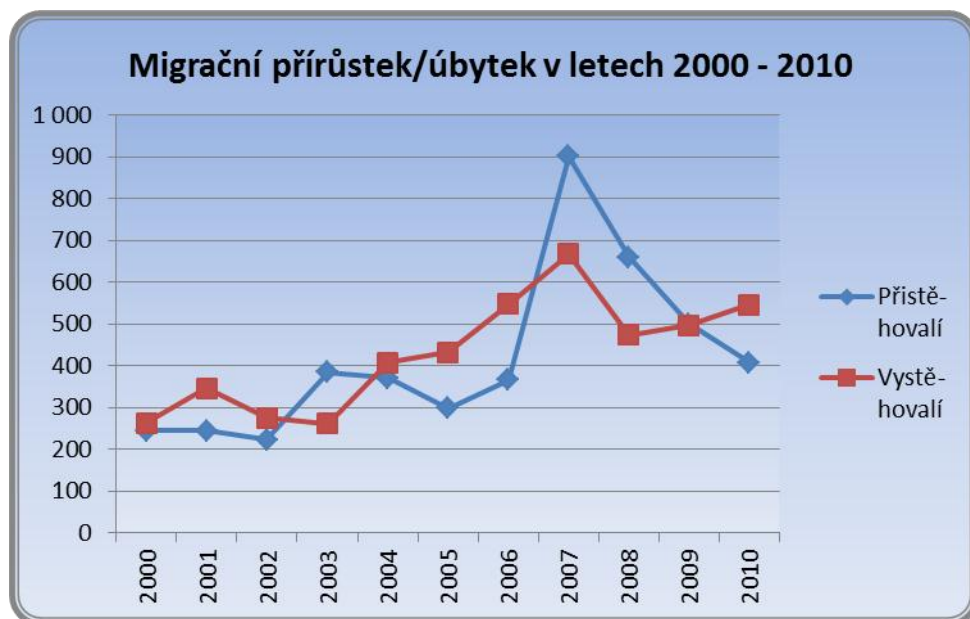
Město Roudnice nad Labem bylo součástí sudetského území a tak jej v novodobé historii poznamenal odsun německého obyvatelstva po 2. sv. válce a následné osídlování. V současnosti má město 13 094 obyvatel (k 31. 12. 2010).

2.2.1. Vývoj počtu obyvatel

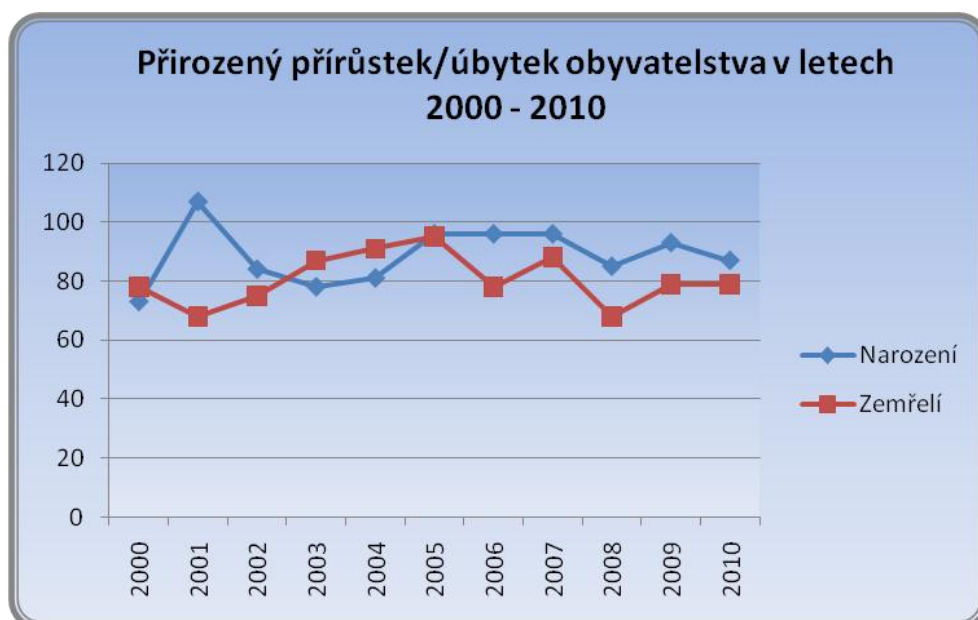
Počet obyvatel Roudnice n. L. v průběhu posledních deseti let neustále kolísá. Celkově se počet obyvatel za posledních deset let snížil (o 173 osob). Nedá se však hovořit o dlouhodobém trendu snižování či zvyšování počtu obyvatel.

Nejméně za sledované období bydlelo v Roudnici nad Labem 12 757 obyvatel v roce 2006. Od té doby počet obyvatel vzrůstal až do roku 2009. V průběhu roku 2010 se počet obyvatel mírně snížil.

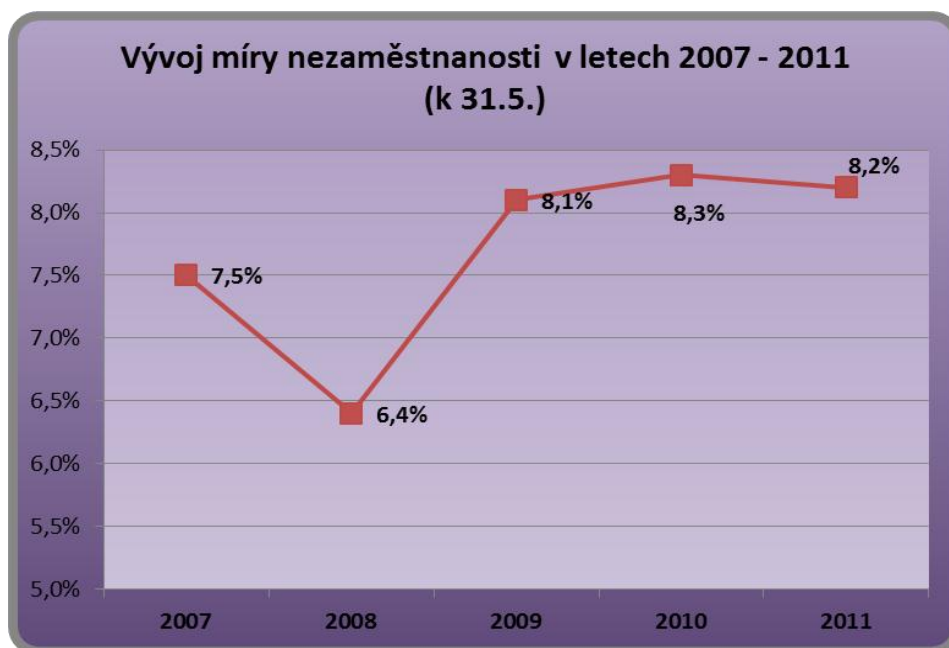
Růst počtu obyvatel Roudnice v průběhu let 2007 – 2009 je způsoben jak migračním přírůstkem, tak přirozeným přírůstkem. Nejvíce osob se do Roudnice přistěhovalo v roce 2007. Od tohoto roku se počet přistěhovalých snižuje, nicméně až do roku 2009 se každoročně více obyvatel přistěhovalo, než vystěhovalo.

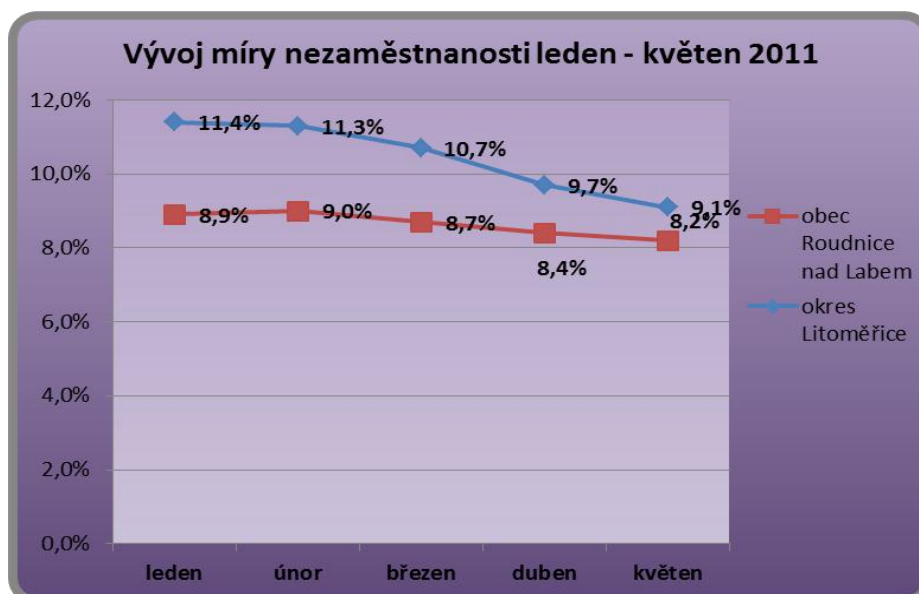
Z grafu je patrné, že vyjma tří let (2000, 2003, 2004) převyšuje počet živě narozených počet zemřelých obyvatel. Nejvíce dětí se v obci narodilo v roce 2001.

2.2.2. Nezaměstnanost

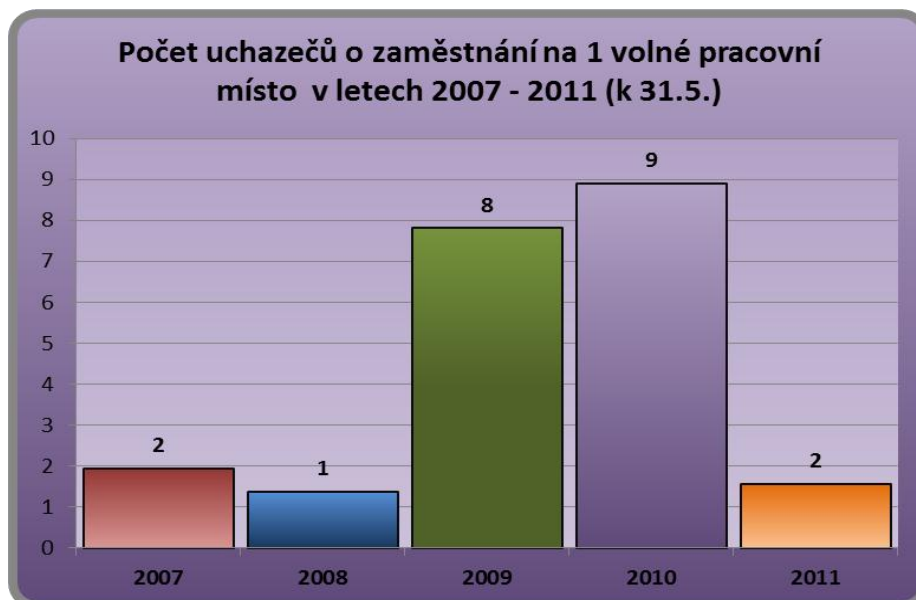
Město Roudnice nad Labem leží v Ústeckém kraji, který se vyznačuje vysokou mírou nezaměstnanosti. Podívejme se nyní na hlavní sledované ukazatele v oblasti nezaměstnanosti, které se dotýkají samotné obce.

Mezi roky 2007 a 2008 můžeme vysledovat pokles míry nezaměstnanosti a to o 1,1%. V roce 2009 se míra nezaměstnanosti značně zvýšila (o 1,7%). Od tohoto roku se však při meziročním srovnání pohybuje na přibližně stejné úrovni. V květnu 2011 činila míra nezaměstnanosti 8,2%.

Pokud se podíváme na míru nezaměstnanosti v roce 2011 v Roudnici a srovnáme ji s okresem Litoměřice, zjistíme, že Roudnice si vede lépe. Na začátku roku byla nezaměstnanost v obci o 2,5% nižší. V květnu se již rozdíl snižuje, nicméně stále je v Roudnici míra nezaměstnanosti nižší o 0,9%.

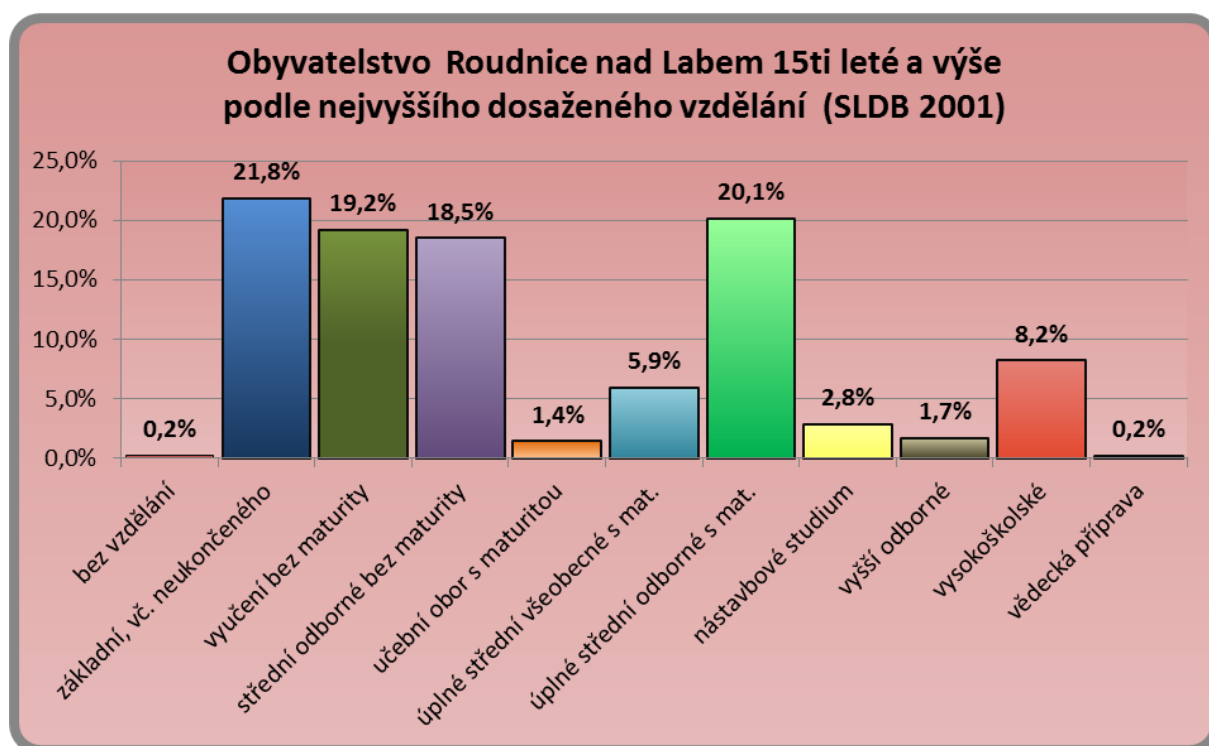
Pohled na počty uchazečů na jedno volné pracovní místo v průběhu let 2007 až 2011 ukazuje velmi zřetelně situaci na místním trhu práce. Zatímco v roce 2008 byl počet evidovaných uchazečů a volných pracovních míst shodný, v roce 2009 a 2010 se situace rapidně zhoršila. V květnu 2011 však vidíme opětovné zlepšení a počet uchazečů na 1 volné pracovní místo je shodný s rokem 2007 – 2 osoby. Z přehledu počtu uchazečů o zaměstnání pak zjistíme, že snížení počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo je způsobeno nárůstem volných pracovních míst (počet uchazečů se oproti roku 2010 téměř nesnížil).

Počet uchazečů o zaměstnání se v průběhu sledovaných pěti let pohybuje v rozmezí 444 (2008) až 578 osob (2010). Z grafu je patrné, že za poslední tři roky je počet uchazečů o zaměstnání téměř totožný.

2.2.3. Vzdělanostní struktura

Vzdělanostní strukturu obce nám přibližuje následující graf.

Zanedbatelný počet obyvatel Roudnice nad Labem (0,2%) nemá žádné vzdělání. Téměř čtvrtina obyvatel obce (21,8%) dosáhla pouze základního vzdělání nebo ani základní vzdělání neukončila. Bezmála pětina obyvatel (19,2%) se vyučila a téměř shodný počet (18,5%) má střední odborné vzdělání bez maturity. Téměř šest desetin (59,7%) obyvatel obce tedy nezískalo maturitu.

Vzdělávání ukončila maturitní zkouškou více než čtvrtina obyvatel (27,4%). Nástavbové studium absolvovalo 2,8% a vyšší odborné 1,7% obyvatel. Vysokoškolského titulu dosáhla téměř desetina obyvatel obce (8,4%).

2.3. Stručný popis lokalit

Sociálně vyloučené lokality obce jsou popsány v *Situační analýze romské populace v Roudnici nad Labem*, kterou realizovala společnost Člověk v tísni v roce 2008. Tato analýza říká, že se v obci nacházejí 3 sociálně vyloučené lokality: na Třídě T. G. M. (Masarykova ulice), holobyty v opuštěném areálu Cukrovaru a jeden dům obývaný chudými, sociálně vyloučenými v Barákové ulici (č.p. 830, 4 byty). Lokality naplňují rysy sociálního vyloučení každá v jiné míře a v jiných kritériích. V sociálně vyloučených roudnických lokalitách žije podle oficiálních údajů 232 dospělých obyvatel.

Lokalita Masarykova

V situační analýze (ČvT, 2008) se uvádí, že lokalitu Masarykova nalezneme u příjezdové komunikace do centra města, sousedí se zástavbou rodinných domků. Lokalita nenaplnňuje prostorové kritérium sociálního vyloučení. Jedná se o 3 bytové domy (č.p. 1492, 1470, 1502, počet bytů: 9, 11, 18), kde je hlášeno 186 lidí. V domech najdeme byty o velikosti jednoho pokoje až po 2+1.

V lokalitě je přímo v jednom z domů umístěn azylový dům Farní charity Roudnice n. L. (FCH) pro muže, ženy a matky s dětmi.

Nyní se musíme zmínit, že **tato lokalita již v Roudnici neexistuje**. Město prodalo tyto sociálně vyloučené domy soukromému vlastníkovi, který slíbil jejich rekonstrukci. Obyvatelé domů našli ubytování v jiných částech města, nikoliv však v bytech obce, ale jiných soukromých vlastníků.

Lokalita Cukrovar

Lokalita leží na samém okraji města, v komplexu opuštěného cukrovaru. Z jedné strany je oddělena železničními kolejemi a z druhé strany řekou Labe. Tato lokalita je prostorově vyloučena. Samotná lokalita je tvořena jednou z budov bývalého Cukrovaru (Sladkovského náměstí č. p. 1365), ve které nalezneme byty nejnižší kategorie, kam jsou vystěhovávání neplatiči. Bytové jednotky jsou tvořeny jednou místností s topením na tuhá paliva. Sociální zařízení a kuchyň jsou společné. Žije zde přibližně 30 osob. Zařízení disponuje 18 bytovými jednotkami.

2.4. Potřeby lokality a doporučení

Situační analýza romské populace v Roudnici nad Labem (ČvT, 2008) nabízí některá doporučení směrem k integraci sociálně vyloučených obyvatel. Zde nabízíme jejich přehled.

2.4.1. Oblast bydlení

- **Využívání institutu zvláštního příjemce** - Institut zvláštního příjemce lze aplikovat jako prevenci proti neplacení nájemného v městských domech.

2.4.2. Oblast zaměstnanosti

V oblasti zaměstnanosti nepřináší situační analýza žádná doporučení.

2.4.3. Oblast vzdělávání

- **Investice zdrojů do podpory vzdělávání** - Podporovat nástroje jako jsou **nulté ročníky** či **bezplatné mateřské školy**. Motivovat rodiče k jejich využívání. Podporovat institut asistentů učitele.
- **Podpora předškolního vzdělávání** – Podporovat docházku dětí ze sociálně vyloučených lokalit do mateřských škol.

2.4.4. Služby pro osoby ohrožené sociálním vyloučením

- **Existují sociální služby, které dokáží efektivně zlepšit školní docházku** a prospěch sociálně vyloučených dětí (<http://clovekvtsni.cz/index2.php?id=241>). Tuto nabídku je možné aplikovat v roudnických sociálně vyloučených lokalitách.
- **Podpořit terénní sociální práci jako efektivní nástroj integrace sociálně vyloučených** - Výzkum ukázal jako největší překážku pro integraci sociálně vyloučených roudnických Romů nedostatek nebo úplnou absenci terénní sociální práce. Je třeba zajistit dostupnost této služby pro každého obyvatele sociálně vyloučené lokality, který bude chtít aktivně začít pracovat na změně své životní situace.

2.4.5. Kriminalita a rizikové formy chování

- **Podporovat volnočasové aktivity dětí ze sociálně vyloučených lokalit** - Správně designované volnočasové aktivity (NZDM) působí jako efektivní prevence kriminality a nabízí mladým lidem v patologickém prostředí sociálně vyloučené lokality smysluplné využití volného času a umožňuje jim osobní rozvoj.

2.4.6. Další

- **Sdílení informací mezi jednotlivými hráči na poli integrace** - Během výzkumu se ukázalo, že jednotlivé subjekty spolu spolupracují jen minimálně, jejich pracovníci se například osobně neznají, i když spolu sdílejí klienty, neznají historii řešených zakázek klienta v druhé organizaci.
- **Ze strany města vytvořit prostředí partnerství a spolupráce pro neziskové organizace** - Výzkum ukázal, že například Farní charita a Naděje se vzájemně vnímají jako konkurenti a ne partneři pro každodenní intenzivní spolupráci.
- **Komplexní a na všech úrovních koordinovaný postup** - V současnosti se postup začal koordinovat na úrovni Lokálního partnerství, tento proces je potřeba prohloubit a zapojit další partnery (školy, policie...). Jako potřebné se jeví například vytvoření pracovních skupin například z řad sociálních pracovníků, streetworkerů a jejich spolupráce při práci s jednotlivými klienty.
- **Aplikování neetnického přístupu** - Nezaměňovat pojmy Rom a sociálně vyloučený. Neaplikovat etnický přístup ani obráceně - například při výběru školních asistentů hodnotit zkušenosti a dovednosti uchazečů místo barvy pleti jako kritéria.
- **Aplikování rovného a partnerského přístupu** - Directing systém si musí na všech úrovních uvědomit, že obyvatelé sociálně vyloučených lokalit jsou lidé, se všemi občanskými právy (a to i když si některých svých práv nejsou vědomi, neumí dobře česky, nebo mají jen minimální úroveň vzdělání). V podmínkách Roudnice nad Labem výzkum odhalil nedostatečný tok informací od directing systému k directed systému.

3. Strategický plán Lokálního partnerství

Strategický plán Lokálního partnerství Roudnice nad Labem rýsuje základní směřování politiky sociálního začleňování v Roudnici n. L. do roku 2011 a je hlavním podkladem pro uskutečňování těchto kroků. Tento dokument vznikl od prosince 2009 do dubna 2010 na základě diskusí vedených se členy Lokálního partnerství Roudnice n. L., především pak těmi, kteří jsou sdruženi v pracovní skupině komunitního plánování pro oblast prevence. (*SPLP Roudnice n. L.*)

Členové lokálního partnerství:

- Město Roudnice n. L.
- Úřad práce Litoměřice – dislokované pracoviště Roudnice n. L.
- Farní charita Roudnice n. L.
- Naděje, o.s.
- Městská policie Roudnice n. L.
- Kontaktní centrum Litoměřice
- ZŠ Praktická

V následujícím textu budou představeny jednotlivé priority a jim podřazené dlouhodobé a krátkodobé cíle Lokálního partnerství Roudnice nad Labem uvedené ve Strategickém plánu sociálního začleňování.

3.1. Priority Lokálního partnerství

Priority Lokálního partnerství Roudnice nad Labem jsou rozděleny do čtyř oblastí:

- oblast bydlení;
- oblast zaměstnanosti;
- oblast aktivit vedoucích ke stabilizaci finanční situace osob ohrožených procesy sociálního vylučování;
- oblast společenské aktivizace osob ohrožených procesy sociálního vylučování.

Bydlení

1. *Dlouhodobý cíl:* Aktivní podpora výstavby sociálního bydlení

Podpora výstavby sociálního bydlení je důležitým krokem, který je nezbytný pro další rozvoj města. Sociální bydlení není přitom primárně určeno pouze pro osoby aktuálně vystavené procesům sociálního vylučování, ale jedná se o typ bydlení, který

pokrývá bytové potřeby mladých rodin (startovací byty), seniorů, osob s nízkými příjmy, zdravotně handicapovaných.

2. *Dlouhodobý cíl:* Vytvoření průchodného systému schodišťového bydlení

Zatímco aktivní podpora výstavby sociálního bydlení zvyšuje v Roudnici n. L. nabídku sociálního bydlení, vytvoření průchodného systému schodišťového bydlení zvyšuje dostupnost této nabídky pro osoby se sníženými kompetencemi k dlouhodobému udržení samostatného bydlení. Cílem členů LP je vytvoření takového systému schodišťového bydlení, který by zahrnoval jak byty v majetku města, tak otevíral možnost zapojení se soukromým vlastníkům. Ve vztahu k nájemníkům by pak měl kýžený systém nabízet přehledné a srozumitelné podmínky pro získání bydlení, stejně jako podmínky pro jeho udržení.

Zaměstnávání

1. *Dlouhodobý cíl:* Město podporuje vznik pracovních míst. Existuje systém aktivizace nezaměstnaných osob (motivace, bilanční diagnostika), nabídka míst, možnost získávání praxe a pracovních návyků, veřejné služby, prvků aktivní politiky zaměstnanosti, podporovaných pracovních míst (sociální podnikání, podporované zaměstnávání) reagujících pružně na potřeby zaměstnavatelů. Organizace, obce, instituce, školy a zaměstnavatelé v regionu spolupracují. Fungují poradenské programy zaměřené zejména na JOB poradenství, sociální, právní a protidluhové poradenství a všechny vzájemně spolupracují. Do konce roku 2010 nalézají, v důsledku přijetí podpůrných opatření členy LP, zaměstnání 2 uchazeči dlouhodobě evidovaní v Úřadu práce, do konce roku 2011 dalších 8 uchazečů.

Střednědobé cíle:

- 1.1. přímá spolupráce s ÚP (rekvalifikace)
- 1.2. nepřímá podpora města prostřednictvím tzv. zvláštní podmínky na plnění veřejné zakázky
- 1.3. podpora sociální ekonomiky, vznik sociální firmy.

Oblast aktivit vedoucích ke stabilizaci finanční situace

2. *Dlouhodobý cíl:* V Roudnici n. L. funguje odborná poradna, kde mohou občané konzultovat způsoby řešení své zadluženosti. Město má připraveny protidluhová opatření a strategii na jejich uplatňování.

Střednědobé cíle:

Členové LP identifikovali tři kroky, které by na základě jejich znalostí a zkušeností měly přispět k nastartování fungujícího protidluhového poradenství a návazných aktivit. Jedná se o vyjasnění pozice veřejné služby v systému podpůrných aktivit, organizaci vzdělávání v oblasti prevence zadluženosti pro členy LP i pro osoby dlouhodobě vystavené procesům sociálního vylučování a o zavedení samotného odborného poradenství.

Společenská aktivizace osob ohrožených procesy sociálního vylučování

3. *Dlouhodobý cíl:* Cílem členů LP je přispět k tomu, aby cílová skupina, k níž členové LP směřují své aktivity, byla sebevědomá, znala svých práv a povinností, aby dovedla formulovat své zájmy a k jejich prosazování vyhledávat odpovídající partnery. Při definování tohoto cíle vychází členové LP z přesvědčení, že důležitým podpůrným krokem, který otevírá cestu k úspěšné integraci, jsou aktivity podporující sebeúctu a sebehodnocení u osob dlouhodobě vystavených procesům sociálního vylučování. Sebeúctě přitom nerozumí pouze jako výsledku individuálního sebehodnocení jednotlivce, ale především jako efektu vztahu jednotlivce i společnosti k sociální pozici, kterou daný jednatelce aktuálně zastává. Podpora rozvoje sebeúcty, kterou členové LP hodlají rozvíjet, je potom aktivitou směřovanou dvěma směry. Zaprvé, jde o aktivitu orientovanou k jednotlivci – nejčastěji klientovi sociálních služeb. Zadruhé, jedná se zároveň o aktivitu, která kultivuje širší sociální prostředí, v němž se odehrávají vztahy mezi majoritou a minoritou, začleněnými a začleňovanými, ne-Romy a Romy. Na podporu těchto emancipačních aktivit členové LP vytváří podpůrné nástroje, které jsou podrobněji pojmenovány ve střednědobých cílech.

Střednědobé cíle: Členové LP identifikovali takové střednědobé cíle, jejichž realizace přímo či nepřímo zvyšuje politickou kompetenci cílové skupiny. Tyto střednědobé cíle jsou dále rozpracovány tak, aby 1) odrážely a rozvíjely zájmy dospělých, a 2) odrážely a rozvíjely zájmy dětí a mládeže.

- 3.1. Podpora a spolupráce s organizacemi sdružující osoby dlouhodobě vystavené procesům sociálního vylučování
- 3.2. Podpora činností k aktivizaci dětí a mládeže
 - 3.2.1. Vytvoření redakčního plánu dětského časopisu Sandál
 - 3.2.2. Založení romského fotbalového klubu a vytvoření systému jeho udržitelnosti

Zdroj: Strategický plán Lokálního partnerství Roudnice nad Labem

3.2. Návaznost priorit a cílů na potřeby lokality

Podívejme se nyní, jak jednotlivé cíle navazují na provedenou situační analýzu „Dlouhodobý monitoring situace romských lokalit (GAC, 2009) a její doporučení.

3.2.1. Oblast vzdělávání

Řešená doporučení v oblasti „vzdělání“ v rámci Strategického plánu:

Strategický plán se nevěnuje vzdělávání dětí, ke kterým jsou vztahena doporučení Situační analýzy. Jediná zmínka se objevuje ve Strategickém plánu v návrhu oblastí hodnocení pro systém asistovaného bydlení – řádná docházka dětí do škol a domácí příprava.

Neřešená doporučení v oblasti „vzdělání“ v rámci Strategického plánu:

Investice zdrojů do podpory vzdělávání - Podporovat nástroje jako jsou nulté ročníky či bezplatné mateřské školy. Motivovat rodiče k jejich využívání. Podporovat institut asistentů učitele.

Podpora předškolního vzdělávání – Podporovat docházku dětí ze sociálně vyloučených lokalit do mateřských škol.

3.2.2. Oblast bydlení

Řešená doporučení v oblasti „Bydlení“ v rámci Strategického plánu:

Situační analýza nabízí pouze jedno doporučení ve vztahu k bydlení. Toto doporučení strategický plán explicitně neřeší.

Neřešená doporučení v oblasti „Bydlení“ v rámci Strategického plánu:

Využívání institutu zvláštního příjemce.

Strategický plán neřeší otázku využívání institutu zvláštního příjemce. Zabývá se systémem prostupného či podporovaného bydlení a dluhovým poradenstvím, v rámci kterých může být tato praxe aplikována.

3.2.3. Oblast zaměstnávání

Doporučení v oblasti „Zaměstnávání“ v rámci Strategického plánu:

Situační analýza (ČvT, 2008) nenabízí žádná doporučení v oblasti zaměstnávání.

3.2.4. Oblast sociálních služeb

Řešená doporučení v oblasti „Sociálních služeb“ v rámci Strategického plánu:

Strategický plán neřeší oblast sociálních služeb (pouze ve vztahu k bydlení sociálně vyloučených osob jako podmínku pro vstup do průchodného systému bydlení).

Neřešená doporučení v oblasti „Sociálních služeb“ v rámci Strategického plánu:

Podpořit terénní sociální práci jako efektivní nástroj integrace sociálně vyloučených.

Existují sociální služby, které dokáží efektivně zlepšit školní docházku a prospěch sociálně vyloučených dětí (<http://clovekvtsni.cz/index2.php?id=241>). Tuto nabídku je možné aplikovat v roudnických sociálně vyloučených lokalitách.

3.2.5. Oblast zdravotní péče

V oblasti zdravotní péče nebyla v rámci provedené situační analýzy navržena žádná doporučení.

3.2.6. Oblast bezpečí

Řešená doporučení v oblasti „Kriminalita a rizikové formy chování“ v rámci Strategického plánu:

Podporovat volnočasové aktivity dětí ze sociálně vyloučených lokalit např. NZDM

- Řešeno v rámci střednědobého cíle 5.2. - Podpora činností k aktivizaci dětí a mládeže, zejména se jedná o vytvoření redakčního plánu dětského časopisu Sandál a založení romského fotbalového klubu a vytvoření systému jeho udržitelnosti.
- V rámci Lokálního partnerství bylo podpořeno rozšíření stávajícího NZDM Farní Charity. Tato aktivita však není obsažena ve Strategickém plánu.

Neřešená doporučení v oblasti „Kriminalita a rizikové formy chování“ v rámci Strategického plánu:

Strategický plán řeší doporučení Situační analýzy.

3.2.7. Další

Řešená doporučení v oblasti „další“ v rámci Strategického plánu:

Sdílení informací mezi jednotlivými hráči na poli integrace.

- Řešeno v rámci cíle 5.1 - Podpora a spolupráce s organizacemi sdružující osoby dlouhodobě vystavené procesům sociálního vylučování.

Komplexní a na všech úrovních koordinovaný postup - V současnosti se postup začal koordinovat na úrovni Lokálního partnerství, tento proces je potřeba prohloubit a zapojit další partnery (školy, policie...). Jako potřebné se jeví například vytvoření pracovních skupin například z řad sociálních pracovníků, streetworkerů a jejich spolupráce při práci s jednotlivými klienty.

- Řešeno v rámci cíle 5.1 - Podpora a spolupráce s organizacemi sdružující osoby dlouhodobě vystavené procesům sociálního vylučování.

Neřešená doporučení v oblasti „další“ v rámci Strategického plánu:

Aplikování neetnického přístupu - Nezaměňovat pojmy Rom a sociálně vyloučený. Neaplikovat etnický přístup ani obráceně - například při výběru školních asistentů hodnotit zkušenosti a dovednosti uchazečů místo barvy pleti jako kritéria.

Aplikování rovného a partnerského přístupu - Directing systém si musí na všech úrovních uvědomit, že obyvatelé sociálně vyloučených lokalit jsou lidé, se všemi občanskými právy. V podmínkách Roudnice nad Labem výzkum odhalil nedostatečný tok informací od directing systému k directed systému.

Ze strany města vytvořit prostředí partnerství a spolupráce pro neziskové organizace.

Závěr

Strategický plán na většinu doporučení uvedených v Situační analýze (ČvT, 2008) nereaguje. Strategický plán Lokálního partnerství Roudnice se velmi detailně věnuje vytvoření systému průchodného stupňovitého bydlení a ostatní oblasti jakoby zůstávaly v pozadí.

Důvodem může být velký odstup (2roky) mezi vznikem situační analýzy a vytvořením Strategického plánu, kdy doporučení uvedená v této analýze už mohou být v realizaci. Také k tomu mohlo přispět neakceptování výzkumné zprávy, která byla často kritizovaná a pokládána za nedobře zpracovanou. Zároveň doporučení, která jsou uvedena v kapitole „další“ se vztahují zejména k fungování samosprávy. Např. doporučení vztahující se k prohloubení komunikace s cílovou skupinou se město Roudnice nad Labem snaží řešit společnými setkáváními (informace z webových stránek města). Oblast sociálních služeb pro sociálně vyloučené obyvatele rozpracovává Komunitní plán sociálních služeb v regionu Roudnice nad Labem a její spádové oblasti na období 2010 – 2012.

4. Politika obce

4.1. *Bytová politika*

V situační analýze (ČvT, 2008) je zdůrazňován způsob vzniku sociálně vyloučených lokalit, kdy město cíleně stěhovalo obyvatele romského etnika na jedno místo a obyvatele neromy mimo tyto lokality. Lokalita Cukrovar je prostorově segregována a je určena pro tzv. neplatiče. Zároveň se však jejím obyvatelům neotevřela možnost navrátit se do standardního bydlení. Jako výhodu zdůrazňovala analýza fakt, že město vlastní bytový fond v sociálně vyloučených lokalitách.

V roce 2009 město prodalo bytové domy na Třídě T. G. Masaryka soukromé společnosti. Tím se město vzdalo dalšího bytového fondu. Soukromá společnost se zavázala domy zrekonstruovat a obyvatelé domů našli bydlení v jiných městských bytech, na ubytovně nebo u jiných soukromých vlastníků.

Uvádíme doporučení pro koncepci bytové politiky – Otevřená společnost, o. p. s. Organizace Otevřená společnost, o.p.s. vypracovala v roce 2009 na zakázku Agentury „Výzkum a doporučení pro koncepci bytové politiky zaměřené na nízkopříjmové domácnosti v Roudnici nad Labem“. Zpráva z výzkumu popisuje okolnosti prodeje tří domů na třídě T. G. Masaryka soukromému vlastníkovi a osm alternativ následujícího vývoje s jejich výhodami, nevýhodami a riziky. Hlavním návrhem studie je doporučení městu a návrh spolupráce Agentury na přípravě a zavedení modelu prostupného bydlení, ve kterém lidé mohou přecházet z bydlení na ubytovnách do podporovaného bydlení s nabídkou sociálních služeb. Třetím stupněm je získání dlouhodobého nájemního bydlení na volném trhu.

Rada města Roudnice nad Labem schválila na svém jednání 29. 6. 2011 návrh Bytové koncepce. V rámci této koncepce je nově definováno tzv. „prostupné bydlení“. Systém prostupného bydlení se vytvářel ve spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování. Jedná se o 4 stupňové řešení bytové otázky především pro občany, kteří neplní, nebo v minulosti neplnili povinnosti vyplývající z nájmu bytu (dluh na nájemném, dohoda o splátkovém kalendáři, podaná žaloba na vystěhování), nebo nemají možnost sehnat si vzhledem ke své sociálně-ekonomické situaci jiné bydlení.

4.2. *Politika zaměstnanosti*

Město Roudnice v minulosti nabízelo možnost svým občanům odpracovat si dluh vzniklý vůči městu. Toto opatření bylo ze strany zadlužených obyvatel hodnoceno velmi pozitivně, nicméně kvůli jeho právnímu ošetření bylo od této praxe odstoupeno.

Obyvatelé, kteří pobírají dávky v hmotné nouzi, mají možnost využívat veřejnou službu. Ve městě také pracují lidé v rámci veřejně prospěšných prací.

Město přijalo v Institutu zvláštní podmínky veřejné zakázky, kdy v podmínkách města Roudnice n. L. je stanoveno zapojit 5% evidovaných nezaměstnaných do práce na každé veřejné zakázce udělované městem.

4.3. *Vzdělávací politika*

Děti z roudnických sociálně vyloučených lokalit chodí do několika roudnických škol: Karla Jeřábka, Základní školy praktické a děti z objektu Cukrovaru také do ZŠ v Bezděkově. Na roudnických školách nefungují asistenti učitele, jako jeden z možných prostředků, jak pomoci dětem překonat problémy se zvládnutím školní docházky. V ZŠ Jungmanova probíhá projekt „Kariéra“, který se zaměřuje na kariérní poradenství žákům posledních ročníků základních škol a byl podpořen Evropským sociálním fondem. Tento projekt má potenciál motivovat žáky k dalšímu studiu, popřípadě k získání dlouhodobého legálního pracovního poměru (ČvT, 2008).

V roce 2010 byl poprvé otevřen přípravný ročník při ZŠ Školní, která je určena pro děti ze sociálně znevýhodněných rodin a pro ty, kteří mají odklad školní docházky. Na počátku školního roku do ní nastoupilo 9 dětí, v průběhu dalších měsíců byla doplněna o další 4 děti s dodatečným odkladem školní docházky.

4.4. *Sociální politika, podpora sociálních a návazných služeb*

V sociálně vyloučených lokalitách pracuje terénní pracovnice odboru zdravotnictví a sociálních věcí MÚ Roudnice nad Labem (nejedná se o registrovanou sociální službu).

V Roudnici uspořádal sociální odbor konferenci na téma "Boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení". Tato akce se konala pod záštitou ministra práce a sociálních věcí. Cílem konference byla výměna zkušeností s představiteli jiných měst a obcí či organizací

v sociálním resortu a sjednocení postupů v integraci sociálně vyloučených s metodikou Ministerstva práce a sociálních věcí ČR a Úřadu Vlády ČR. (TZ města Roudnice n. L.)

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb

Komunitní plán sociálních služeb v regionu Roudnice nad Labem a její spádové oblasti byl přijat pro roky 2010 – 2012. Nabízíme přehled hlavních priorit, opatření a aktivit, které se vztahují k sociálně vyloučeným či k obyvatelům romského etnika.

1. *Priorita: Zajištění potřebných a kvalitních sociálních služeb a jejich rozvoj na celé spádové území Roudnice n. L. jako obce s rozšířenou působností.*

Opatření:

- 1.1. Podpora poskytovatelů služeb v sociální oblasti v dotačním řízení, které je provázáno s komunitním plánem a podpora zvyšování podílů financování z dostupných vedlejších zdrojů. Financování sociálních služeb výhradně prostřednictvím grantového systému.

- 1.2. Podpora vzdělávacích aktivit

- 1.3. Zajistit dostupnost terénních služeb

Aktivita: 1.3.1 Zmapování potřeb a aktuální dostupnosti terénních služeb
1.3.2 Rozšíření dostupnosti terénních služeb

- 1.4. Rozvoj nových služeb

Aktivita: 1.4.1 Zjištění potřeb a priorit ve využívání služeb
1.4.2 Vznik chráněné dílny pro osoby se zdravotním postižením
1.4.3 Odborné sociální poradenství pro rodiny s dětmi
1.4.4 Volnočasové a preventivní aktivity pro rodiny s dětmi
1.4.5 Vznik azylového domu pro muže a pro rodiny a noclehárny pro muže ve vyloučených romských lokalitách
1.4.6 Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, nízkoprahové zařízení pro děti a mládež do 26 let
1.4.7 Zavedení terénních sociálních služeb ve vyloučených romských lokalitách
1.4.8 Vybudování domu komplexních služeb a služeb podporovaného bydlení ve vyloučených romských lokalitách
1.4.9 Sociální rehabilitace
1.4.10 Podpora samostatného bydlení

- 1.5. Optimalizace stávajících služeb

2. *Priorita: Roudnice nad Labem bez bariér.*

Opatření:

2.1. Podpora bezbariérovosti veřejných prostor

2.2. Informační kampaň

2.3. Bořit myšlenkové bariéry

Aktivita: 2.3.1 Mapování myšlenkových bariér

2.3.2 Edukační semináře

2.3.3 Informační kampaň

2.3.4 Den jiné kultury

2.3.5 Hodnocení uplynulého období

3. *Priorita: Prevence sociálně negativních jevů – zahrnuje snahu o vytvoření pracovní skupiny.*

4. *Priorita: Spolupráce a výměna informací mezi poskytovateli, zadavateli a veřejností.*

4.5. Bezpečnostní politika

Město Roudnice nad Labem podobně jako většina obcí sleduje dění v sociálně vyloučených lokalitách prostřednictvím kamerového systému. Byl využíván jak v lokalitě Masarykova, tak v budově Cukrovaru. Do Cukrovaru také pravidelně zajíždí hlídka Městské policie.

5. Výsledky evaluace

5.1. Vstupní informace

V rámci pilotních rozhovorů v lokalitě jsme zjistili, že i toto místo se nevyhnulo problémům v počátcích fungování Agentury, což způsobovalo překážky v práci. *„Bylo několik období, kdy ne vždy byly jasné pravomoci a pravidla Agentury. Rozděly se věci, které se nedotáhly díky tomu, že se nevědělo, co Agentura může a co ne“.* Problémy Agentury se odrazily také na jejím personální zabezpečení a složité to bylo, když se *„potkaly krize Agentury a krize vedení města, personální změny byly jak ve vedení města tak Agentury, takže když byla příznivá situace v Roudnici, tak Agentura prožívala krizi a potom zase naopak“.* *„Šťastných okamžiků, kdy byly obě části v pohodě, moc nebylo a byly krátké“.* Mnoho věcí je teprve v běhu a čekají na svou realizaci. Na straně města panovala vůči Agentuře spíše skepse, zejména vůči jejím možnostem. Členové lokálního partnerství byli současně členy komunitního plánování, skupiny prevence.

Lokální partnerství vzniklo na základě podpisu Memoranda o spolupráci a usnesení o schválení jednacího řádu dne 2. července 2008. *Zpráva o činnosti Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách za období 1/2008-6/2009* uvádí, že lokální partnerství vzniklo na zelené louce a původně bylo malé, čtyřčlenné. A bez pracovních skupin. Zpráva uvádí, že lokalita nebyla obsazena lokálním konzultantem. Po dobu roku 2009 do lokality zajíždí pracovník Agentury z Prahy. Agentura reaguje na bytovou krizi sociálně vyloučených obyvatel města, která se prohloubila s privatizací některých budov. V červenci 2009 začíná o.p.s. Otevřená společnost vytvářet pro účely Úřadu vlády návrhy opatření pro bytovou politiku města vůči nízkopříjmovým skupinám obyvatel. Zastupitelstvo města totiž odsouhlasilo v dubnu k prodeji tři domy na Třídě TGM soukromému majiteli.

Zpráva o činnosti Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách v roce 2009 (březen 2010) informuje o rozpadu lokálního partnerství na konci roku 2008, tedy půl roku poté, co bylo založeno. Vznikla analýza privatizace bytových domů na třídě T. G. Masaryka a návrhy na řešení bytové situace ve městě. Výstupem je kombinovaný návrh výstavby, rekonstrukce a využití stávajících bytových kapacit. Na konci roku 2009 byly obnoveny práce v lokálním partnerství, které si jako prioritu vybírá vyřešení situace v oblasti bydlení. Od prosince 2009 začíná působit lokální konzultant. Stále se reaguje na důsledky jarního prodeje (2009) nemovitostí soukromé společnosti BIALBI Bytové domy s.r.o. Od června 2009 probíhá postupné vystěhovávání cca 200 nájemníků. Někteří zůstávají v jiných částech města, jiní se stěhují pryč, případně odchází po vyrovnaní do Velké Británie.

V říjnu 2009 proběhl kulatý stůl „Představení a diskuse Analýzy bytových politik ve vztahu k nájemníkům domů č. p. 1470, 1492 a 1502 na třídě T. G. M“, na kterém byly představeny výsledky výzkumu bytových politik v Roudnici n. L. a konzultovány možné alternativy dalšího vývoje. O měsíc později proběhl kulatý stůl „Doporučení pro bytovou politiku zaměřenou na nízkopříjmové domácnosti v Roudnici n. L.“, na kterém byla představena analýza rizik a nutných souvisejících opatření pro jednotlivé alternativy. Ve dnech 30 - 31. 10. 2009 proběhla dvoudenní dílna Future City Game. Obyvatele Roudnice, kteří jsou v hmotné nouzi, byli zapojeni do plánování prostřednictvím metody Future City Game.

Od konce roku 2009 se analytická činnost ASZ v Roudnici n. L. zaměřila především na zjišťování kapacity v Roudnici n. L. působících NNO a dalších členů lokálního partnerství. Konkrétně se jednalo o analýzu finančního zajištění v současnosti poskytovaných služeb, personální zajištění poskytovaných služeb, představy o dalším rozvoji práce v lokalitách a jejich realizovatelnost.

Výroční zpráva o činnosti Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách 2010 (březen 2011) uvádí, že v roce 2010 došlo ke znovuoustavení lokálního partnerství a k jeho konsolidaci. Podařilo se rozpracovat především možnosti intervence v oblastech bydlení, zaměstnanosti, sociální aktivizace osob ohrožených sociálních vyloučením a jejich finanční stabilizace. Tyto představy byly zformulovány do Strategického plánu lokálního partnerství Roudnice nad Labem 2010-2011, který přijala Rada města Roudnice n. L. 28. 5. 2010. Cíle, zformulované v přijatém Strategickém plánu, reagovaly především na skutečnost prodeje tří obytných domů na třídě T. G. Masaryka obývaných převážně Romy soukromému vlastníkovi na jaře 2009 a na následné vystěhování jejich obyvatel do jiných částí města, popř. i regionu. V reakci na tuto skutečnost se LP zaměřilo na hledání možností zvýšení dostupnosti vhodného bydlení pro nízkopříjmové domácnosti a na rozšíření aktivit členů LP do oblastí, které se ukazují být důležitými migračními uzly roudnických Romů. Rada města rozhoduje o přijetí Institutu zvl. podmínky veřejné zakázky, kdy v podmínkách města Roudnice n. L. je stanoveno zapojit 5% evidovaných nezaměstnaných do práce na každé veřejné zakázce udělované městem. Činnost je ale omezena komunálními volbami, které od srpna 2010 až do konce roku blokovaly spolupráci. Rada města neprojednala návrh bytové koncepce města vypracované na půdě lokálního partnerství. Během roku pracuje lokální partnerství a vzniklé pracovní skupiny. V rámci LP od roku 2010 pracuje pět pracovních skupin: prevence sociálního vyloučení, prevence kriminality, vzdělávání, pracovní skupina pro přípravu bytové koncepce města a pracovní skupina Straškov-Vodochody.

Postup prací při realizaci jednotlivých bodů Strategického plánu v roce 2010 byl výrazně negativně ovlivněn přístupem vedení města k harmonogramu naplánovaných aktivit a vnímání jejich důležitosti. Situaci v lokálním partnerství poznamenává LP od srpna 2010 do října 2010 vztahem místostarosty k aktivitám TSP o.s. Naděje, které zprostředkovávalo

právní pomoc a asistenci obyvatelům domů na třídě T. G. Masaryka. Komunální volby v říjnu 2010 (opakované volby v jednom z volebních obvodů v lednu 2011) znamenaly ztrátu partnera na úrovni vedení města.

V rámci evaluačního sezení k ukončení působení Agentury se aktéři shodli na tom, že by přivítali další působení Agentury. Rozhodnutí Monitorovacího výboru z února 2011 bylo ukončit činnost Agentury k 30. červnu 2011 a poskytnout městu tzv. vzdálenou podporu.

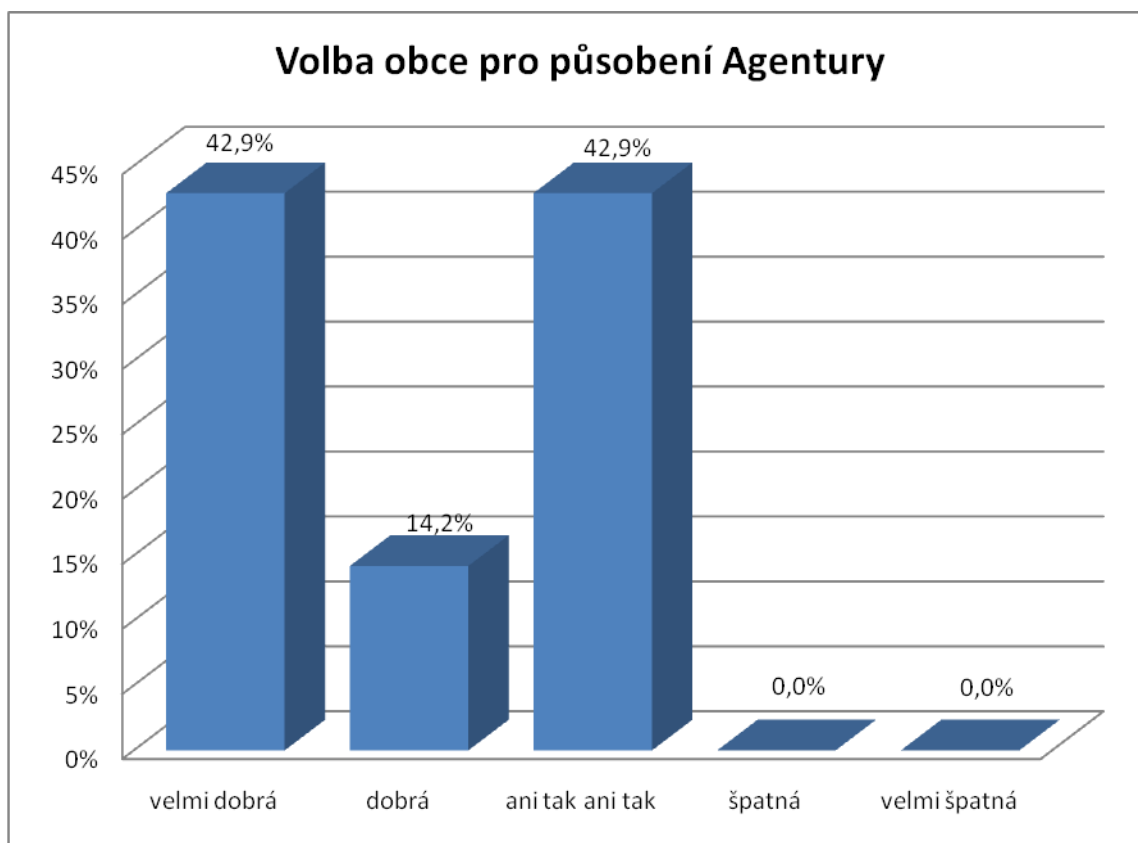
Časový snímek působení Agentury

Agentura začala v lokalitě působit od léta 2008, v červenci 2008 bylo založeno lokální partnerství. V roce 2008 také vznikla situační analýza. Lokální konzultant končí práci. Na konci roku 2008 se rozpadá lokální partnerství. Na jaře 2009 dochází k prodeji tří obytných domů na třídě T. G. Masaryka, obývaných převážně Romy, soukromému vlastníkovi. Od června 2009 probíhá postupné vystěhovávání cca 200 nájemníků. V říjnu 2009 proběhl kulatý stůl „Představení a diskuse Analýzy bytových politik ve vztahu k nájemníkům domů č. p. 1470, 1492 a 1502 na třídě T. G. M“, na kterém byly představeny výsledky výzkumu bytových politik v Roudnici n. L. Po dobu roku 2009 do lokality zajíždí pracovník Agentury z Prahy. Od prosince 2009 začíná působit lokální konzultant. Na začátku roku 2010 došlo, po téměř roční nefunkčnosti, k faktickému obnovení činnosti lokálního partnerství. Na strategickém plánu se pracuje od ledna do března 2010. Finalizuje se během dubna a května 2010. Strategický plán byl schválen zastupiteli města 28. 5. 2010. Od srpna do října 2010 je komplikovaná spolupráce s městem. Komunální volby v říjnu 2010 a následně opakované volby v jednom z volebních obvodů v lednu 2011 znamenaly ztrátu partnera na úrovni vedení města.

5.2. Počátky intervence do lokality

Důležité je, jakým způsobem se Agentura v obci uvedla a etablovala. Dále také okolnost, zdali byla v obci chtěná a žádaná.

Samotný **výběr obce pro spolupráci s Agenturou** považují místní aktéři spíše za dobrou volbu. Za velmi dobrou volbu ji pokládají více než dvě pětiny dotázaných (42,9%) a za dobrou volbu další více než desetina aktérů (14,2%). Neutrální postoj k rozhodnutí obce pro spolupráci zaujímají více než dvě pětiny dotázaných (42,9%). Za špatnou volbu nepokládá nikdo z dotázaných.

V rozhovorech aktéři uvedli, že výběr města pro ně znamenal jednoznačné přínosy. Především „získali metodickou pomoc a podporu při přípravě projektů.“ „Lokality vybrané v rámci pilotního projektu se s velkou chutí zapojily do programu, které jim vláda navrhla. Většina měst a organizací zapojených do partnerství měla na začátku velká očekávání, která se však buď nenaplnila, nebo pouze omezeně. V našem případě se díky Agentuře především zlepšila komunikace mezi městem, NNO pracujících s Romy a institucí, které se taky s romskou otázkou v Roudnici n. L. potýkají. Agentura se postavila do čela těchto institucí a

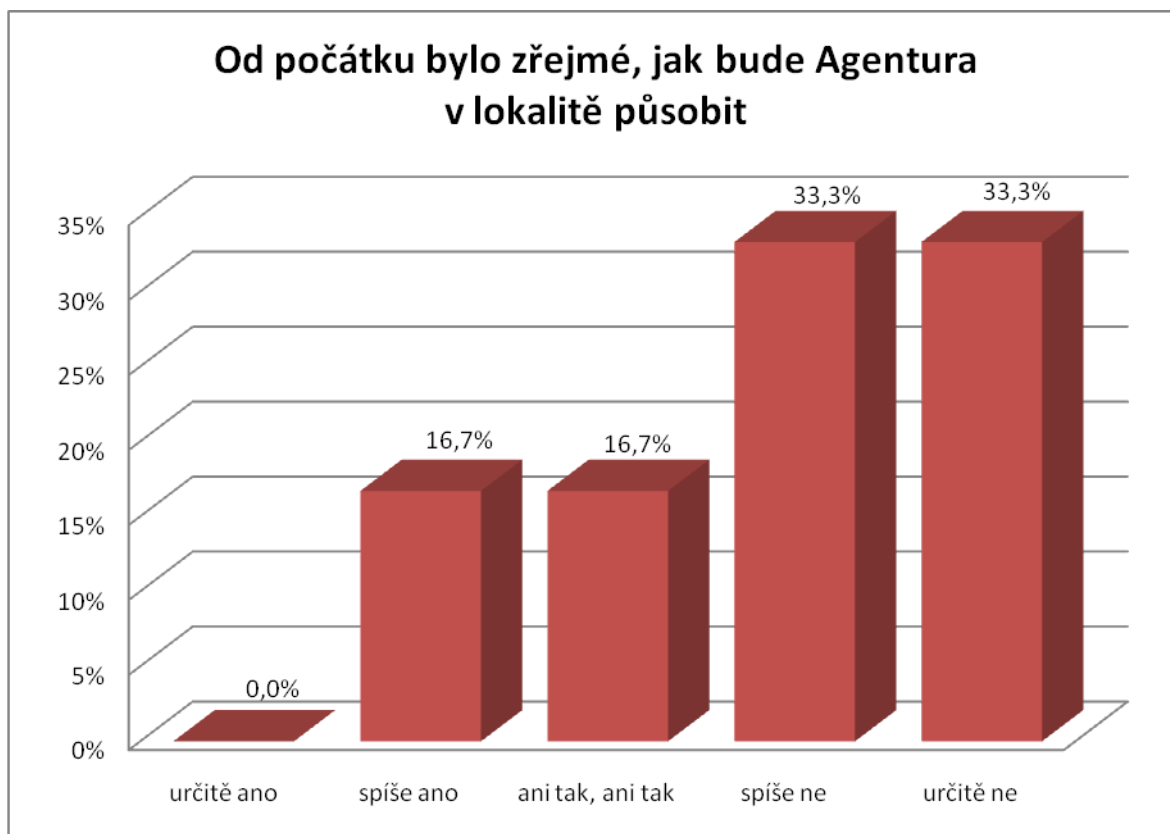
snažila se hájit zájmy Romů a působila jako rovnocenný partner pro vedení města (což NNO nadále nejsou). Ale to je trochu málo, očekávali jsme více, alespoň my...“

Volba nevycházela z nějakých obzvlášť velkých problémů. Roudnice n. L. je „průměrné město, nejsou tady takové problémy“, ani „v ostatních městech bývalého okresu Litoměřice není kolem romské komunity takové napětí“. Což ale nepopírá, že i zde je poměrně „hodně sociálně potřebných“. Volba byla dobrá, protože pomohla v začleňování Romů a došlo ke zlepšení spolupráce místních organizací. „Propojilo to subjekty do věcí, kam by se sami nedostali. Na místní úrovni nastala větší spolupráce subjektů“.

Jaké byly začátky Agentury v lokalitě? Očekávání byla zpočátku velká a první rok ukázal, že i přehnaná. „První rok byl problematický, i Agentura měla nevyjasněnou roli. Nejdříve to vypadalo, že bude podporovat i finančně, potom se ukázalo, že ne“. Finanční očekávání byly značné i zde a nedošlo k jejich naplnění. Jedna z organizací se o členství musela aktivně ucházet. „Byla jsem společně s paní ředitelkou u toho, když se zakládalo partnerství v Roudnic n. L. Naše organizace napsala tehdejšímu řediteli Agentury žádost o přijetí do partnerství, neboť jsme měli dojem, že nás město Roudnice úplně obejde. Na vstupní setkání v Roudnici za přítomnosti ministryně nás nikdo nepozval a dověděli jsme se o něm pouze z médií. Lokální konzultantka byla stejně jako my plna očekávání, nabízela pomoc, finance, ale zůstalo pouze u slov...“.

Pro někoho je rok 2008 a 2009 obdobím, kdy zde Agentura fakticky nebyla. „Pro mě byl začátek, až když se začalo pracovat na konkrétních věcech a projektech“. Jiní si vzpomínají na situační analýzu organizace Člověk v tísni v roce 2008. Počátky byly „chaotické, potom se to srovnalo“.

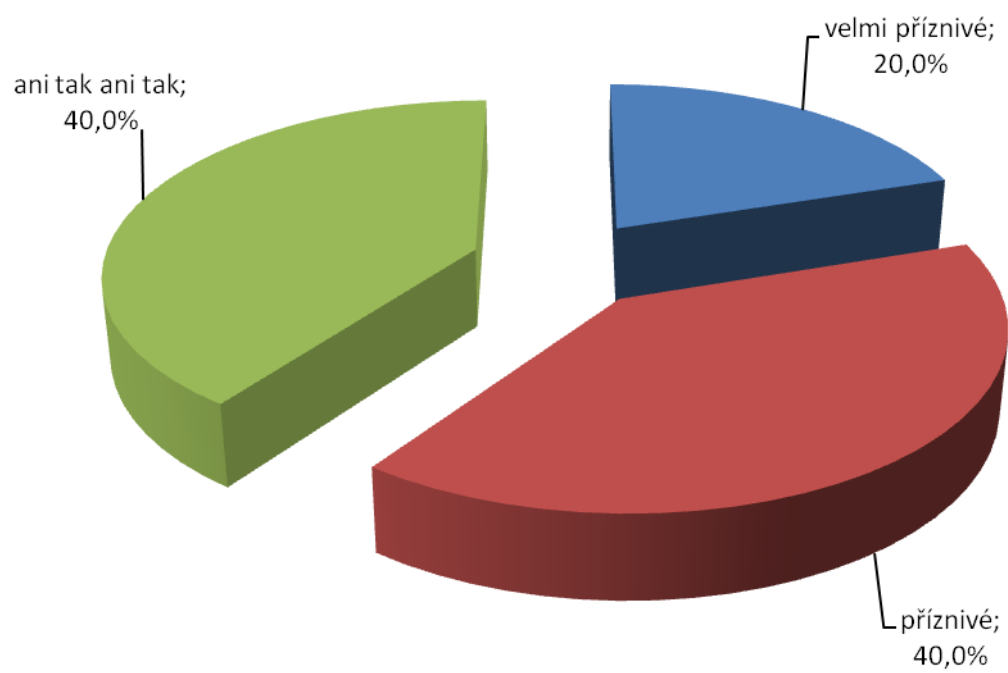
Jak vidíme z dalších údajů, Agentura nedokázala v Roudnici nad Labem téměř vůbec jasně aktérům sdělit, **jak bude v obci působit a jakým způsobem bude pracovat**. Určitě nebylo zřejmé její působení třetině aktérů (33,3%) a spíše nebylo zřejmé další třetině aktérů (33,3%). Neutrální stanovisko zaujala k této netransparentnosti méně než pětina dotázaných (16,7%). Celkem tedy nebylo od počátku zřejmé, jak bude Agentura v místě působit dvěma třetinám aktérů (66,6%). Naopak spíše srozumitelné bylo méně než pětina dotázaných (16,7%) a určitě srozumitelné nebylo nikomu.

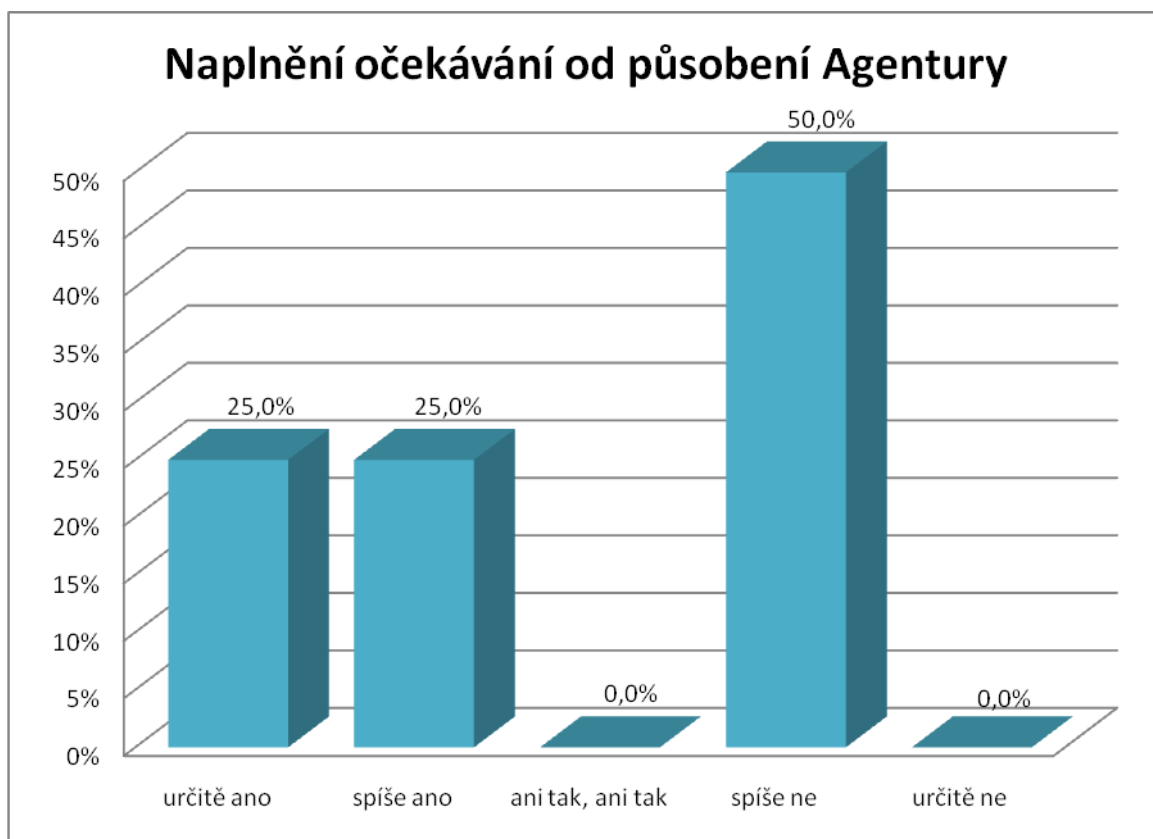
Celková **atmosféra v obci ve vztahu k příchodu Agentury** byla plná očekávání, ale prolínal se jí pesimismus, neutrální postoje a také poměrně příznivá nálada. „Dle vyjádření vedoucí odboru sociálních věcí se na to moc těšili. Doufali, že jim Agentura ukáže cestu, jak se má pracovat s Romy, prostě pomůže řešit romskou otázku – bydlení, vzdělanost, zaměstnanost“. Aktéři očekávali konkrétní pomoc. „Atmosféra byla pozitivní z důvodu očekávané pomoci při řešení problémů na tř. T. G. Masaryka“.

Analýza dat vypovídá o tom, že **postoje obce jako celku vůči příchodu Agentury** byly poměrně příznivé. Za velmi příznivé označila postoje obce vůči příchodu Agentury pětina dotázaných (20%) a za příznivé dvě pětiny dotázaných (40%). Velmi nepříznivé postoje ani nepříznivé postoje ze strany obce nezaznamenal nikdo z aktérů. Neutrální postoj měly dvě pětiny dotázaných (40%).

Postoje vůči příchodu Agentury

A do jaké míry se očekávání aktérů naplnily? Názory aktérů jsou různé. Očekávání se určitě naplnily u čtvrtiny aktérů (25%) a spíše naplnily u další čtvrtiny z nich (25%). Neutrální hodnocení nenalzáme u nikoho. A naopak spíše se očekávání nenaplnilo u poloviny dotázaných (50%). Oněch rozčarovaných aktérů ve srovnání s původními očekáváními je tedy polovina.

Vysvětlení nalzáme v rozhovorech s aktéry. Ti uváděli, že očekávali „*metodickou a finanční pomoc*“. Někdo neočekával vůbec nic, někteří „*čekali, co to přinese*“. Agentura měla pomoci s řešením konkrétních problémů. Mělo jít o „*zlepšení komunikace a pomoc při řešení problémů v romské lokalitě*“. Někdo čekal, že „*pomůže přinutit děti chodit do školy, pomoc při řešení absencí*“. Hlavně ale aktéři kladli důraz na očekávané finanční injekce. „*Doufali jsme, že nám pomůžou získat finance na programy s romskými dětmi, pomůžou při získání nebytových prostor pro naše aktivity s romskými dětmi, ukážou, jak to chodí jinde.*“

5.3. Dosahování cílů, poslání Agentury a jejich vnímání aktéry

Vzhledem ke zjištěným pestrým očekáváním a velkému projektování všemožných názorů a podnětů do příchozí intervence, jsme se rozhodli blíže věnovat také tomu, jak aktéři vnímali cíle a poslání Agentury a jak hodnotili jejich dosahování.

Základní dokument pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech definuje hlavní poslání Agentury následovně: „Agentura je nástrojem Vlády ČR k zajištění podpory obcím v procesu sociálního začleňování. Agentura pro sociální začleňování podporuje obce a města, aby mohly plnit svoji funkci - zajišťovat či pomáhat zajistit všem občanům rovný přístup ke vzdělávání, bydlení, zdravotní péči, zaměstnání, sociálním službám a bezpečí. Agentura podporuje taková opatření, která pomohou samosprávám v procesu sociální integrace obyvatel ohrožených sociálním vyloučením a v rozvoji sociálně vyloučených lokalit v kontextu a zájmu celé obce/města a všech jejích občanů. Posláním Agentury je propojovat subjekty na místní úrovni tak, aby spolupracovaly při sociálním začleňování. Agentura podporuje nadresortní přístup a propojování působení veřejné správy a neziskového sektoru.“

Zejména se pak jedná o podporu v oblasti:

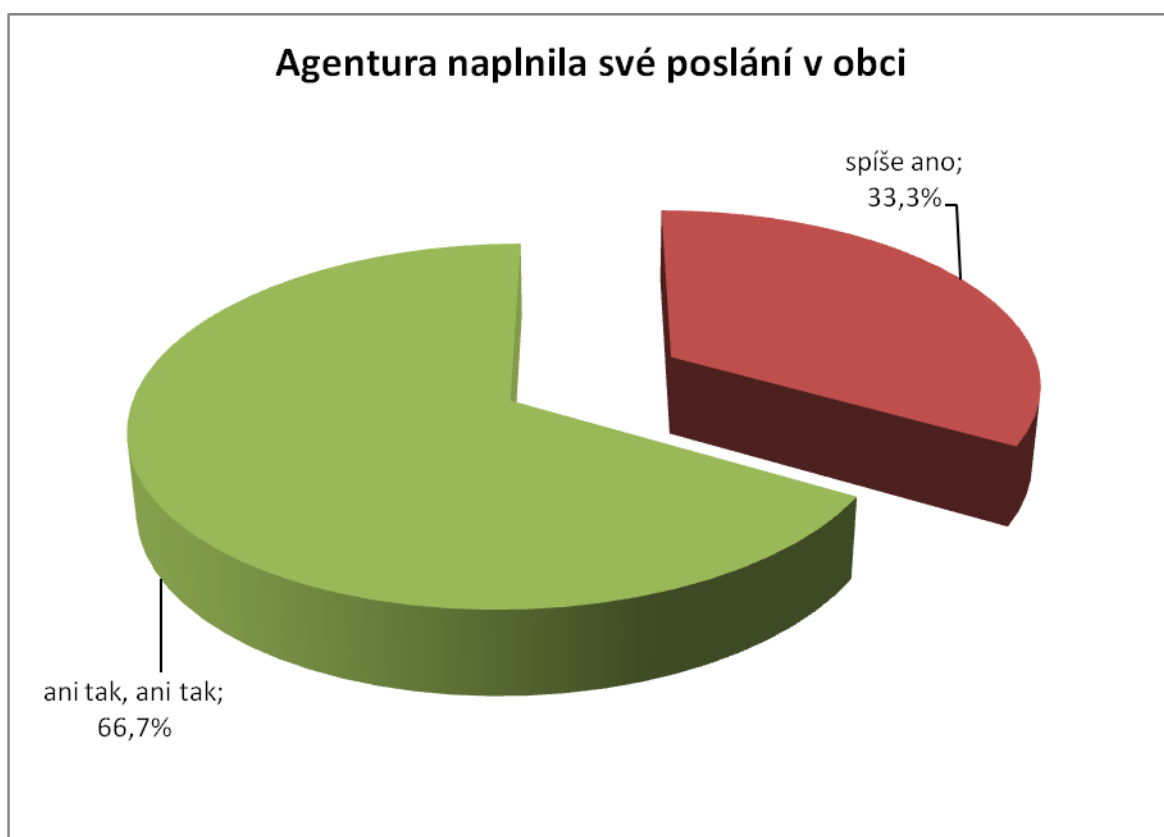
- v zajištění služeb na podporu vzdělání, podporu zaměstnanosti, sociálních služeb a sociálního bydlení, a zajištění infrastruktury pro tyto služby;
- v čerpání prostředků z evropských strukturálních fondů, státního rozpočtu, krajských dotačních programů a dalších zdrojů;
- v komunikaci s ústředními orgány státní správy, zejména resorty, které mají sociální začleňování v gesci; z podnětů při práci v lokalitách Agentura formuluje návrhy v oblasti legislativy, dotačních titulů, sociálních politik, apod.

Jak ale **poslání Agentury vnímají samotní aktéři** v lokalitě? V Roudnici n. L. aktéři kladou důraz na poslání v rovině metodické pomoci. Tu měla zprostředkovávat nově vzniklá organizace a to z pozice „ústředních orgánů“. Posláním je „*metodická pomoc, zveřejňování příkladů dobré praxe, podíl na tvorbě legislativy*“. A dále mediace problémů.

Posláním Agentury je vytvořit spojnici mezi státem a lokalitou. Agentura „*zprostředkovává průtok informací z konkrétních lokalit do vlády a na ministerstva a směrem dolů má zprostředkovávat informace o tom, co se děje. Má shromažďovat informace o dobrých praxích, generalizovat je, hledat optimální řešení pro sociální začleňování v republice.*“.

Někteří si všímají, že se Agentura vyvíjela a v čase se také měnilo její poslání. „*Předpokládám, že ze začátku to měli úplně jinak nastavené, než to je v současnosti.*“ K poslání rovněž patří „*mapovat situaci pro lidi, kteří jsou v sociální skupině a pomocí projektů jim má pomoc vrátit se mezi skupinu, aby se nepropadali hlouběji*“. Dále má Agentura síťovat a „*propojovat subjekty na místní úrovni tak, aby vzájemně spolupracovaly při sociálním začleňování*“. Má podporovat především „*charity, neziskovky*“.

Podívejme se dále, jak bylo toto různorodě vnímané **poslání Agentury podle názoru aktérů naplňováno v obci**. Vidíme, jak rozpačité výsledky má Agentura v Roudnici n. L. Spíše bylo poslání naplněno podle třetiny dotázaných (33,3%). Ale převládají spíše rozpaky. Neutrálně hodnotí dosažení poslání Agentury dvě třetiny respondentů (66,7%). Tento výsledek nás ani nepřekvapuje vzhledem k tomu, jak široce a pestře si aktéři poslání Agentury vysvětlují.

V *Základním dokumentu pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech* je uvedeno, že hlavním posláním Agentury je podpořit obce a města, aby mohly plnit svoji funkci - zajišťovat či pomáhat zajistit všem občanům rovný přístup ke vzdělávání, bydlení, zdravotní péči, zaměstnání, sociálním službám a bezpečí. Právě na toto

jsme se dotazovali aktérů v dotazníku a požádali jsme je, aby posoudili, **do jaké míry podpořila Agentura obec, aby byl zajištěn rovný přístup ve jmenovaných oblastech.**

V oblasti vzdělávání se vyslovili aktéři tak, že rovný přístup ke vzdělávání byl zajištěn podle 40% dotázaných, nebyl zajištěn podle 60% dotázaných a neutrální hodnocení nevystavil nikdo z dotázaných.

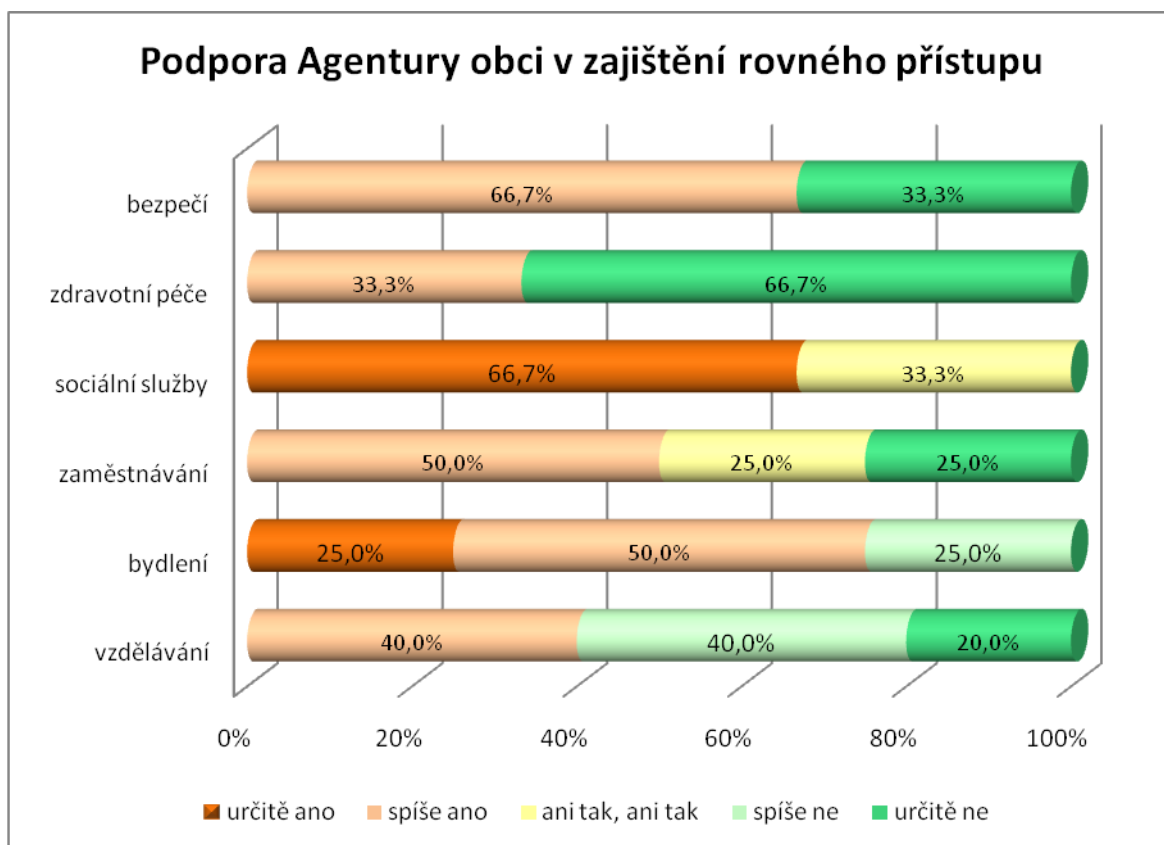
V oblasti bydlení se vyslovili aktéři tak, že rovný přístup k bydlení byl zajištěn podle 75% dotázaných, nebyl zajištěn podle 25% dotázaných a neutrální hodnocení nevystavil nikdo z dotázaných.

V oblasti zaměstnávání se vyslovili aktéři tak, že rovný přístup k zaměstnání byl zajištěn podle 50% dotázaných, nebyl zajištěn podle 25% dotázaných a neutrální hodnocení vystavilo 25% dotázaných.

V oblasti sociálních služeb se vyslovili aktéři tak, že rovný přístup k sociálním službám byl zajištěn podle 66,7% dotázaných, nebyl zajištěn podle nikoho a neutrální hodnocení vystavilo 33,3% dotázaných.

V oblasti zdravotní péče se vyslovili aktéři tak, že rovný přístup ke zdravotní péči byl zajištěn podle 33,3% dotázaných, nebyl zajištěn podle 66,7% dotázaných a neutrální hodnocení nevystavil nikdo z dotázaných.

V oblasti bezpečí se vyslovili aktéři tak, že rovný přístup k bezpečí byl zajištěn podle 66,7% dotázaných, nebyl zajištěn podle 33,3% dotázaných a neutrální hodnocení nevystavil nikdo z dotázaných.

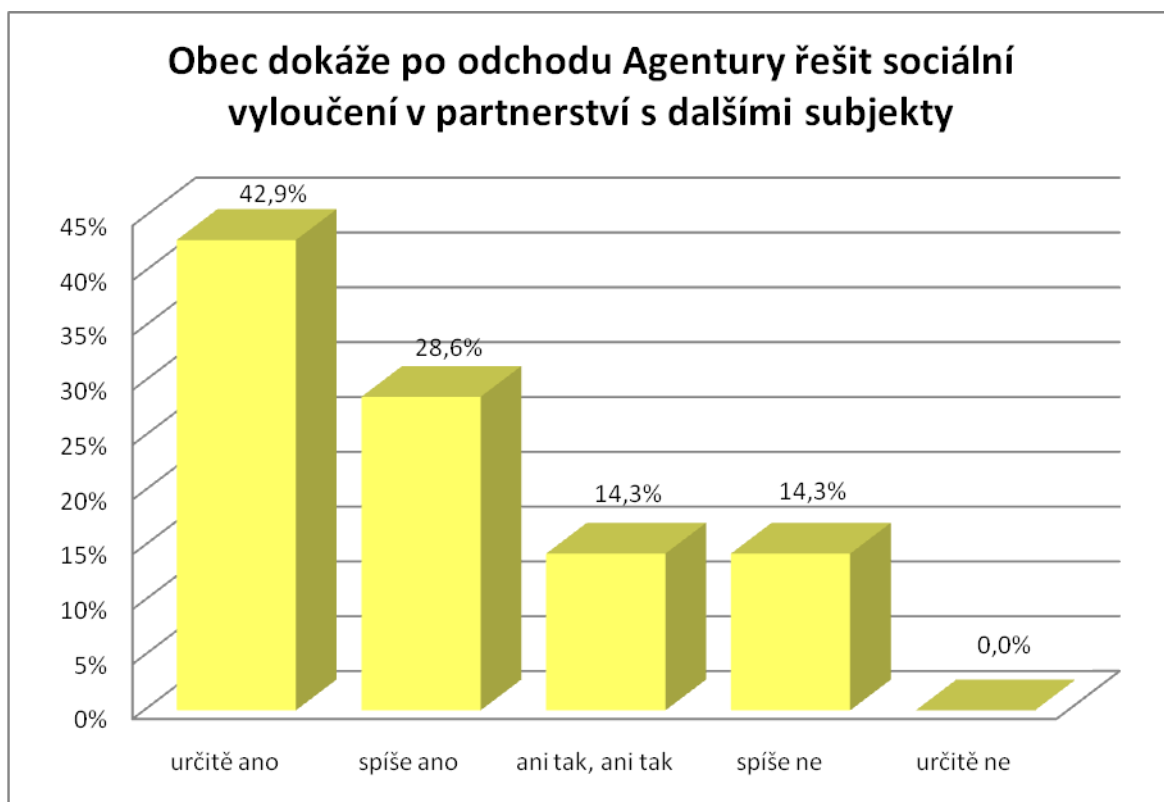

Jak z uvedeného grafu vidíme, tak podpora Agentury k zajištění rovného přístupu mířila především do oblasti bydlení (75%), sociálních služeb (66,7%) a bezpečí (66,7%). Méně do oblasti zaměstnávání (50%) a vzdělávání (40%), nejméně do oblasti zdravotní péče (33,3%).

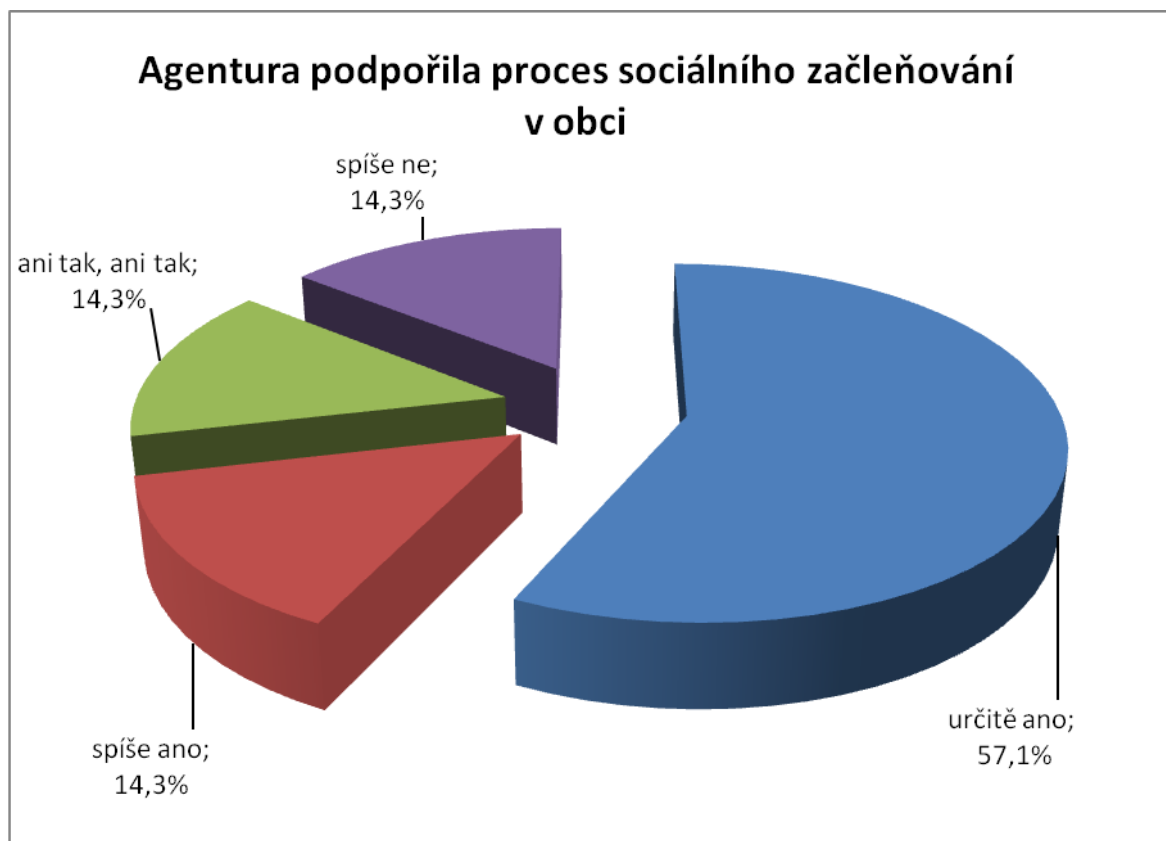
Další hodnocení se rovněž týká sféry naplnění poslání Agentury, kterým měla být podpora obce. **Dokáže obec po ukončení pilotního působení Agentury funkčně řešit problematiku sociálního vyloučení v partnerství s dalšími subjekty v místě?**

Určitě to obec dokáže podle více než dvou pětín dotázaných (42,9%) a spíše to obec dokáže podle více než čtvrtiny dotázaných (28,6%). Neutrální hodnocení v tomto bodě vystavila více než desetina aktérů (14,3%). Naopak obec problematiku spíše neumí řešit podle více než desetiny dotázaných (14,3%).

Jak vidíme, tak se hlavní poslání Agentury naplnilo podle téměř tří čtvrtin aktérů (71,5%) a nenaplnilo podle více než desetiny aktérů (14,3%).

A jak aktéři hodnotí skutečnost, zdali **Agentura podpořila nebo nepodpořila proces sociálního začleňování v obci**? Jak ukazují kvantitativní údaje, tak Agentura podpořila proces sociálního začleňování v místě zcela podle téměř tří pětín dotázaných (57,1%) a spíše podpořila podle více než desetiny dotázaných (14,3%). Více než desetina respondentů označila možnost ani tak, ani tak (14,3%). Podle více než desetiny dotázaných Agentura proces v obci spíše nepodpořila (14,3%). Tedy celkem téměř tři čtvrtiny aktérů uvedly, že Agentura proces sociálního začleňování v obci podpořila (71,4%).

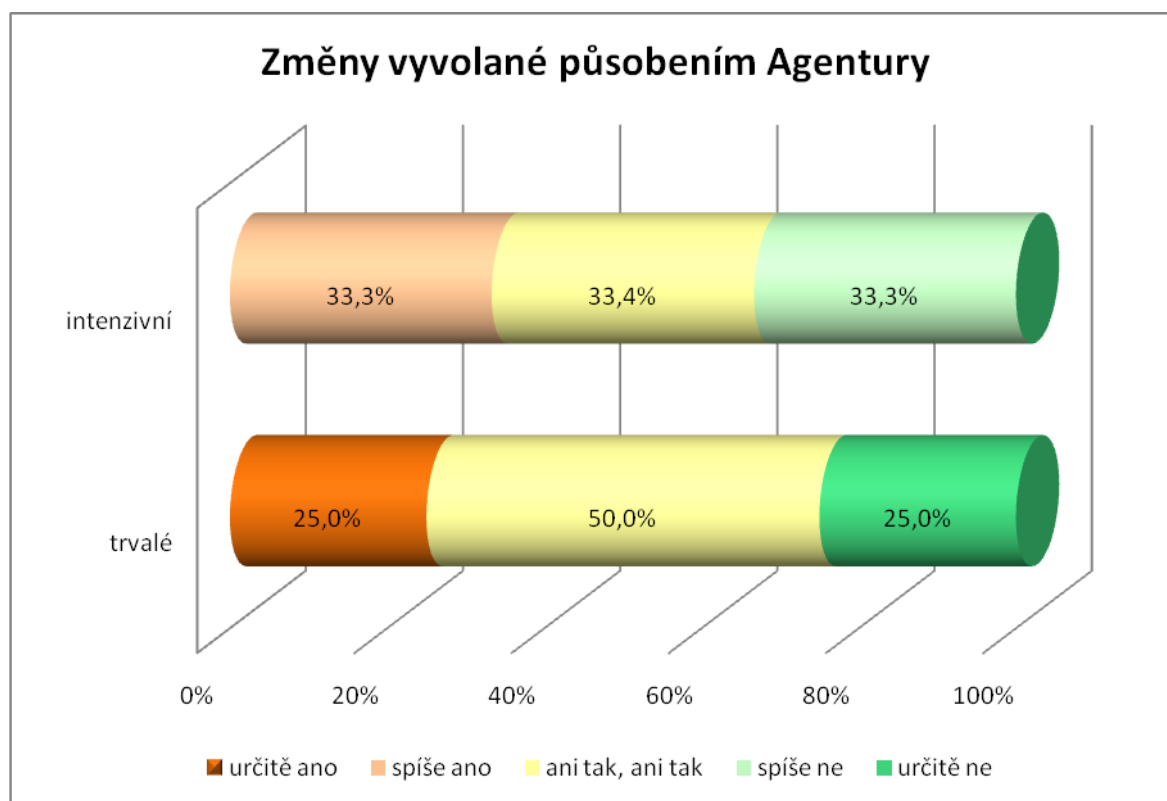
Čím nejvíce Agentura proces sociálního začleňování v obci podpořila? Podle odpovědí se podpora soustředila výrazně do oblasti bydlení. Byla to „podpora při řešení problémů s bydlením“, došlo ke „zlepšení systému prostupného bydlení“, „rozpoutání bytové situace“. Přínosy se ale týkaly také oblasti zaměstnanosti.

Dalším přínosem byla celková podpora místních aktérů a podpora sociální inkluze. „Díky Agentuře se zlepšila komunikace mezi městem, NNO pracujících s Romy a institucí, které se taky s romskou otázkou v Roudnici n. L. potýkají. Agentura se postavila do čela těchto institucí a snažila se hájit zájmy Romů a působila jako rovnocenný partner pro vedení města (což NNO nadále nejsou).“ Prostřednictvím Agentury se „zvýšil důraz na problematiku sociálního začleňování. V době zahájení působení agentury se teprve formovala skupina zaměřená na prevenci, Agentura to urychlila“.

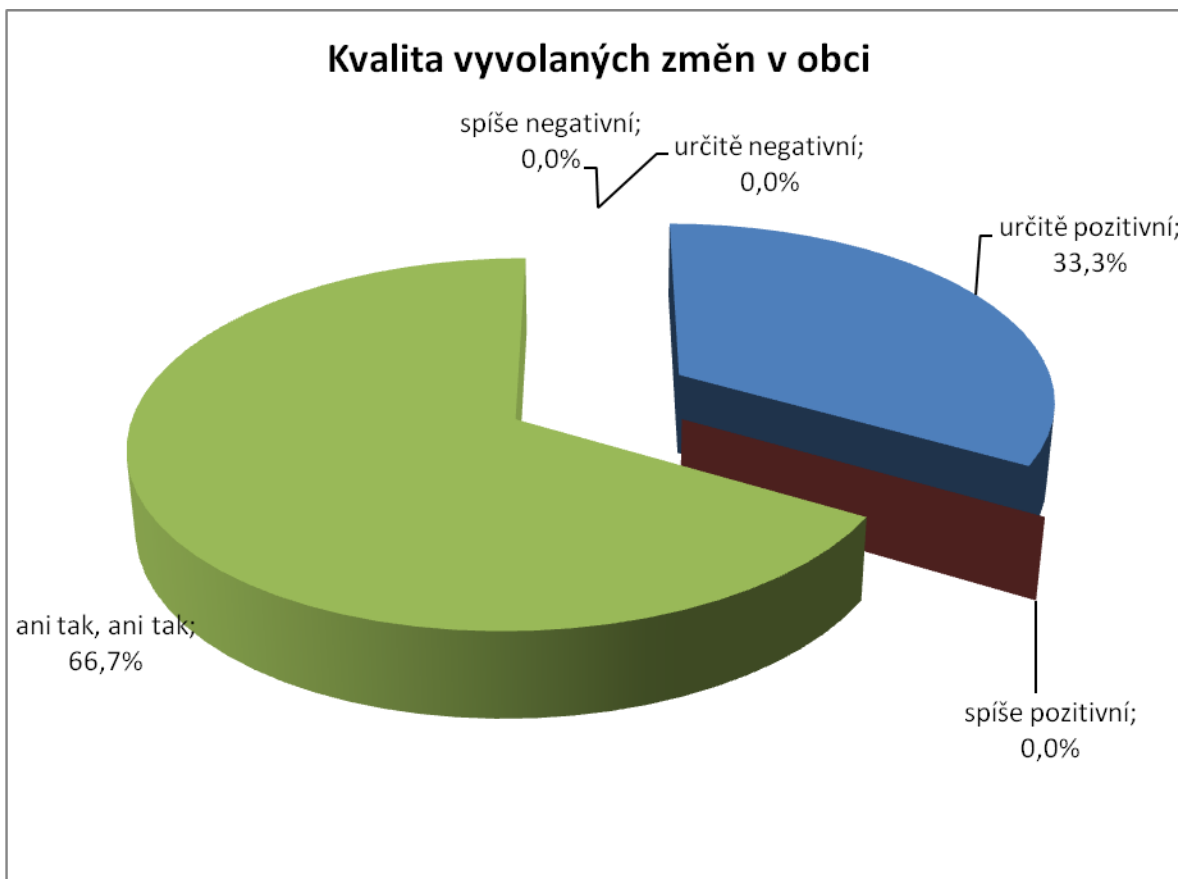
Jakou mají povahu změny, které Agentura do obce přinesla? Jsou změny trvalé nebo krátkodobé? Jak intenzivní změny jsou? A lze je považovat za pozitivní nebo negativní?

Změny nepovažuje za zcela **intenzivní nikdo z** dotázaných, třetina aktérů považuje změny za spíše intenzivní (33,3%). Neutrální hodnocení vystavila intenzitě změn více než třetina dotázaných (33,4%). Za spíše neintenzivní změny pokládá třetina dotázaných (33,3%).

Změny považuje za určité **trvalé** čtvrtina dotázaných (25%). Za ani trvalé, ani krátkodobé je považuje polovina aktérů (50%). Za určité krátkodobé změny pokládá čtvrtina dotázaných (25%). Projektovou řečí tedy můžeme hovořit o pouhém čtvrtinovém očekávání udržitelnosti změn.

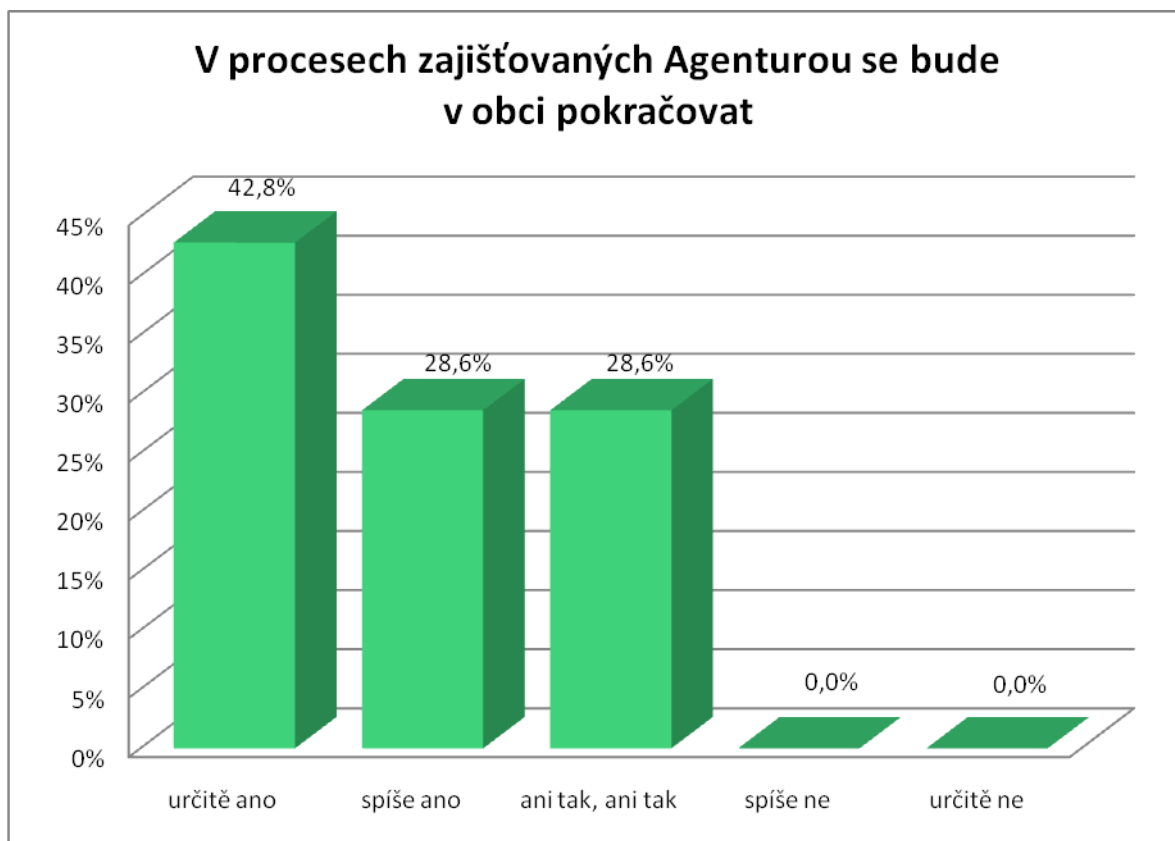

Z hlediska **kvality změny** hodnotí třetina dotázaných změny jako určité pozitivní (33,3%). Za ani pozitivní, ani negativní změny pokládá většina dotázaných (66,7%). Odpověď je tedy poměrně váhavá.

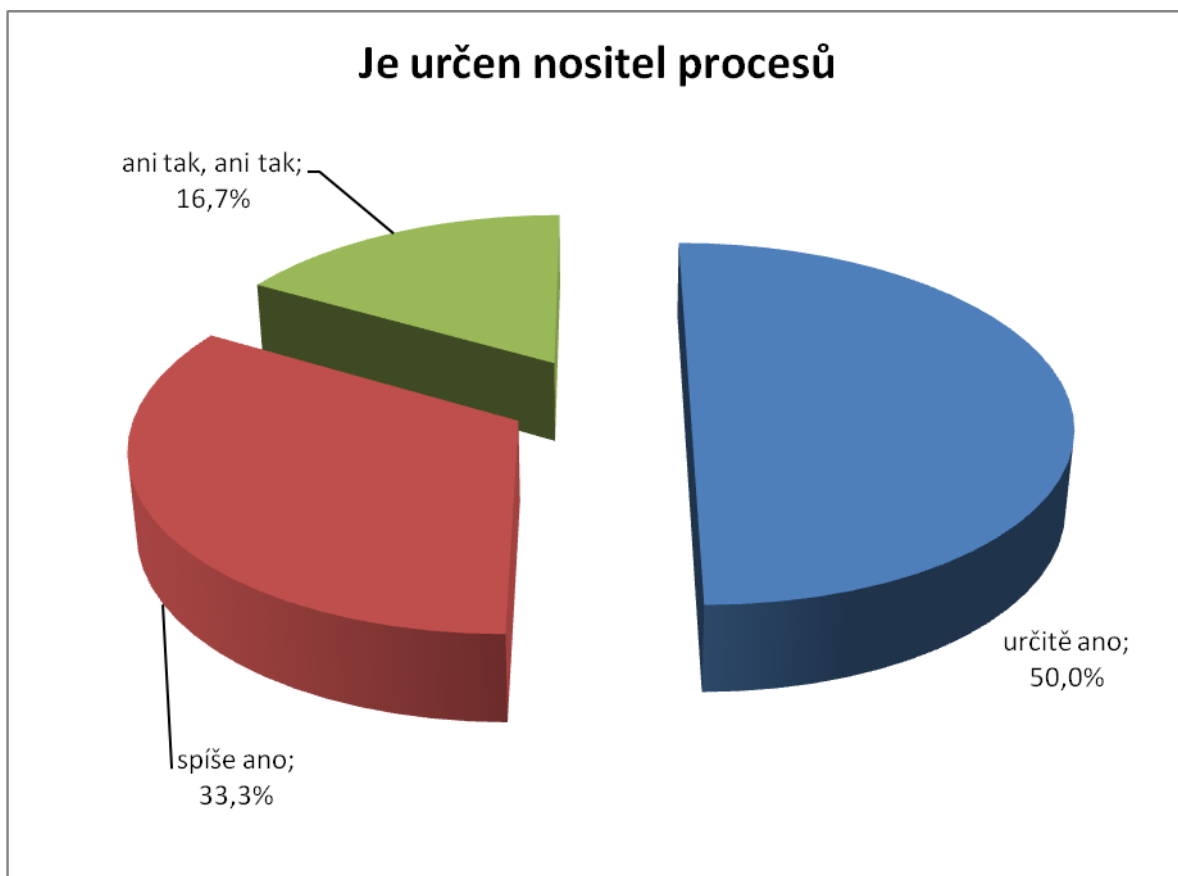

Pozitivním je „navázání spolupráce všech subjektů (škola, policie, sociální služby), lepší spolupráce poskytovatelů sociálních služeb, setření konkurenčního prostředí“. Došlo k „urychlení procesů, ke kterým se schylovalo už ve stávajícím komunitním plánu“. Ale třeba ve školství nebyly změny nijak výrazné.

Agentura v Roudnici n. L. skončila k poslednímu červnu a byla zařazena do systému vzdálené podpory. **Budou procesy doposud zajišťované Agenturou v obci dále pokračovat?** Na tuto otázku odpověděly více než dvě pětiny dotázaných (42,8%), že procesy budou určitě pokračovat a více než čtvrtina dotázaných (28,6%), že budou spíše pokračovat. Nerozhodnuta je více než čtvrtina respondentů (28,6%). To, že procesy nebudou pokračovat, neuvedl nikdo z dotázaných. Jak se zdá, ve městě by měly procesy pokračovat dál.

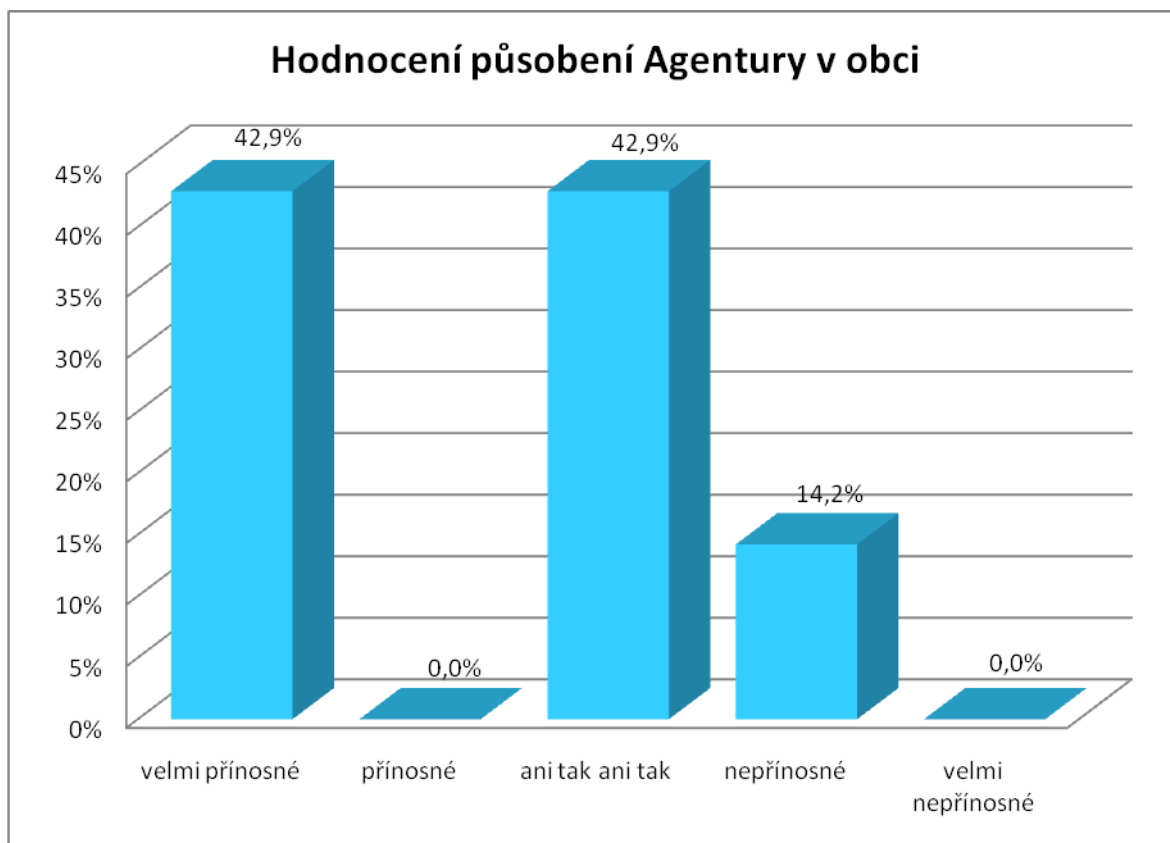

Polovina aktérů (50%) uvedla, že je určitě **určen „nástupce“, nositel procesů, který převeze úlohu Agentury po jejím odchodu**. Další třetina si myslí, že je nositel procesů spíše zajištěn (33,3%). Pochybuje méně než pětina aktérů (16,7%). Nikdo neuvedl, že by nebyl proces dále zajištěn.

Tímto **nositelem** je podle aktérů „*město Roudnice nad Labem, sociální odbor, ale zda se to podaří, záleží na politickém vedení*“. Po zkušenostech se zlomy na zdejší politické scéně aktéři podmiňují pokračování procesů politickou stabilitou a angažováním města. Problém je, že koordinace bude na straně „*města a zastupitelstva, které však bylo od počátku působení Agentury v Roudnici víc nepřátelské, než přátelské a stejné je i nastavení široké veřejnosti vůči Romům ve městě.*“ Nicméně skupina Prevence se, jak se zdá, bude dále pravidelně scházet. Také zde bude malý přesah Agentury.

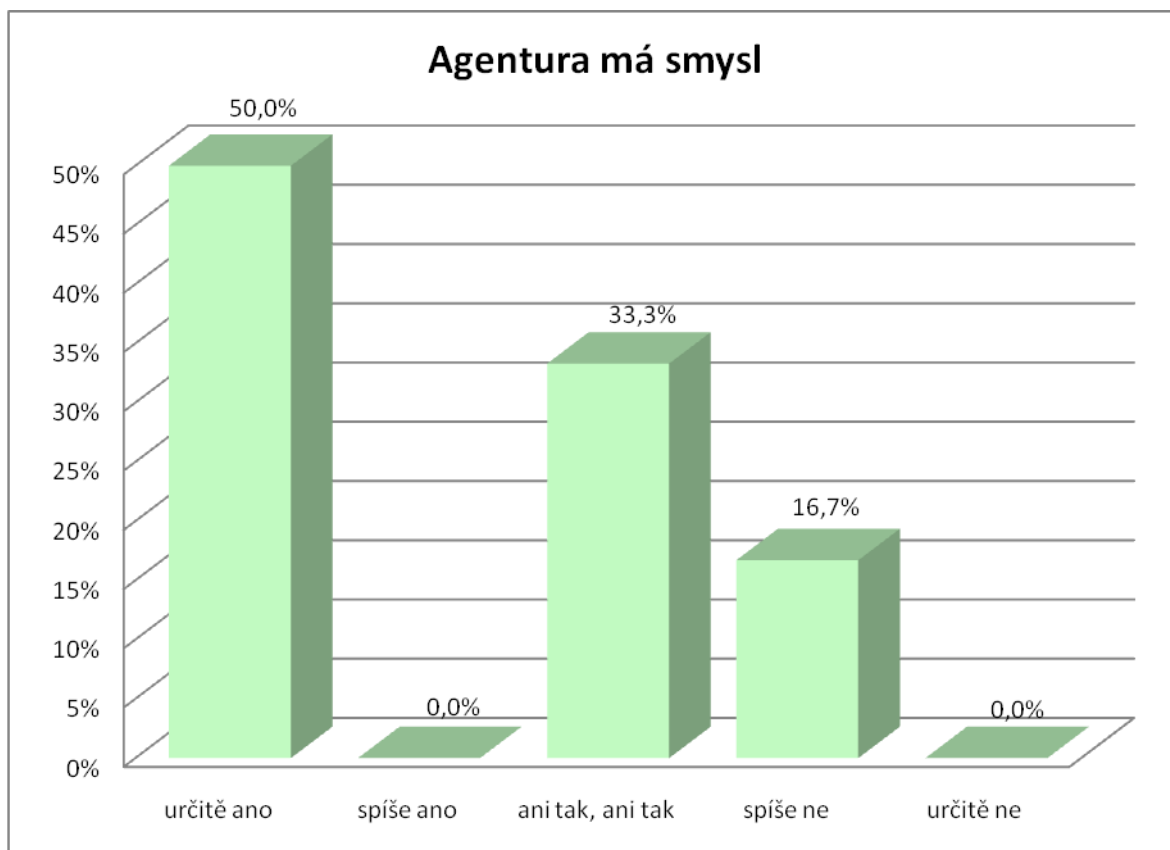
Jaké je tedy **celkové vyhodnocení působení Agentury v obci**? Více než dvě pětiny aktérů pokládá působení Agentury v obci za velmi přínosné (42,9%) a nikdo ho nepokládá za přínosné. Za ani přínosné, ani nepřínosné považují působení Agentury více než dvě pětiny dotázaných (42,9%). Za nepřínosné působení Agentury označila více než desetina dotázaných (14,2%) a za velmi nepřínosné nikdo. Celkem tedy přínos Agentury spatřuje v místě více než dvě pětiny dotázaných.

Důvodem, proč mnozí označili působení za velmi přínosné, byly výsledky v oblasti bydlení. Také došlo ke zlepšení komunikace mezi partnery a přístup k informacím. Ale „nepodařilo se prosadit nic velkého a světoborného, mnoho procesů se díky poslednímu konzultantovi rozjelo, ale zatím není nic dokončeno a je před námi ještě dlouhá cesta. A vůbec není jasné, jak to dopadne.“ Působení komplikovaly „personální problémy, Agentura měla nejasnou pozici. V jedné chvíli se činnost Agentury zastavila“. Rozložení hodnocení v grafu odpovídá tvrzení jednoho aktéra: „něco se povedlo, něco ne“.

Co by se mělo stát, aby bylo působení Agentury přínosnější než doposud? Kdyby došlo k „rozšíření cílové skupiny.“ „Působení Agentury v Roudnici bychom určitě hodnotili pozitivněji, pokud bychom s jejich pomocí získali například investiční prostředky na rekonstrukci Domu komplexních služeb nebo rekonstrukci azylového domu, fungující návod na zaměstnání místní romské komunity, atd.“

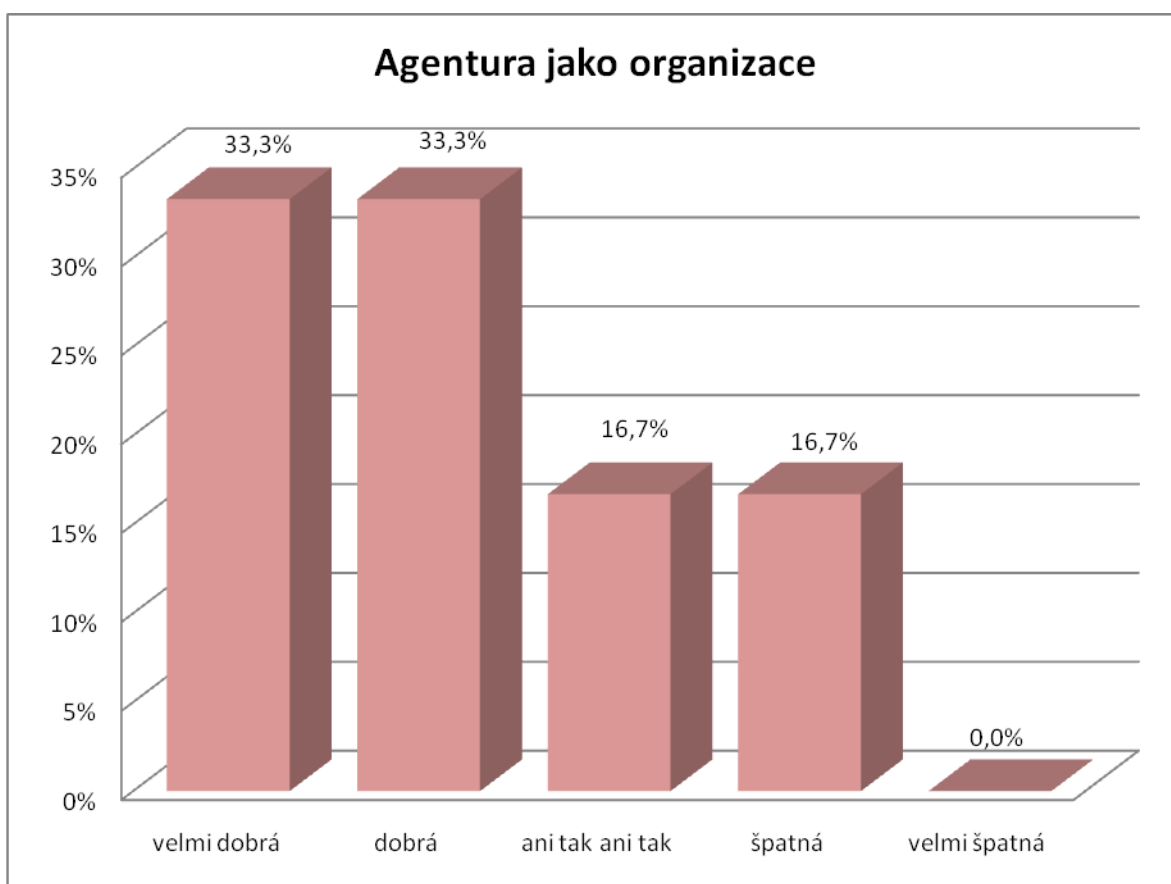
Jaký má **Agentura jako organizace svého zaměření smysl**? Podle poloviny dotázaných má určitě smysl (50%). Třetina aktérů se svým hodnocením váhá (33,3%). Méně než pětina aktérů uvedla, že spíše smysl nemá (16,7%) Celkem tedy polovina aktérů nalézá v tomto počínání smysl (50%).

Celkový smysl by byl větší. Ale Agentura „*musí pracovat dlouhodobě v jednotlivých lokalitách a ne po cca třech letech odejít od rozdělané práce a začínat zase někde od začátku. Práce s romskou komunitou by měla být dlouhodobá a rovněž podpora organizací pracujících s nimi by měla být systematická a dlouhodobá.*“ Měla by mít „*jasně stanovené pravidla. Kompetence, možnosti intervence.*“ „*Agentura by měla mít větší pravomoci, možnosti a rozpočet. Problematika je natolik významná, že momentální možnosti jsou dost omezené.*“

Problémy by si měly spíše řešit obce. „*Každá obec má svoje specifické problémy, mělo by se to spíš nechat na obcích. Když zasahuje někdo, kdo do toho nevidí, tak je to k ničemu.*“

Agentura jako organizace (ve smyslu instituce) působila na aktéry spíše dobře. Za velmi dobrou ji označila třetina respondentů (33,3%), za dobrou pak také třetina dotázaných (33,3%). Méně než pětina dotázaných Agenturu jako organizaci neshledala za ani dobrou, ani za špatnou (16,7%). Za špatnou organizaci ji označila méně než pětina aktérů (16,7%) a nikdo ji neoznačil za velmi špatnou.

Agentura byla stále na počátku. „Byla především závislá od politické vůle vlády ČR. Když byla založena Stranou zelených, měla velké cíle, nyní je to pravděpodobně jinak.“ Měla velké „porodní bolesti“. Ale celkově působí profesionálně a pozitivně.

Jak nahlíží aktéři na cíl Agentury? Základní dokument pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech definuje cíl následovně. „Cíle Agentury je dosaženo, pokud obec dokáže funkčně řešit problematiku sociálního vyloučení v partnerství s úřady, školami, neziskovým sektorem, policií, podnikateli a dalšími subjekty a při zapojení občanů. Dílčím způsobem může být cíle dosaženo i tehdy, pokud Agentura podpoří procesy sociálního začleňování v obcích, ovšem komplexní řešení není možné např. z politických důvodů.“

Aktéři vnímají cíl následovně a nutno opět říci, že různorodě. V zásadě je jejím cílem zajišťovat metodickou podporu a pomoc obcím, ukazovat příklady dobré praxe. Má pomáhat „Romům k začlenění“. Pomoci cílové skupině „nastartovat se dál do života, dávat jim informace“. „Zvýšit životní úroveň nepříznivých občanů“.

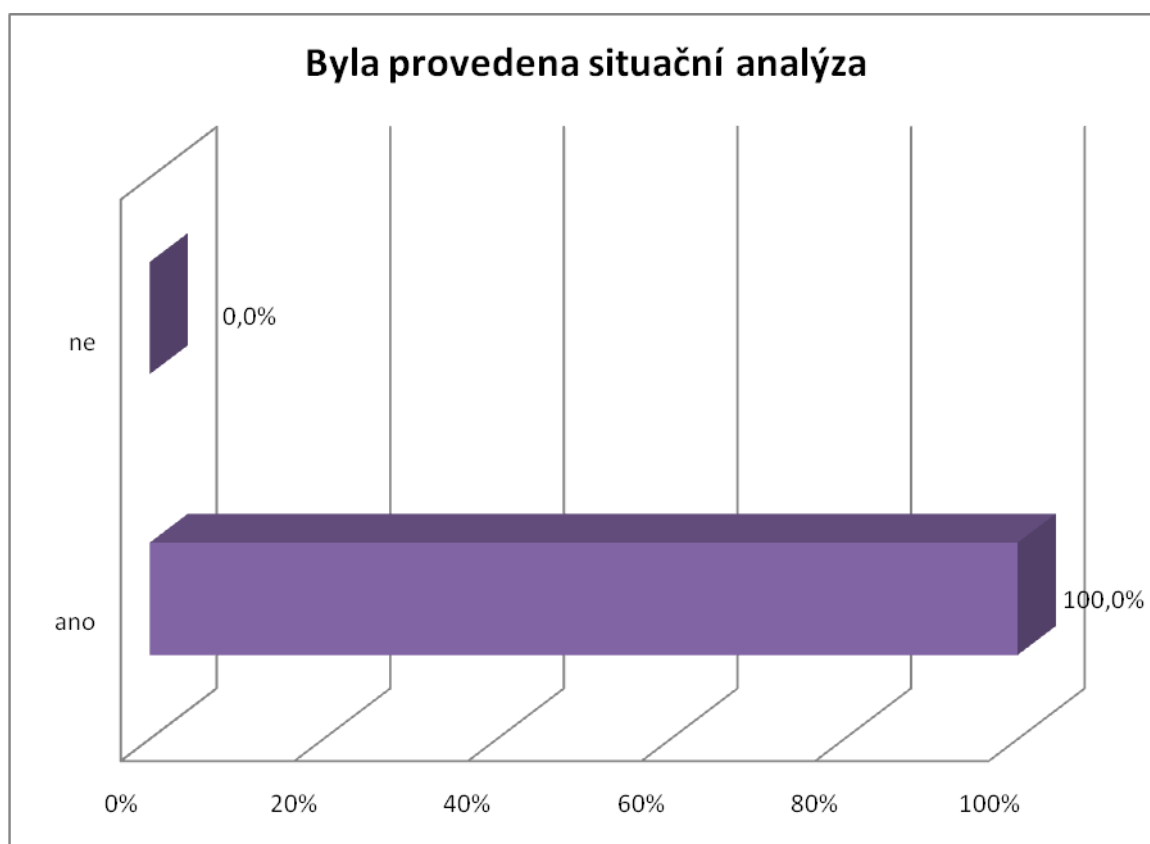
Dále síťování aktérů – „propojování subjektů na místní úrovni tak, aby spolupracovali při sociálním začleňování menšin, poradenství, vytváření analýz“. „Upřímně přesně nevím, co je

hlavním cílem ASZ. Měla by to být podpora a pomoc lokalitám s řešením romské otázky, na kterou sami nestačí“.

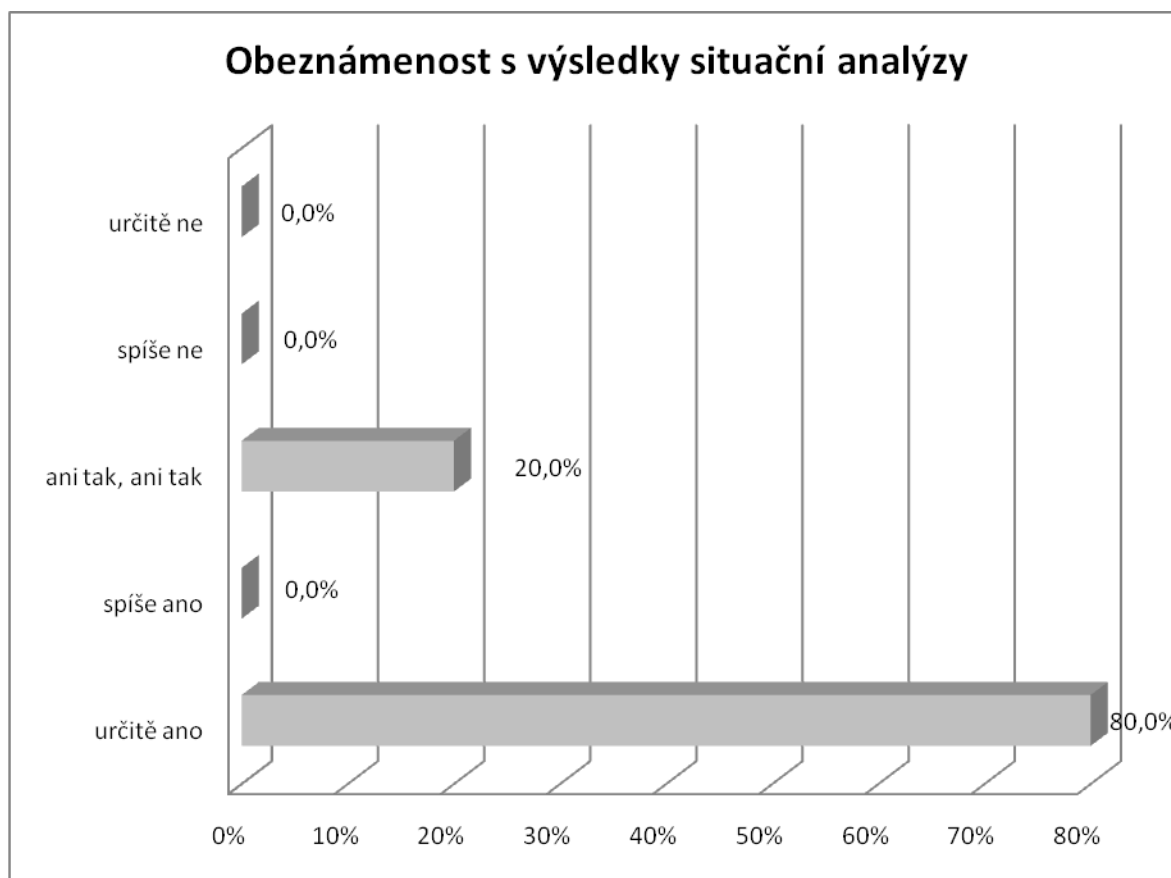
Existuje mnoho **okolností, které mohly ovlivnit působení Agentury v obci**. Co ovlivňovalo podle aktérů působení Agentury v Roudnici n. L.? Především velmi proměnlivá politická situace, vystřídání trojího vedení obce za působení Agentury, „každé se chovalo k Agentuře úplně jinak.“ „ Rovněž se pod činnost Agentury podepsalo i to, že u nás působili celkem tři lokální konzultanti.“ Vliv personálních změn byl citelný.

5.4. Situační analýza

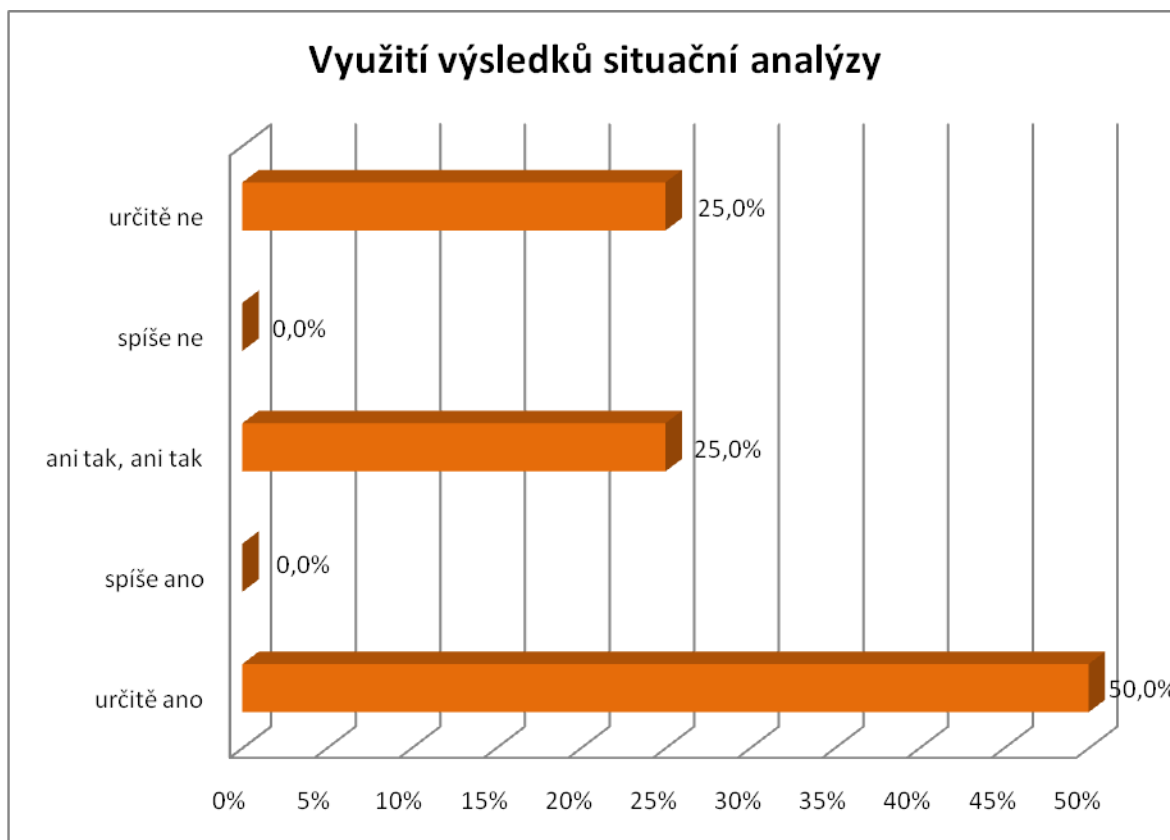
Za standardní součást působení Agentury v lokalitě bylo zajištění **provedení situační analýzy**. Ta si kladla za úkol přinést data o obyvatelích lokality, hlubší porozumění dění v lokalitě a celkové situaci a pochopení příčin problémů a souvislostí, které jsou překážkami v řešení. Takováto analýza je nezbytným předpokladem pro kvalitní strategické plánování, a stanovení jednotlivých kroků proti sociálnímu vyloučení (Příručka pro sociální integraci). Prověřovali jsme, **zda byla situační analýza provedena** a jak ji místní aktéři přijali. To se potvrdilo, všichni aktéři uvedli, že situační analýza vznikla.

S **výsledky situační analýzy se zcela určitě obeznámily** čtyři pětiny dotázaných (80%) a pětina s odpovědí váhala (20%).

Výsledky situační analýzy určitě využila polovina dotázaných (50%) a spíše využil nikdo. S odpovědí váhala čtvrtina dotázaných (25%). Naopak určitě výsledky určitě nevyužila také čtvrtina respondentů (25%).

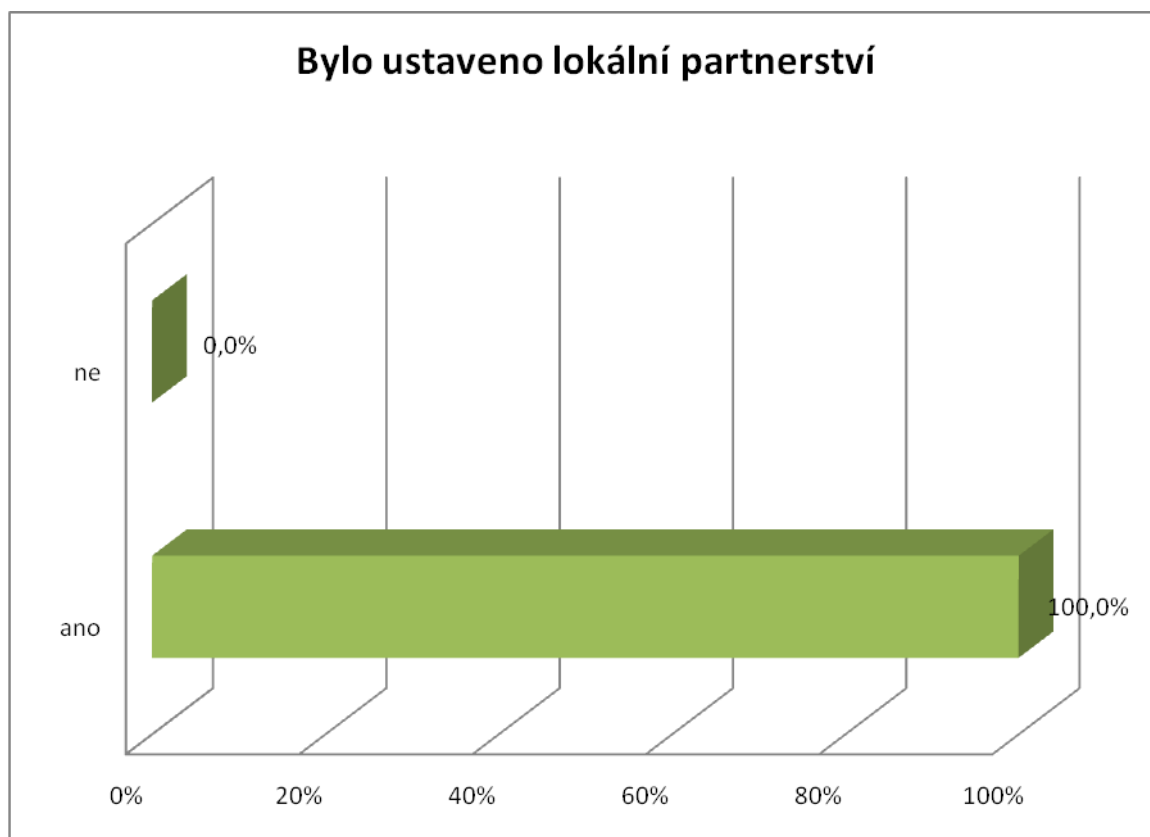

Jeden z aktérů se zamýšlí nad výsledkem. „Výsledky situační analýzy měly být podkladem především pro rozhodování vedení města a zastupitelů. Ti se však rozhodli úplně opačně – zrušili úplně vyloučenou lokalitu - prodali domy na TGM a snažili se rozšířit další vyloučenou lokalitu na Sladkovského náměstí“.

5.5. Vyhodnocení metod – lokální partnerství a spolupráce s aktéry

V Základním dokumentu pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech se uvádí, že lokální partnerství je základem činnosti Agentury v lokalitách. Lokální partnerství je platforma, na které dochází k pravidelnému setkávání zástupců obce a dalších aktérů, kteří jsou nebo mohou být angažováni v procesu sociálního začleňování. V rámci této platformy dochází k aktivizaci / síťování, jehož smyslem je aktivizace místních kapacit, podpora místních organizací, maximální využití dostupných místních zdrojů, dále poskytování know-how ve všech klíčových oblastech, jež mají vliv na sociální začleňování, prostředkovat nejlepší praxe z dalších obcí.

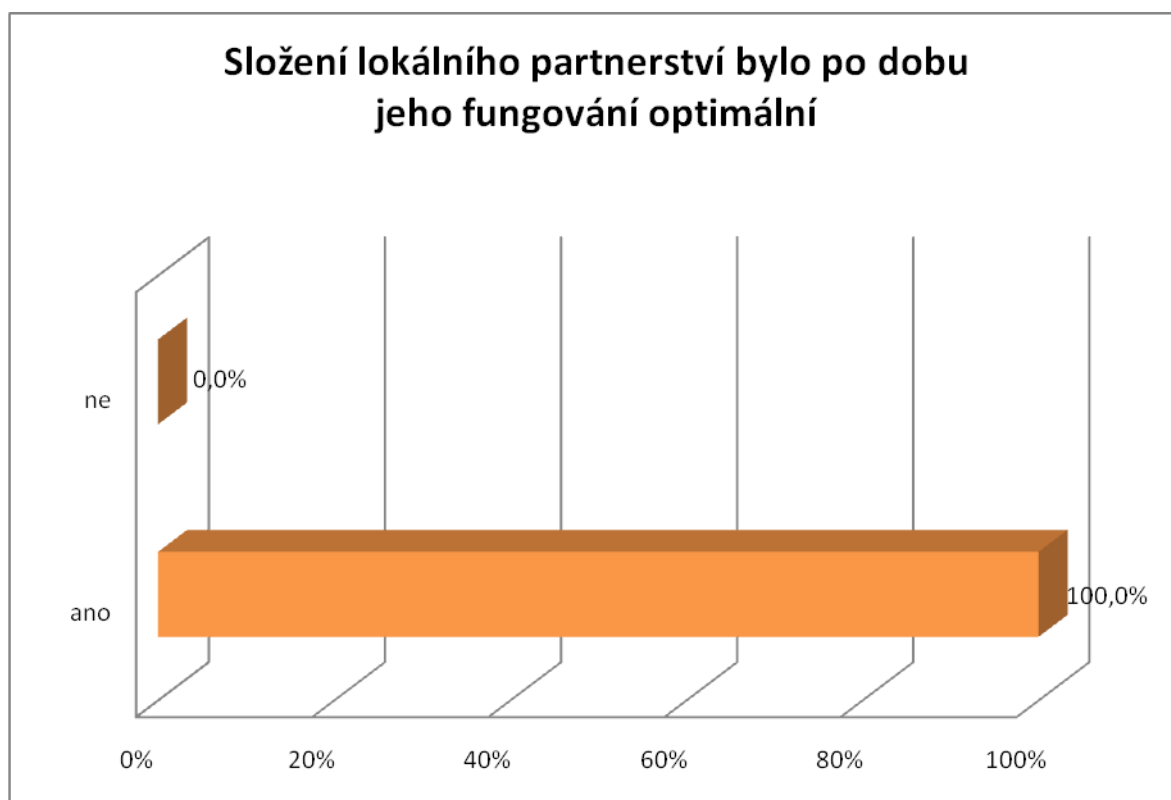
Prověřovali jsme, zdali bylo **lokální partnerství ustaveno**. V Roudnici nad Labem skutečně vzniklo, jak potvrzují všichni dotázaní.

Do Lokálního partnerství Roudnice nad Labem byli podle hodnocení aktérů **osloveni vhodní partneři**, o tom jsou přesvědčeni všichni respondenti.

Ke **složení lokálního partnerství** se aktéři vyslovovali příznivě. „Ano, byli zde všichni, co pracují s Romy. Postupně se přidali k zakládajícím členům ještě další, například Praktická škola, Policie ČR, Městská policie. Několik zájemců nebylo přijato, mezi nimi i občanské sdružení Dženo, místní romská iniciativa, která měla pouze velká plamenná slova a žádné aktivity...“. Dodáváme poznámku, že k působení romského sdružení jsme se setkávali s velmi rozporuplnými hodnoceními.

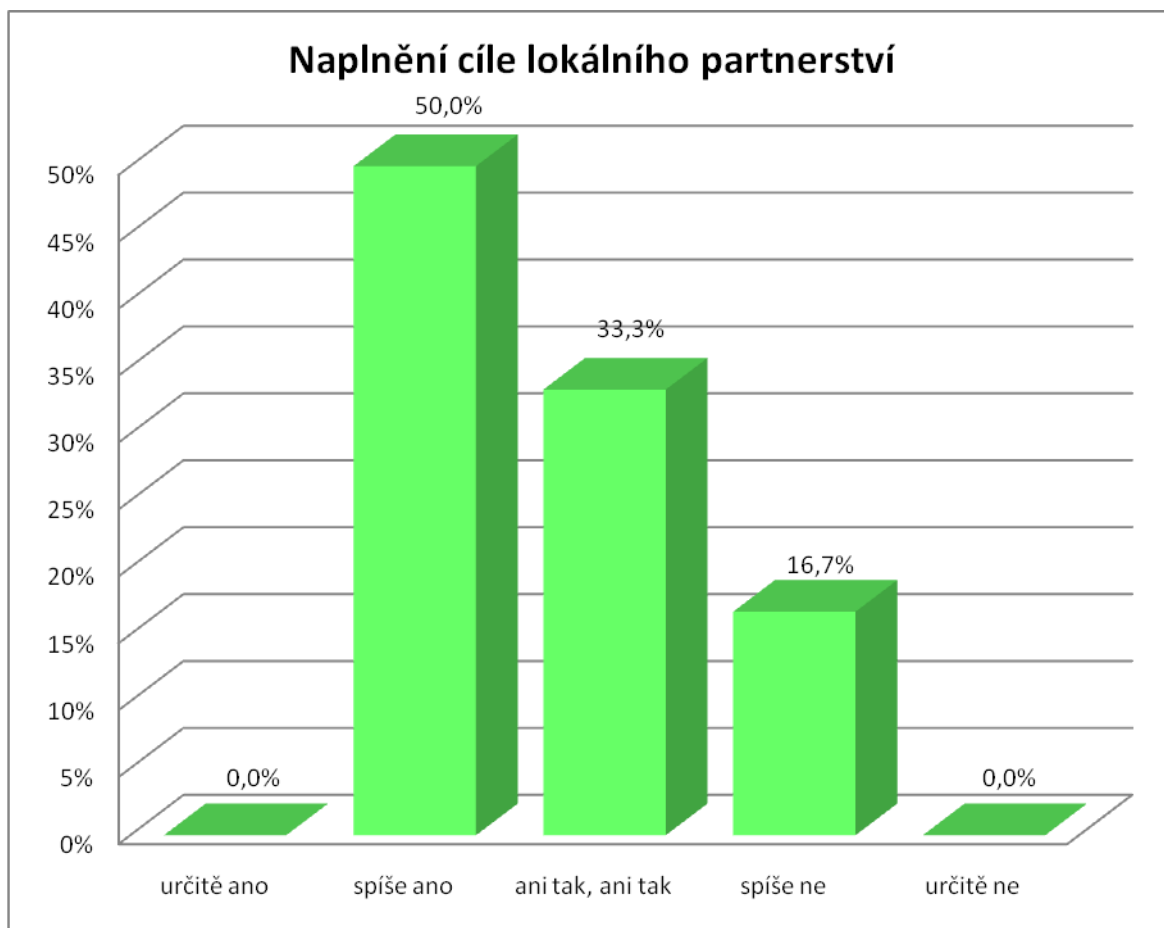
Všichni aktéři pokládají **složení lokálního partnerství po dobu jeho fungování** za optimální (100%).

Dokladem dobrého složení je skutečnost, „že *funguje dál*“.

Hlavním cílem lokálního partnerství bylo podle aktérů sjednotit postup místních aktérů, řešit romskou otázku, realizovat konkrétní kroky, „*které měly směřovat k lepšímu začleňování Romů plus lepší propojení nevládek a města*“, „*tlak na město ohledně přidělování bytů*“, také naplňování strategického plánu.

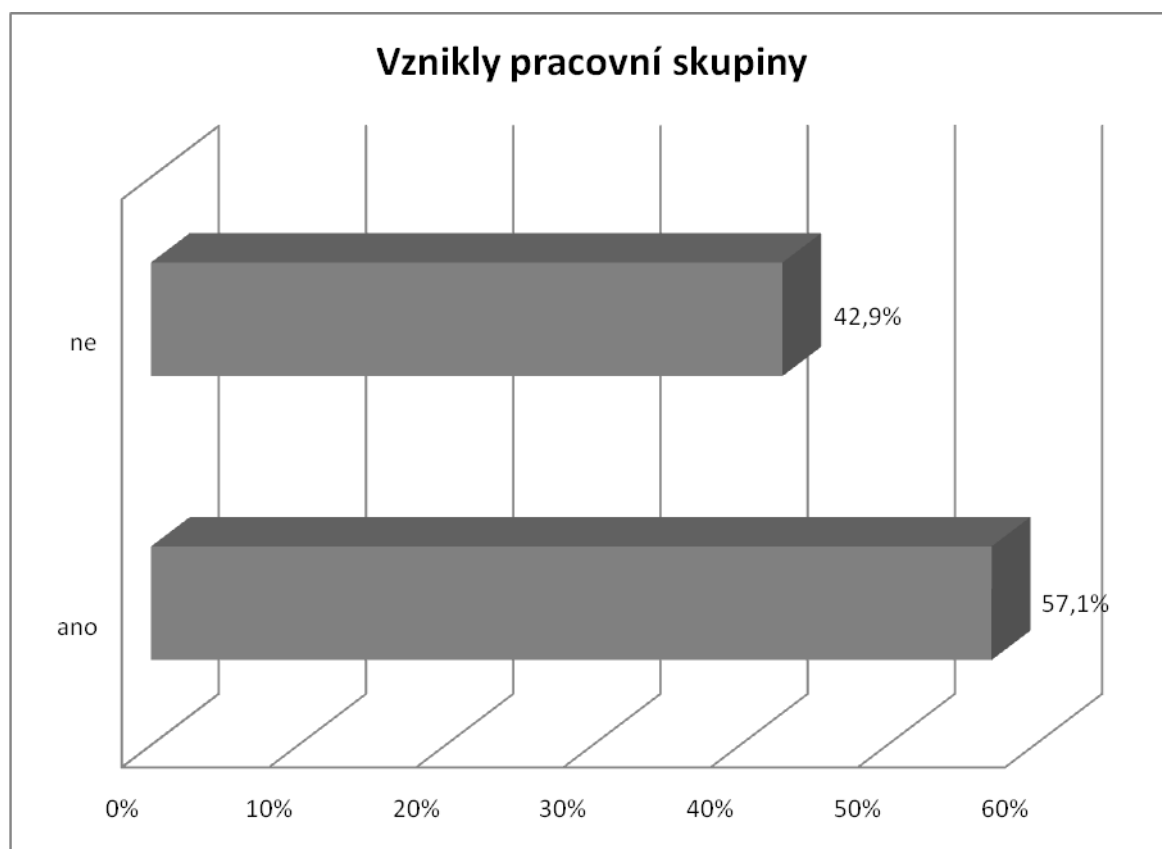
Podle hodnocení aktérů došlo k **naplnění zmíněného cíle lokálního partnerství tak z poloviny**. Podle poloviny dotázaných bylo cíle lokálního partnerství spíše dosaženo (50%). To, že cíle nebylo ani dosaženo, ani nedosaženo, uvedla třetina respondentů (33,3%). Cíle spíše nebylo dosaženo podle názoru necelé pětiny aktérů (16,7%).

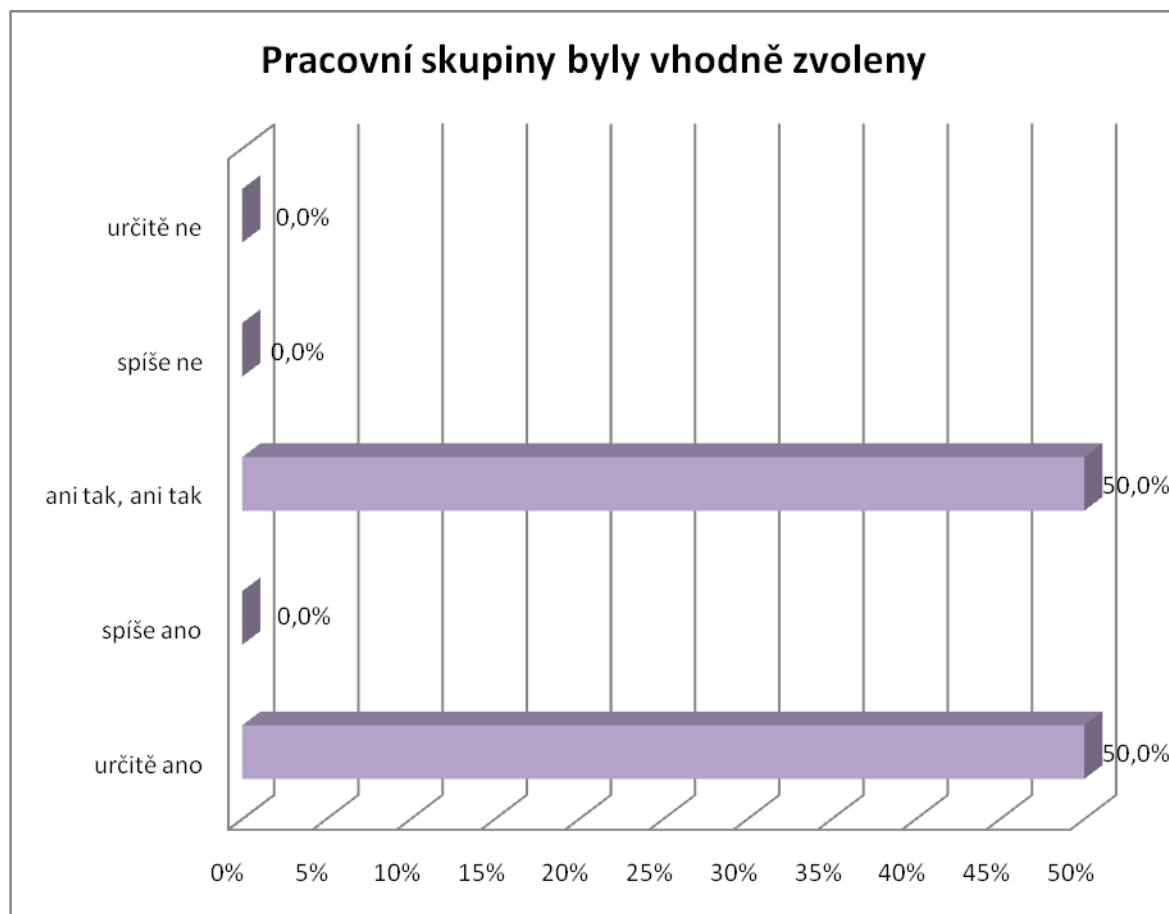
Aktéři mezi **pozitivu lokálního partnerství** uváděli propojení organizací, navázání spolupráce, zlepšení vyjednávací pozice s městem, rozjetí projektů, „zvýšení významu problematiky sociálního začleňování“, „pomoc lidem, aby věděli, kam se mají obrátit, aby i ti lidé spolupracovali“ a „upevnění pozice nově vzniklé skupiny komunitního plánování - skupiny prevence“.

Objevovaly se také **negativa lokálního partnerství**. K nim patří neřešení oblasti vzdělávání. Problémem byla přerušovaná práce, „něco se rozdělalo a vzhledem k zastavení činnosti Agentury se to celé zastavilo nebo vyhodilo“.

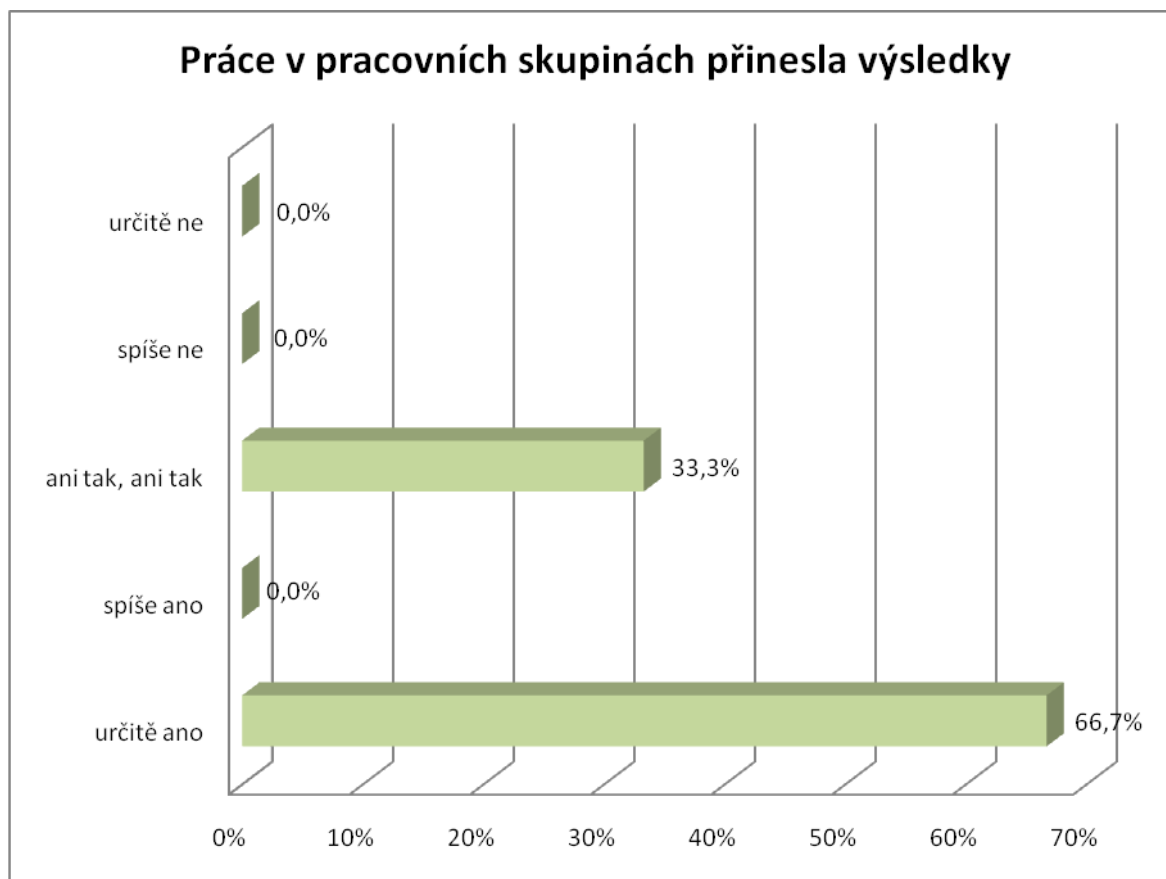
V rámci lokálního partnerství vznikly **pracovní skupiny**. To si myslí ne úplně přesvědčivá většina oslovených aktérů (57,1%).

Podle poloviny dotázaných byly pracovní skupiny určitě **vhodně zvoleny** (50%), ale další polovina aktérů se svou odpovědí váhá (50%). Vysvětlení je prosté, ne všichni byli členy pracovních skupin.

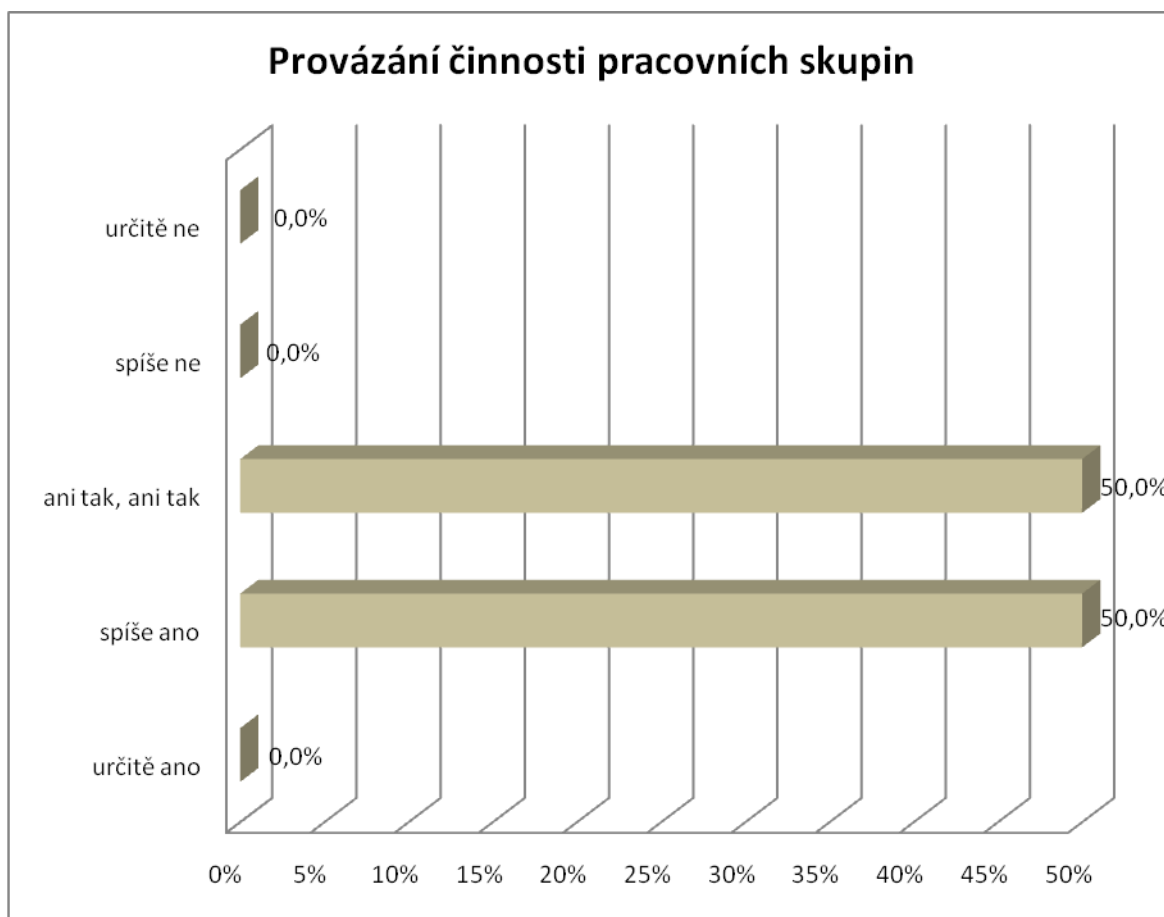

Přinesla práce v pracovních skupinách nějaké výsledky? Přibližně dvě třetiny uvedly, že práce určitě výsledky přinesla (66,7%) a třetina s odpovědí váhá (33,3%).

Díky práci v pracovních skupinách „se daly dohromady NNO, město a instituce, které s Romy pracují. Navázaná spolupráce úspěšně pokračuje a z rivalů se stali partneři“. Řeší se projekty.

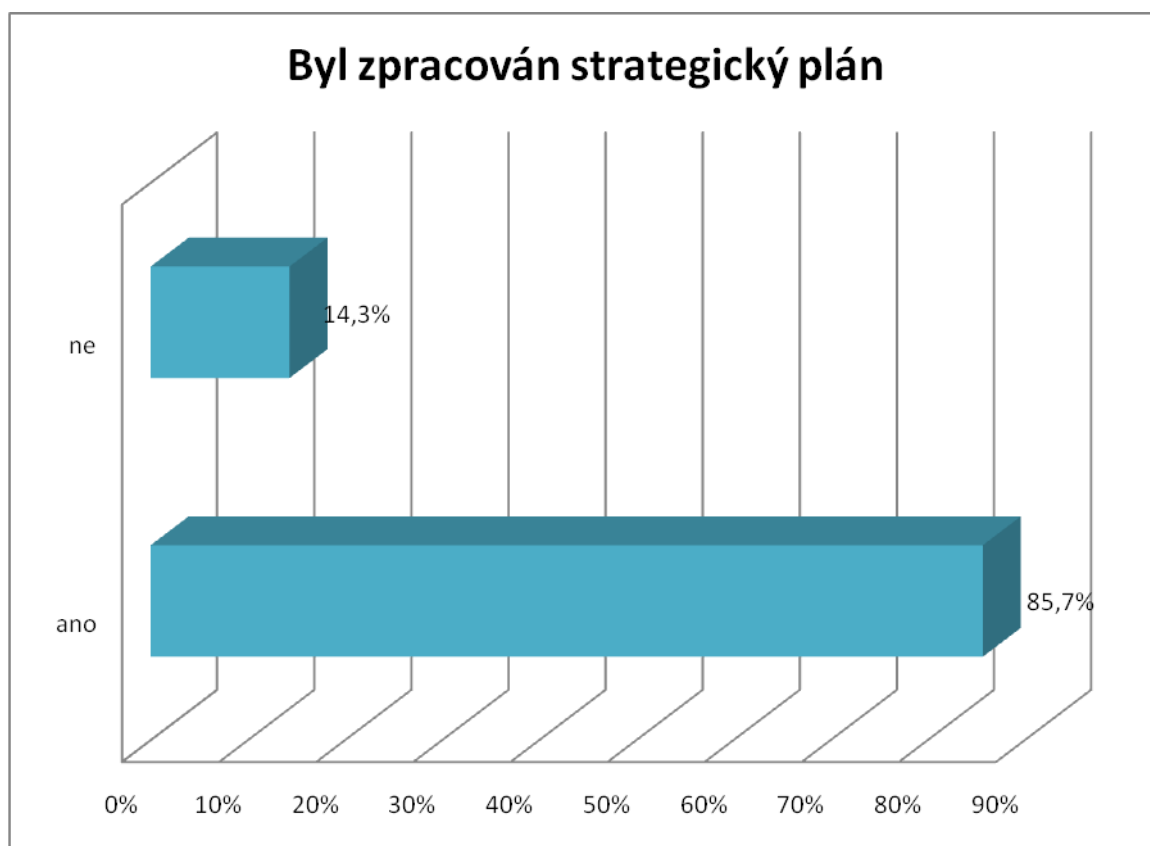
Důležité je, zdali došlo k **provázání pracovních skupin**. Skutečnost, že spíše došlo k provázání práce, potvrdila polovina dotázaných (50%). A další polovina s odpovědí váhala (50%).

5.6. Vyhodnocení metod – strategický plán

V Základním dokumentu pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech se uvádí, že v rámci lokálního partnerství se utváří strategický plán. Jedná se o metodu, která koordinuje vlastní tvorbu strategického plánu sociálního začleňování a zajišťuje podporu jeho přijetí radou a zastupitelstvem obce jako závazného rozvojového dokumentu. Na přípravě plánu se podílí všichni aktéři uvedení v cílové skupině Agentury. Činnost směřuje k podpoře realizace cílů a aktivit obsažených ve strategickém plánu, asistenci partnerům při přípravě jednotlivých projektových záměrů. Má docházet k monitorování naplňování strategického plánu, jeho aktualizaci a revizi, dopady integračních opatření mají podléhat evaluaci.

V Roudnici nad Labem byl **strategický plán** zpracován, to uvádí většina dotázaných partnerů (85,7%). Překvapující je, že více než desetina dotázaných tvrdí, že nebyl zpracován (14,3%).

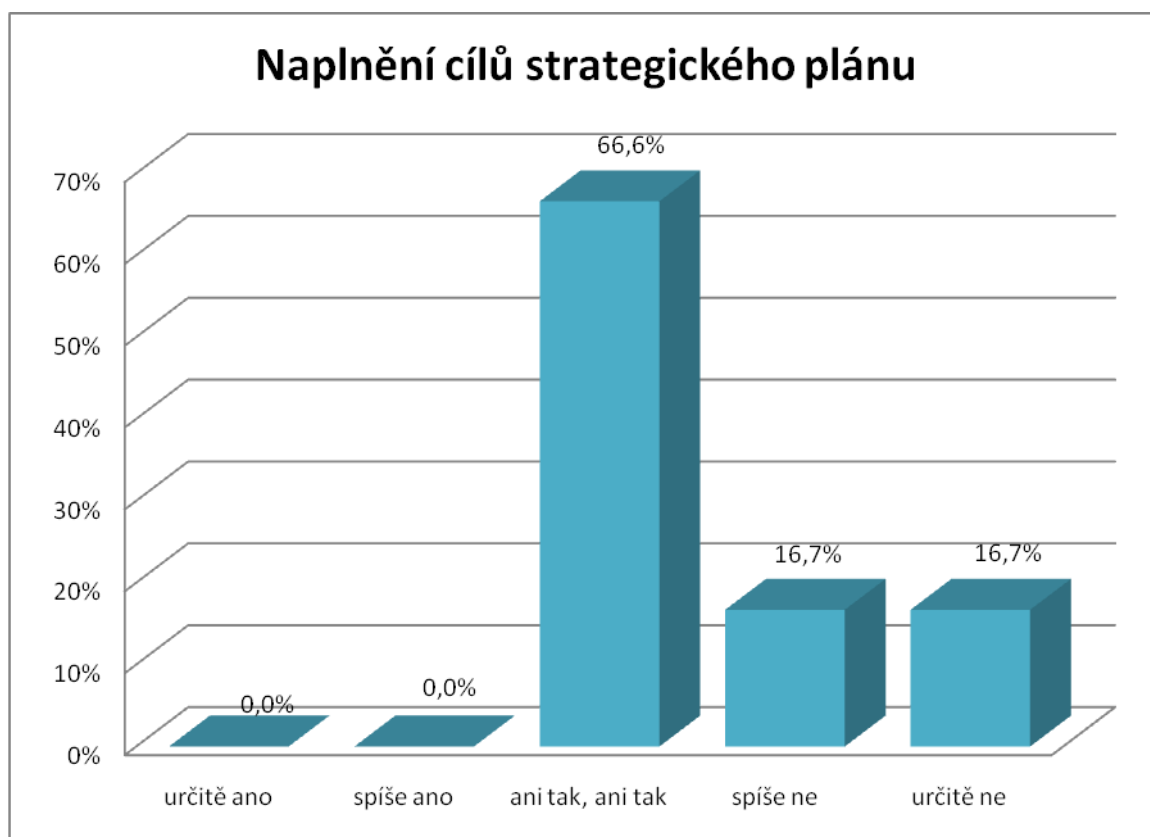

K okolnostem vzniku aktéři uvádí, že se utvářel pod taktovkou lokálního konzultanta. „Sestavil ho lokální konzultant z výsledků, které vzešly z jednání lokálního partnerství“. Vznikl na „základě spolupráce Agentury a města“. „Byl rovněž předán Radě (zastupitelstvu) města ke schválení, nebo pouze na vědomí - nevím přesně.“

Je **strategický plán v souladu s potřebami obce**? Na tuto otázku existuje poměrně jednoznačná odpověď. Třetina aktérů odpověděla, že je plán určitě v souladu s potřebami obce (33,3%) a polovina dotázaných odpověděla, že je spíše v souladu s těmito potřebami (50%). Méně než pětina aktérů s odpovědí váhala (16,7%). Nikdo nevnímal nesoulad plánu s potřebami.

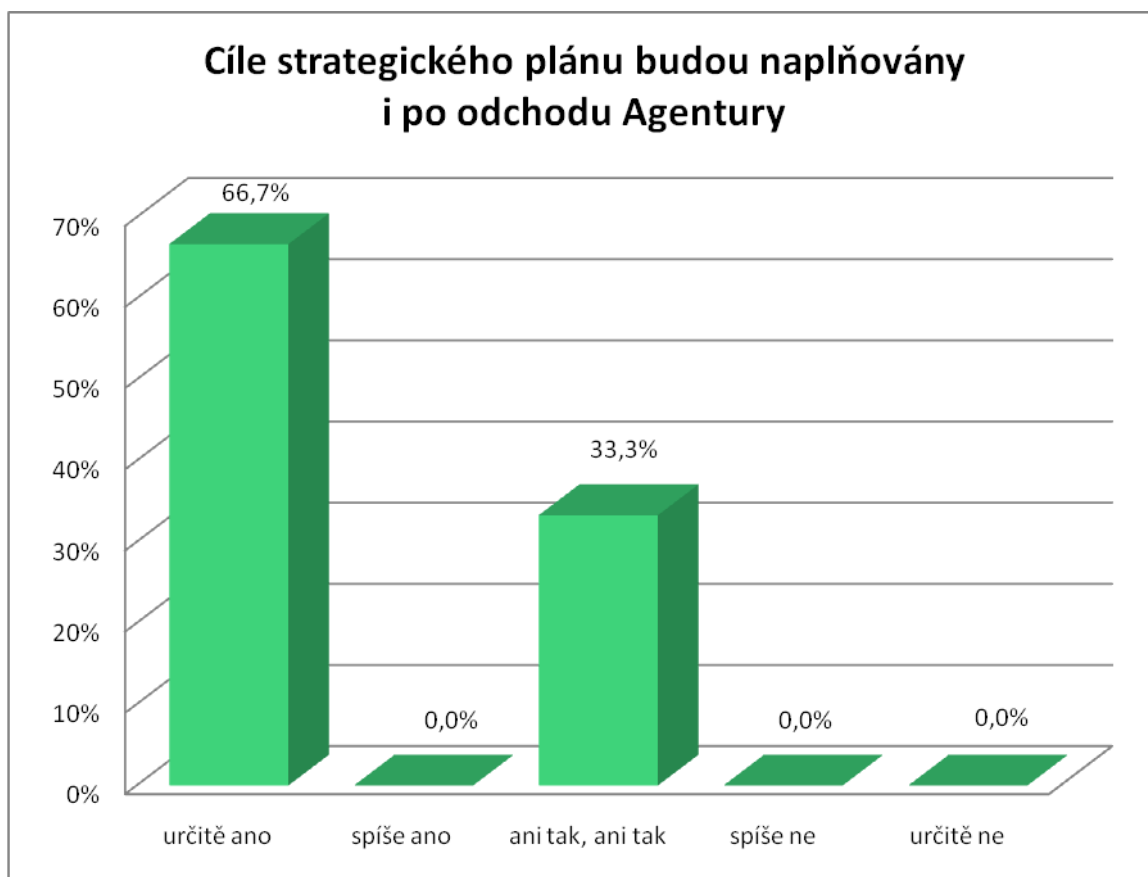

Byly **naplněny cíle strategického plánování**? Tady je reakce aktérů velmi rozpačitá. Nikdo neuvedl, že by k naplnění cílů došlo. Dvě třetiny odpovídají neutrálně (66,6%). Podle méně než pětiny respondentů byly cíle spíše nenaplněny (16,7%) a podle méně než pětiny aktérů byly určitě nenaplněny (16,7%). Strategický plán vzniknul, nic víc.

Momentálně je plán aktualizován a k jeho naplnění nedošlo z mnoha důvodů: „*jedním z důležitých bylo například politické klima ve vedení města a nechuť řešit komplexně romskou otázku, bydlení Romů apod.*“ Na všechno byla „*krátká doba*“. Dodáváme, že není divu, když se fakticky začalo pracovat až v poslední třetině působení Agentury v místě a za překážek ze strany města.

Pro samotné hodnocení projektu je důležité, zdali **budou cíle strategického plánu naplňovány i po „odchodu“ Agentury** z lokality. Více než dvě třetiny dotázaných se domnívají, že cíle budou určitě naplňovány i po odchodu Agentury (66,7%). Třetina respondentů s odpovědí váhá (33,3%). Nikdo není skeptický a nedomnívá se, že by k naplnění nedošlo. V tom je zase ukryt velký potenciál.

Dosahování cílů podmiňuje fungování lokálního partnerství, o kterém jsou aktéři přesvědčeni. Cíle byly navíc *„realisticky nastaveny a odráží potřeby města“*. *„Netroufám si to odhadnout, ale my se určitě budeme snažit, abychom plnili úkoly, které nám z toho vyplývají. Co ostatní, nevím.“*

Je podle aktérů vytvořený **strategický plán kvalitním dokumentem**? Určitě je kvalitní podle poloviny dotázaných (50%) a spíše kvalitní je podle třetiny dotázaných (33,3%). Za ani kvalitní, ani za nekvalitní ho považuje méně než pětina aktérů (16,7%). Nikdo z dotázaných plán neoznačil za nekvalitní.

„Je kvalitně připraven, neboť vychází z důkladného poznání lokality a problémů, které jsou v našem městě.“ „Nemá srovnání“.

5.7. Vyhodnocení metod – lokální konzultant

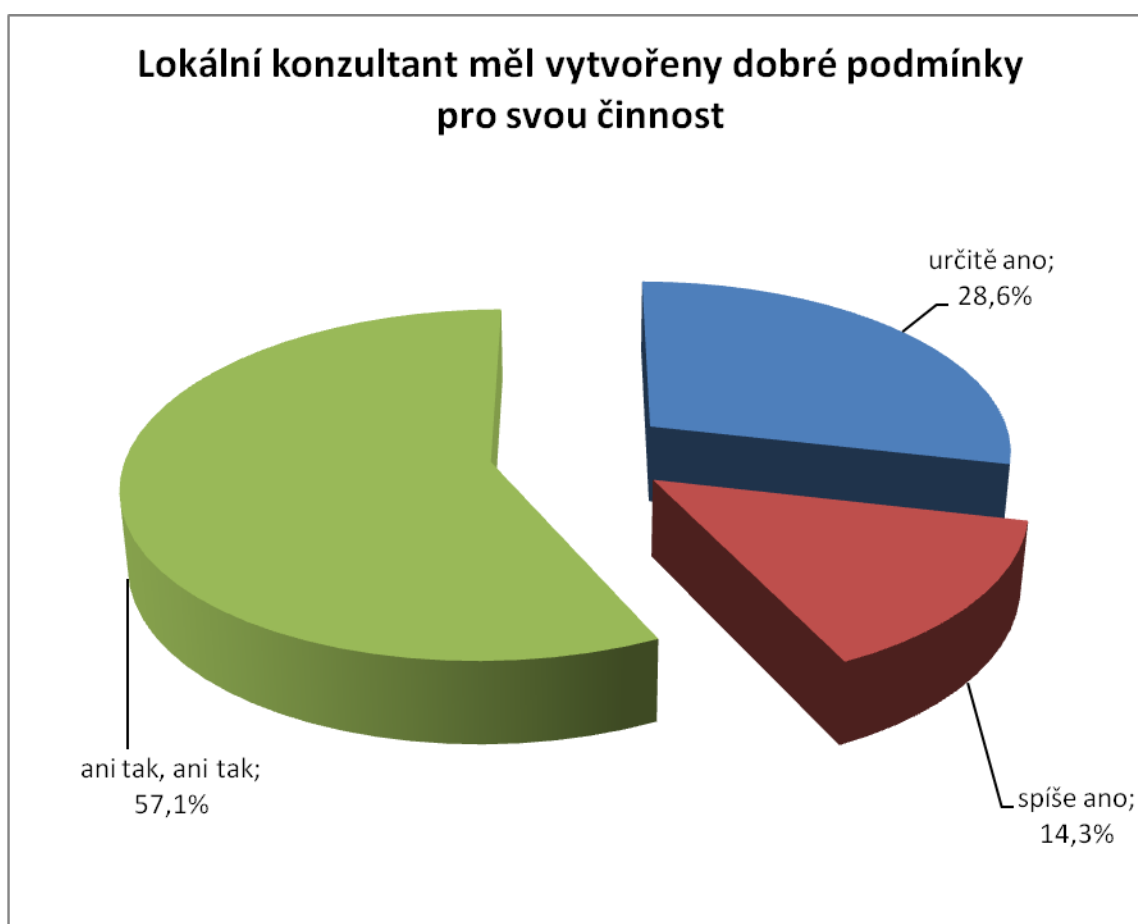
V Základním dokumentu pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech se předpokládá, že metody Agentury budou naplňovány prostřednictvím lokálního konzultanta. Jedná se o významný prvek, který ovlivňuje implementaci integračních opatření, proto je třeba se věnovat i této konzultantské roli.

Podle aktérů se v lokalitě vystřídali celkem tři lokální konzultanti, což aktéři vnímají nelibě. Tento počet odpovídá třem výměnám vedení obce za dobu působení Agentury.

„Počáteční to měl těžké, protože nebyla ujasněna jeho role, druhý měl k tomu ještě jinou práci, až třetí se plně zapracoval. Jeho nevýhodou byla špatná politická situace v obci.“

„Poslední konzultant byl suverénně nejlepší ze všech tří konzultantů, které jsme v Roudnici měli. Postavil se čelem k vedení města a bojoval za nás a za místní Romy. Dokázal vytvořit úžasnou pracovní atmosféru, byl hnacím motorem celé pracovní skupiny prevence a spojil veškeré organizace, instituce do jednotitého celku.“ Byl profesionál, byla s ním „perfektní“ práce.

Důležité je, zdali **měl lokální konzultant vytvořeny v lokalitě dobré podmínky pro svou činnost**. Z odpovědí aktérů vyčteme, že podmínky měl k práci poměrně příznivé. Určitě je měl dobré podle více než čtvrtiny dotázaných (28,6%) a spíše dobré podle více než desetiny dotázaných (14,3%). S odpovědí ale váhala více než polovina respondentů (57,1%). Nikdo si nemyslí, že by podmínky nebyly dobré.

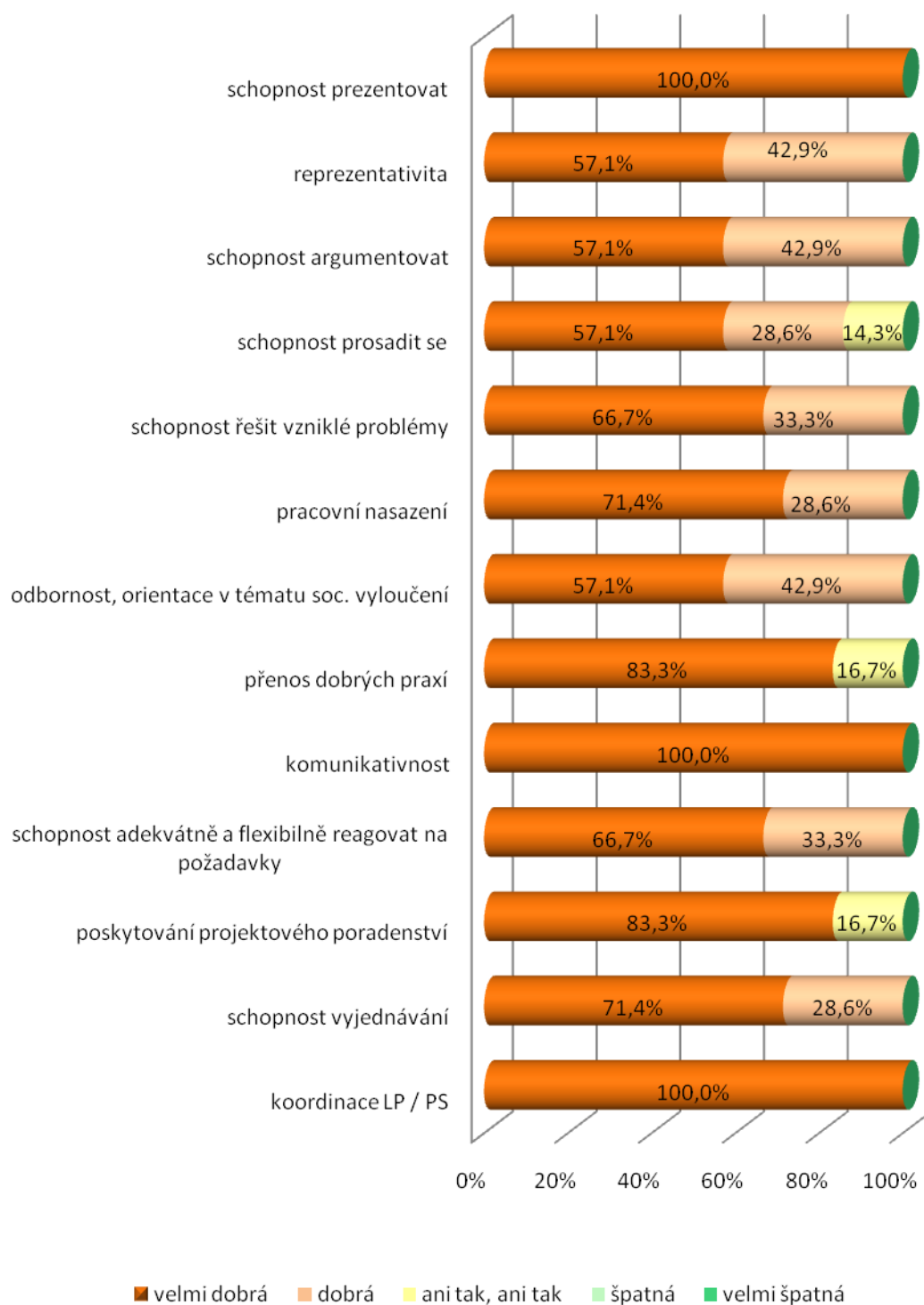
Problémy byly především ze strany obce. „Většinu doby jeho působení nebylo město moc nakloněno pro řešení problematiky sociálního začleňování“. „Postoj města byl z mého pohledu v tomto směru rozporuplný“.

Co se týká **hodnocení kompetencí lokálního konzultanta**, navrhli jsme celkem třináct klíčových kompetencí, které aktéři hodnotili jednu po druhé. Tyto kompetence jsme navrhli podle nároků kladených na práci lokálního konzultanta a vybrali jsme ty, které byly z oblasti sociálních kompetencí a kompetencí v oblasti metod (odborné). Čtenáře žádáme o opatrnost při interpretaci výsledků. Byť aktéři hodnotí kompetence lokálního konzultanta, tak si musíme být vědomi, že zvládnutí kompetencí souvisí s celkovou rolí Agentury a její pozicí v lokalitě – závisí na kultuře sociálního prostředí, na místním kontextu a situaci, který mohl dát některým kompetencím vyniknout, jiné mohly být zase potlačeny zájmy a potřebami aktérů situace. Kompetence jsou v tomto ohledu spoluvytvářeny.

Jak dokládá následující graf, místní aktéři ocenili kompetence třetího lokálního konzultanta jako velmi dobré nebo dobré následovně.

Všichni aktéři ocenili konzultantovu schopnost řešit vzniklé problémy (100%), komunikativnost (100%), schopnost vyjednávání (100%), schopnost prezentovat (100%), reprezentativitu (100%), pracovní nasazení (100%), schopnost argumentovat (100%), odbornost a orientaci v tématu sociálního vyloučení (100%), schopnost adekvátně a flexibilně reagovat na požadavky (100%) a koordinaci lokálního partnerství / pracovních skupin (100%), více než čtyři pětiny schopnost prosadit se (85,7%), schopnost přenosu dobrých praxí (83,3%), poskytování projektového poradenství (83,3%).

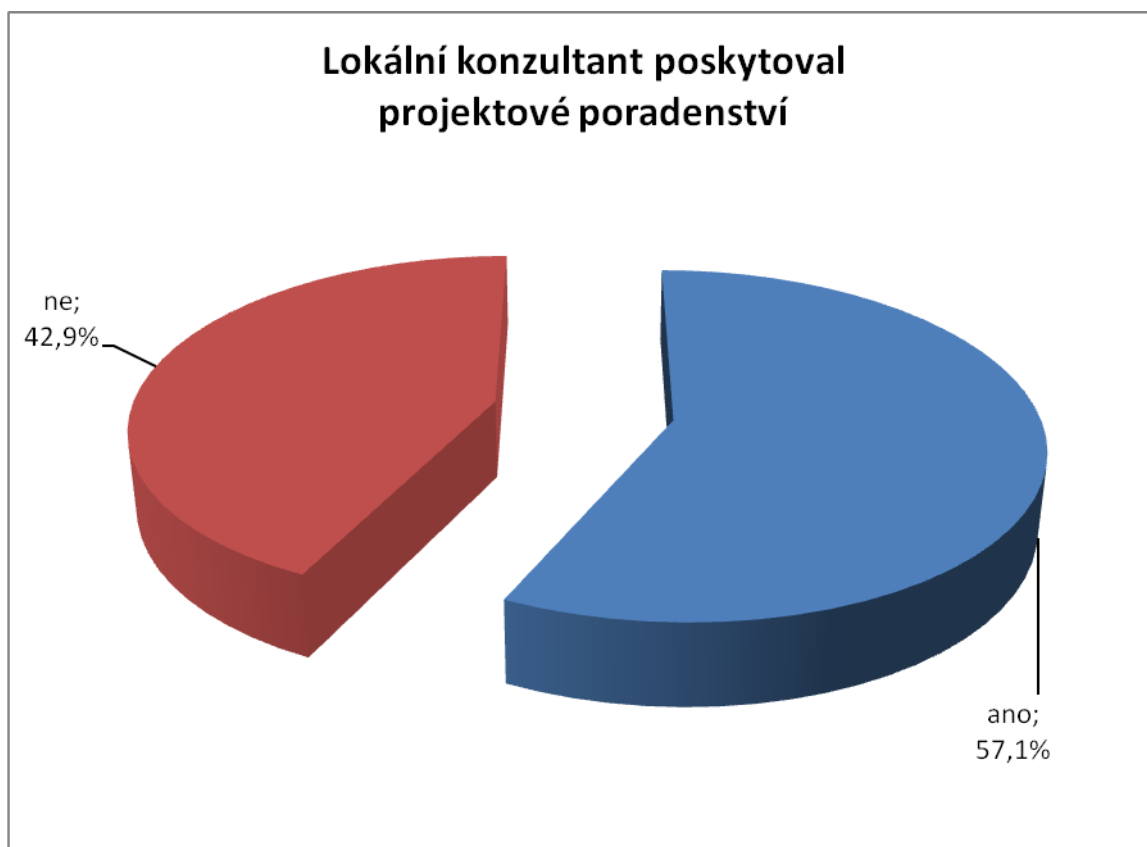
Hodnocení lokálního konzultanta

5.8. Vyhodnocení metod – projektové poradenství

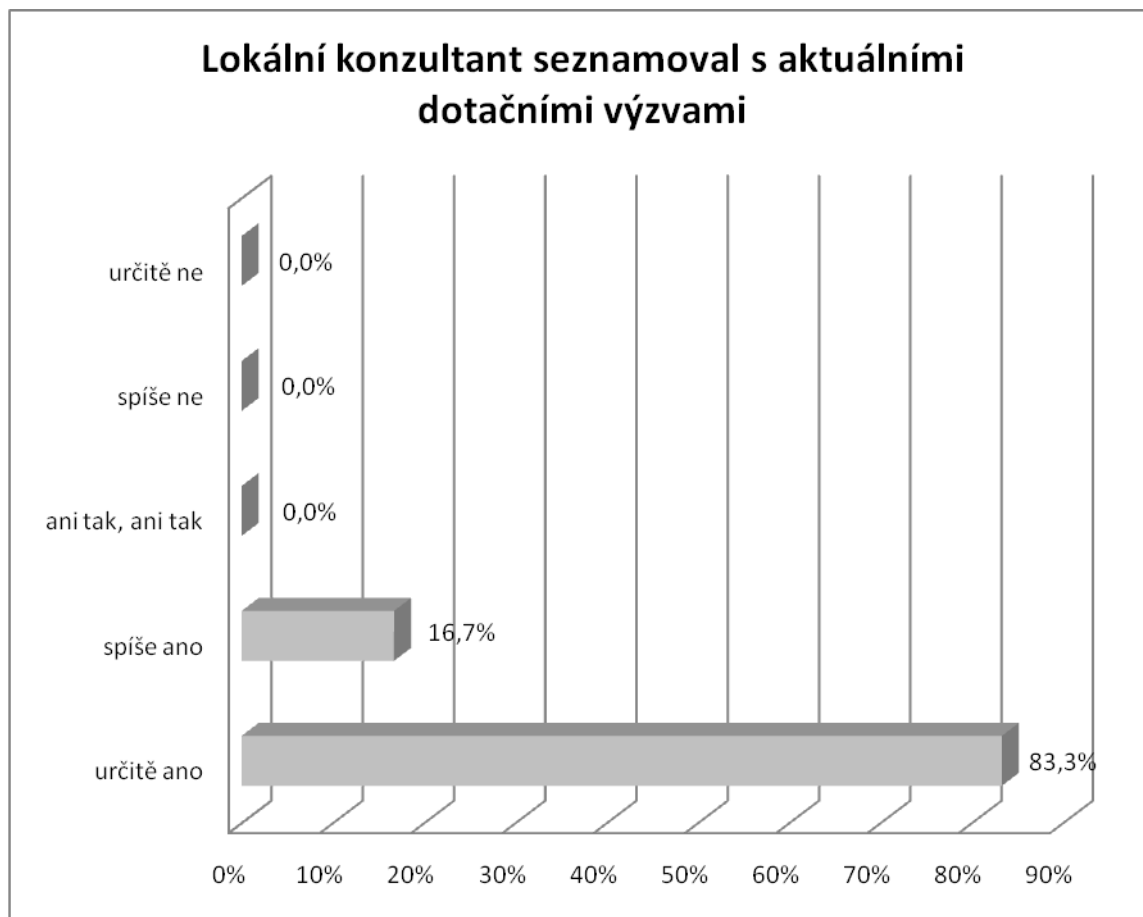
V Základním dokumentu pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech se uvádí, že další metodou působení Agentury je poradenství pro čerpání prostředků z evropských strukturálních fondů. Agentura má poskytovat poradenství pro čerpání prostředků z evropských strukturálních fondů všem partnerům v lokálním partnerství, přičemž se má zaměřovat na operační programy jako OP LZZ (zejména osa 3), OP VK (zejména osa 1.2), IOP (zejména 3.1b investice do infrastruktury sociálních služeb, 3.1c investice v oblasti sociální ekonomiky a 5.2c zlepšení prostředí v problémových sídlištích) a ROP. Agentura má poskytovat poradenství při administraci projektů a podporu při realizaci Integrovaných plánů rozvoje měst (IPRM).

Poskytoval lokální konzultant v lokalitě projektové poradenství? Více než polovina aktérů uvádí, že ano (57,1%). A více než dvě pětiny partnerů uvádí, že ne (42,9%).

Někteří poradenství nepotřebovali, ani nevyžadovali.

Úkolem lokálního konzultanta bylo **seznamovat aktéry s aktuálními dotačními výzvami**. Podle všech odpovídajících byli aktéři seznamováni s dotačními výzvami (100%).

Dále jsme zjišťovali, jaké projekty byly v lokalitě zpracovány, v jaké jsou fázi realizace (schvalování) a jaký byl podíl projektového poradenství na jednotlivých projektech. Konfrontovali jsme tak podíl činností, které uvedl lokální konzultant a podíl činností, které označili ti partneři, kteří projekt připravovali. Reagovali jsme tak na vznášená podezření, že si pracovníci Agentury přisvojují práci aktérů.

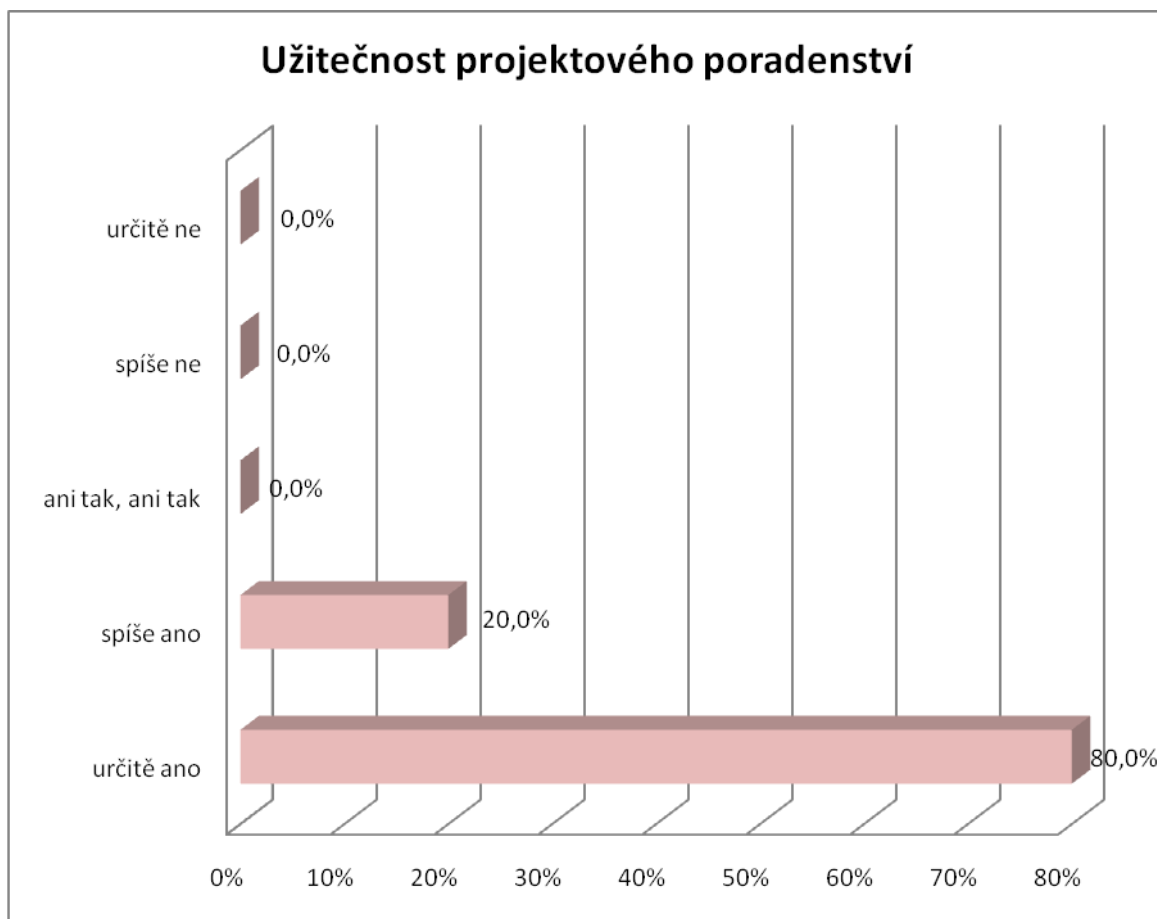
Název projektu, operační program a č. výzvy	Žadatel	Cílová skupina	Finanční částka	Aktivity projektu	Doba realizace	Schválen/neschválen, příp. jiný stav	Míra spolupráce konzultanta*	Míra spolupráce – hodnocení aktérů	Zapojení projektového poradce Agentury ano/ne příp. jak
Výzva č. 6 IOPu 3.1b) investiční podpora	město	děti a mládež		NZDM		projekt stažen městem na doporučení MPSV	2	nezjištěno	ano
Výzva č. 6 IOPu 3.1b) investiční podpora	město	děti a mládež		NZDM		rozpracován	2	0	ano
Výzva č. 6 IOPu 3.1b) investiční podpora	město	rodiny bez přístřeší		rekonstrukce azylového domu a navýšení jeho kapacity		rozpracován	2	0	ano
OPLZZ, Výzva č. 55 k předkládání individuálních projektů zaměřených na integraci příslušníků romských lokalit	město	zajištění financování sociálních služeb		azylové bydlení, SAS, TSP		rozpracován	2	nezjištěno	ano
OPLZZ, Výzva č. 19 pro předkládání grantových projektů v rámci oblasti podpory 3.2	Naděje	osoby ohrožené sociálním vyloučením v okolí		TSP		rozpracován	2	1,2,3,5	ano

*použita následující klasifikaci (možné i kombinace více možností):

1. konzultace dílčích částí – lokální konzultant nic nepsal, jen připomínkoval
2. konzultace celého projektu – lokální konzultant nic nepsal, jen připomínkoval
3. spolupráce na projektovém záměru – lokální konzultant pomáhal psát projektový záměr
4. napsání projektového záměru - lokální konzultant napsal projektový záměr
5. spolupráce při přípravě projektové žádosti - lokální konzultant pomáhal psát projektovou žádost
6. napsání projektové žádosti - lokální konzultant napsal projektovou žádost
7. lokální konzultant se podílel také na vkládání žádosti do benefitu
8. spolupráce na realizaci projektu
9. lokální konzultant psal vyjádření k projektu
10. jiná forma uveďte jaká

Jak z tabulky vidíme, v lokalitě jsou projekty ve stavu rozpracování, a tudíž je na jakékoliv hodnocení brzo. Vzhledem k obměnám na radnici je rovněž obtížné ověřit zapojení konzultanta do projektových aktivit. Z rozhovorů s aktéry ale vyplývá, že se na přípravě projektů podílel konzultacemi.

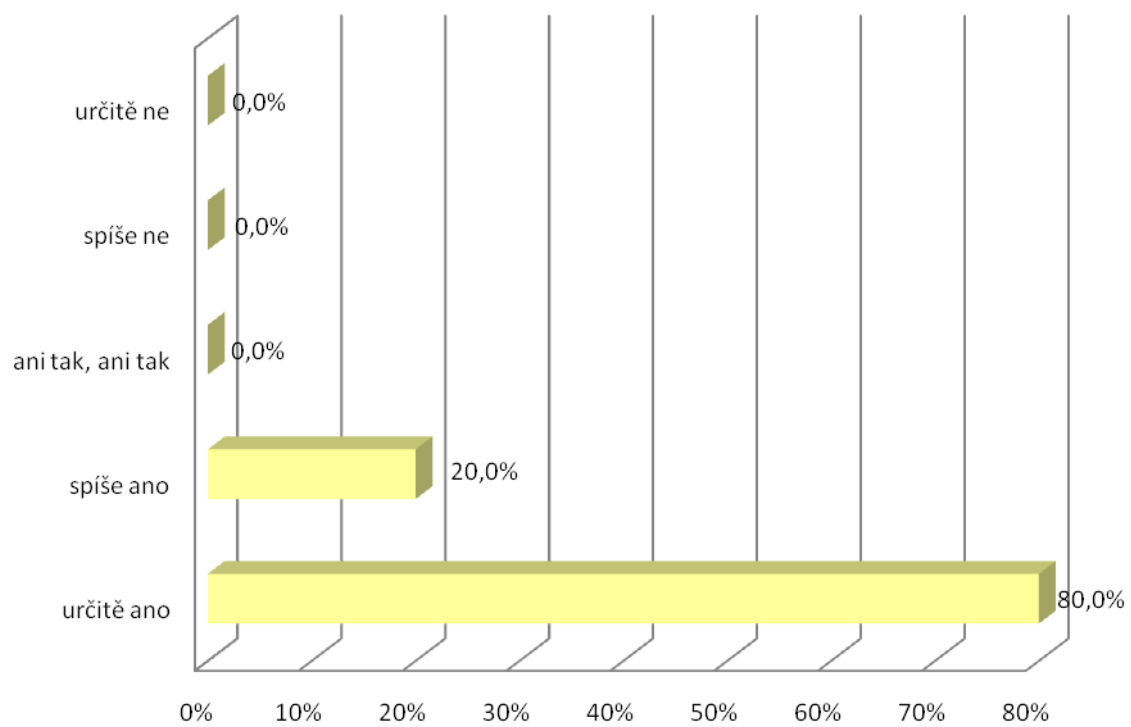
Jak hodnotí aktéři **užitečnost projektového poradenství**? Čtyři pětiny dotázaných uvedly, že je poradenství určitě užitečné (80%) a další pětina, že je spíše užitečné (20%). Nikdo se nevyjádřil tak, že by poradenství nebylo užitečné.

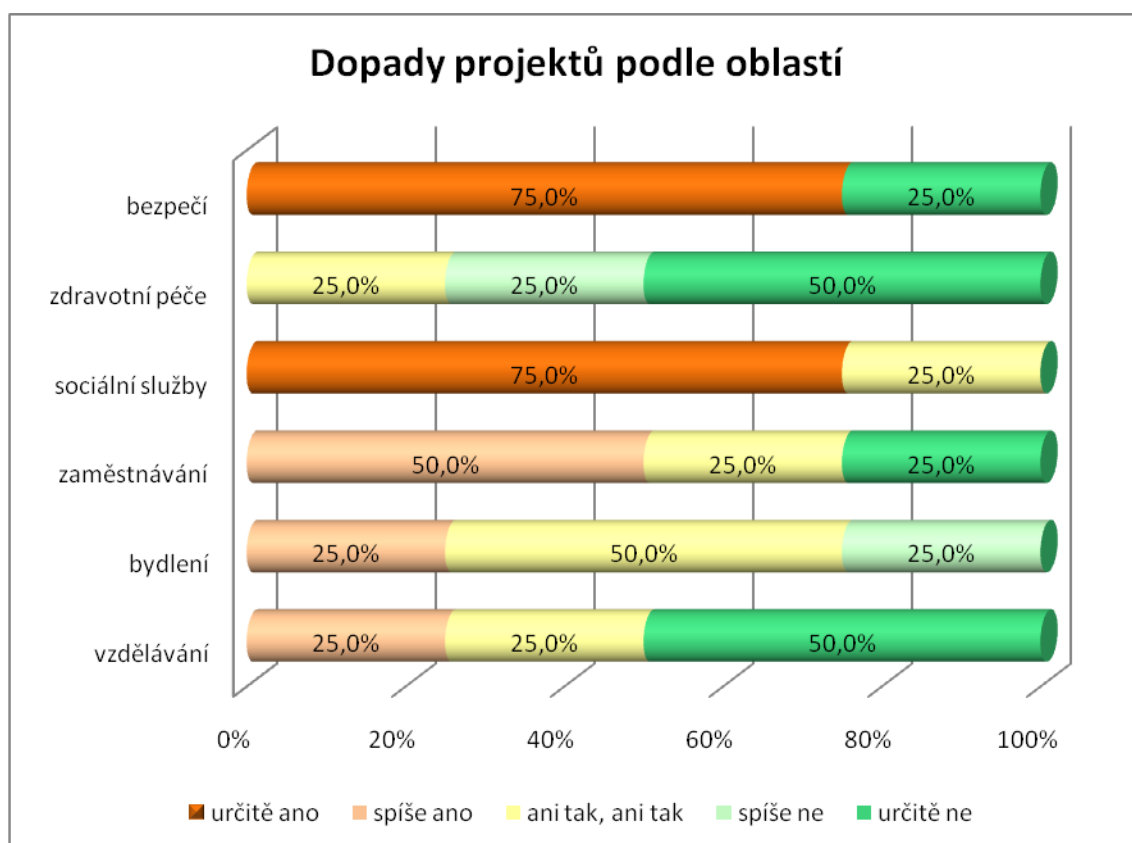
Na jednu stranu se lokální konzultant „snažil se nás směřovat v souladu s výzvou, radil a hledal poradce, kteří s námi konzultovali přípravu projektové žádosti“, na druhou stranu „se v tom trochu patlal, moc tomu nerozuměl“.

Důležité ale je, zdali **mají projekty přímé dopady na obyvatele sociálně vyloučených lokalit**. Čtyři pětiny dotázaných se domnívají (80%), že určitě mají projekty přímé dopady na obyvatele lokalit a pětina, že dopady spíše mají (20%). Nikdo neuvedl, že by dopady neměly. O přímých dopadech jsou tak přesvědčeni všichni.

Projekty mají přímé dopady na obyvatele lokalit

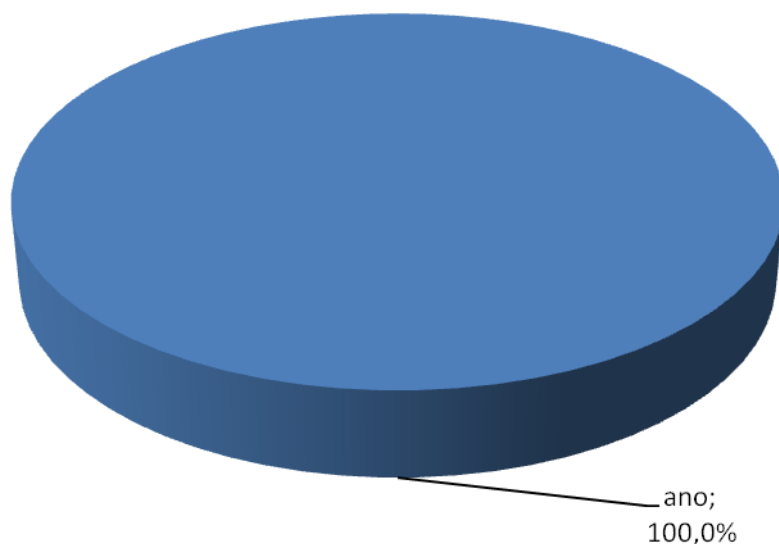
V jakých oblastech mají projekty podle aktérů dopady? Z následujícího srovnání je zřejmé, že dopady se v lokalitě týkají výhradně sociálních služeb (75%) a bezpečí (75%), o něco méně zaměstnávání (50%). V oblasti bydlení a vzdělávání jsou malé (25%) a oblasti zdravotní péče žádné (0%).

5.9. Dopady na místní sociální a integrační politiky

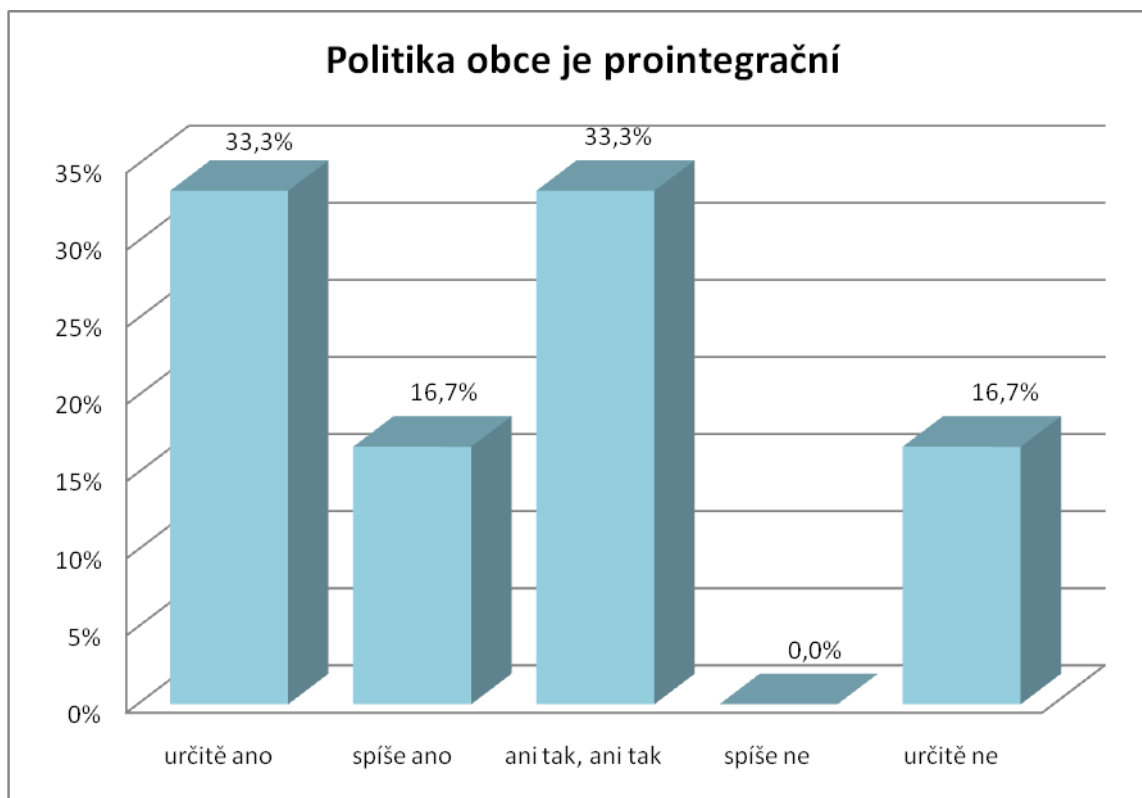
Podléhalo nějaké opatření navržené Agenturou či lokálním partnerstvím schvalování obcí?
Všichni aktéři uvedli, že podléhalo (100%).

Některé opatření navržené Agenturou či lokálním partnerstvím podléhalo schvalování obcí

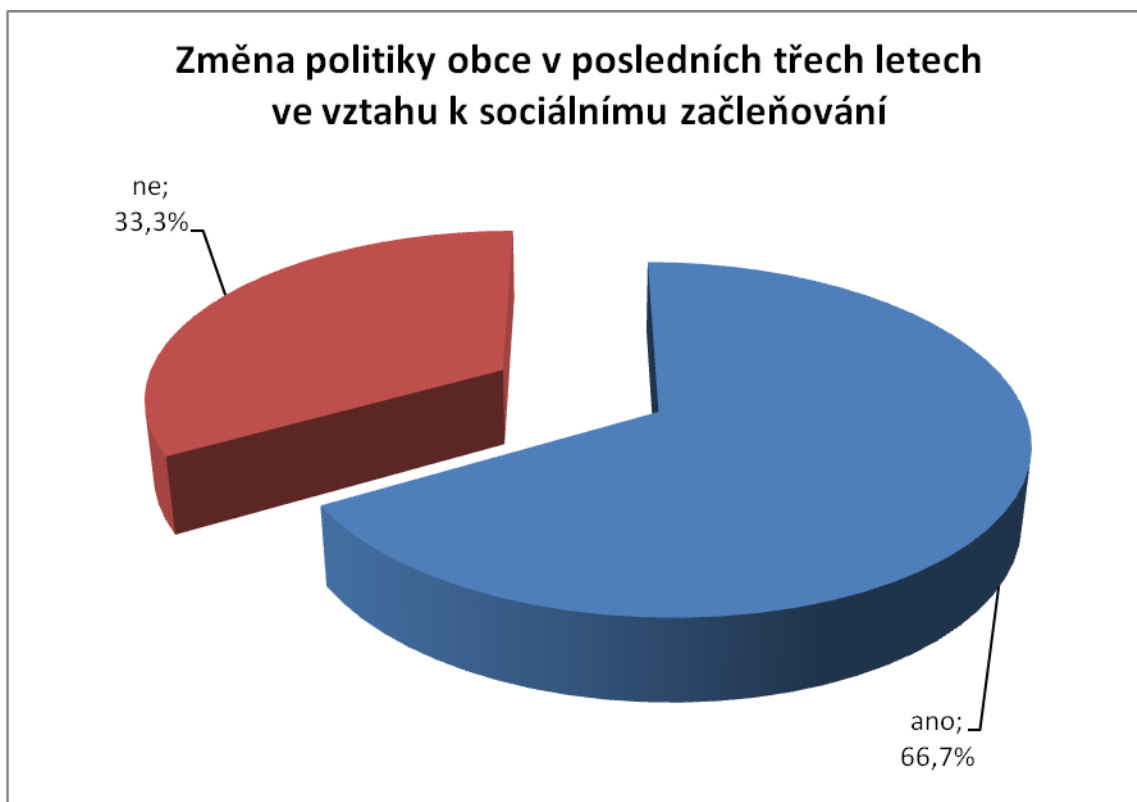
Aktéři uváděli, že schvalování se týkalo zaměstnanosti dlouhodobě nezaměstnaných ve veřejných zakázkách města a bytové koncepce prostupného bydlení. V oblasti bydlení nad přijatými opatřeními aktéři váhají. „Nevím, jestli schválila“.

Působení Agentury do velké míry ovlivňuje politika obce. Považují aktéři **politiku své obce za podporující integraci (prointegrační)**? Za určitě prointegrační ji pokládá třetina dotázaných (33,3%) a za spíše prointegrační ji pokládá méně než pětina dotázaných (16,7%). Celkem ji tedy za integrační považuje polovina aktérů (50%). Třetina respondentů neoznačila politiku za ani integrační, ani za neintegrační (33,3%) a za určitě neintegrační považuje politiku obce méně než pětina respondentů (16,7%).

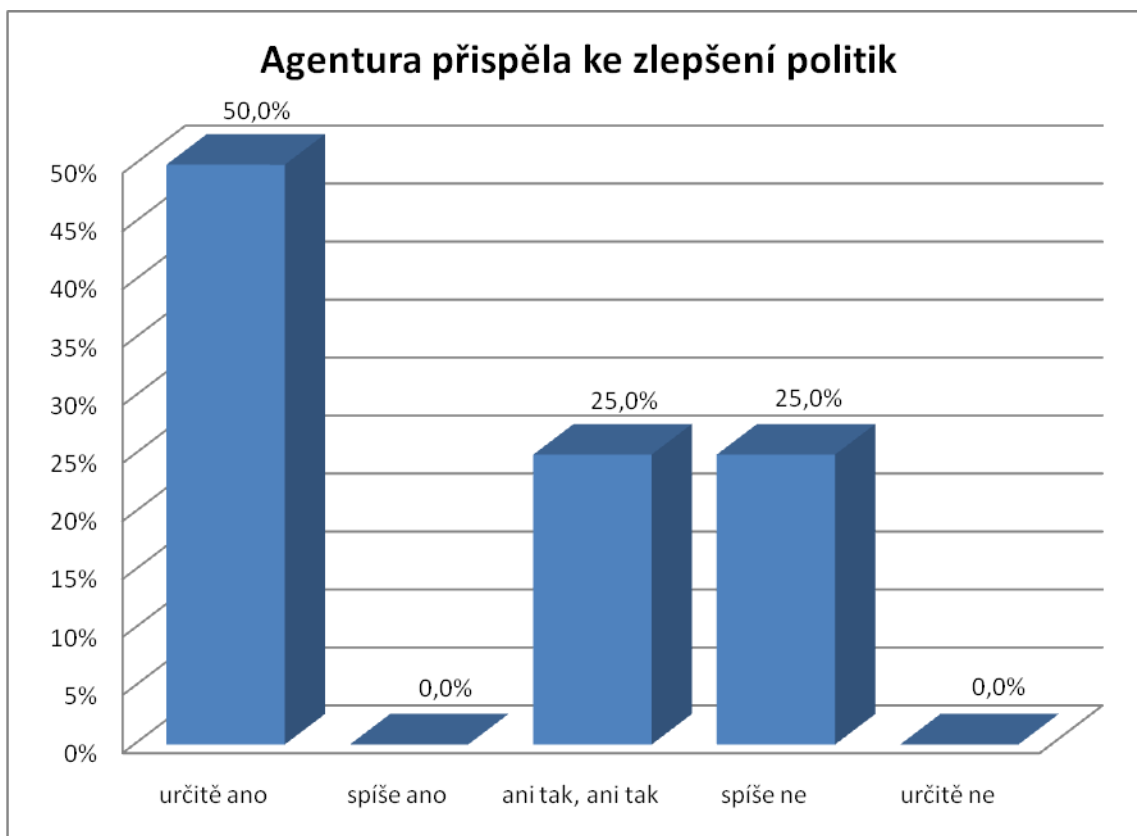
Jeden z aktérů politiku zasazuje do celého rámce postojů obyvatel města. „*Naše město nemá sice velkou romskou komunitu v porovnání s ostatními lokalitami, ale jejich přítomnost ve městě není vítána. Většina obyvatel je vnímá jako nepřátele, kteří nechodí do práce, žijí z našich daní (sociální dávky), jsou ngramotní a k tomu vychovávají i své děti (nemusí chodit do školy, natož do práce, stejně na dávkách dostanou víc, než by vydělali v zaměstnání). Všechny Romy házou do jednoho pytle a nedokážou pochopit, že ne každý Rom je stejný. Většina zastupitelů má tento názor a nedá si ho vymluvit, což je na škodu věci...*“

Došlo ke změně politiky obce ve vztahu k sociálnímu začleňování v posledních třech letech?
 Dvě třetiny dotázaných si myslí, že ano (66,7%) a třetina aktérů se domnívá, že nikoliv (33,3%).

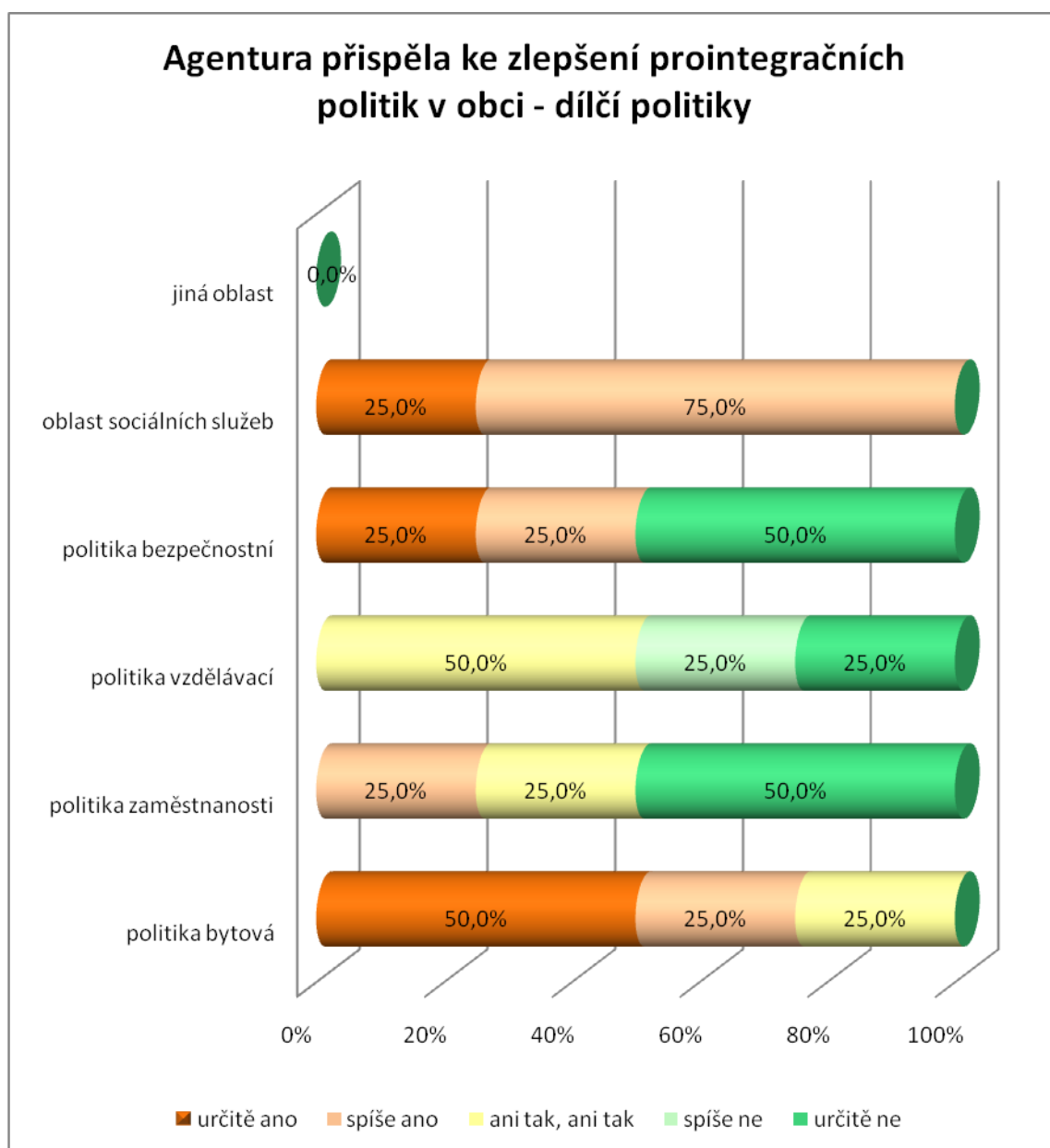

Poslední roky byla zdejší politika zasažena výměnami vedení města a „*názory jsou dost protichůdné*“. Ony změny byly za dobu působení Agentury tři.

Přispěla Agentura svou přítomností ke zlepšení prointegračních politik v obci? Že určitě ano uvedla polovina dotázaných (50%) a že spíše ano neuvedl nikdo. Čtvrtina označila odpověď ani tak, ani tak (25%) a další čtvrtina aktérů uvedla, že Agentura ke zlepšení spíše nepřispěla (25%). Nikdo neuvedl, že by ke zlepšení určitě nepřispěla.

A v jakých oblastech politik zlepšení nastalo? Z následujícího grafu je patrné, že ke zlepšení podle názoru aktérů došlo zejména v oblasti sociálních služeb (100%) a v politice bydlení (75%). Méně potom v politice bezpečnostní (50%). Nejméně v politice zaměstnanosti (25%) a v politice vzdělávací ke zlepšení vůbec nedošlo (0%).

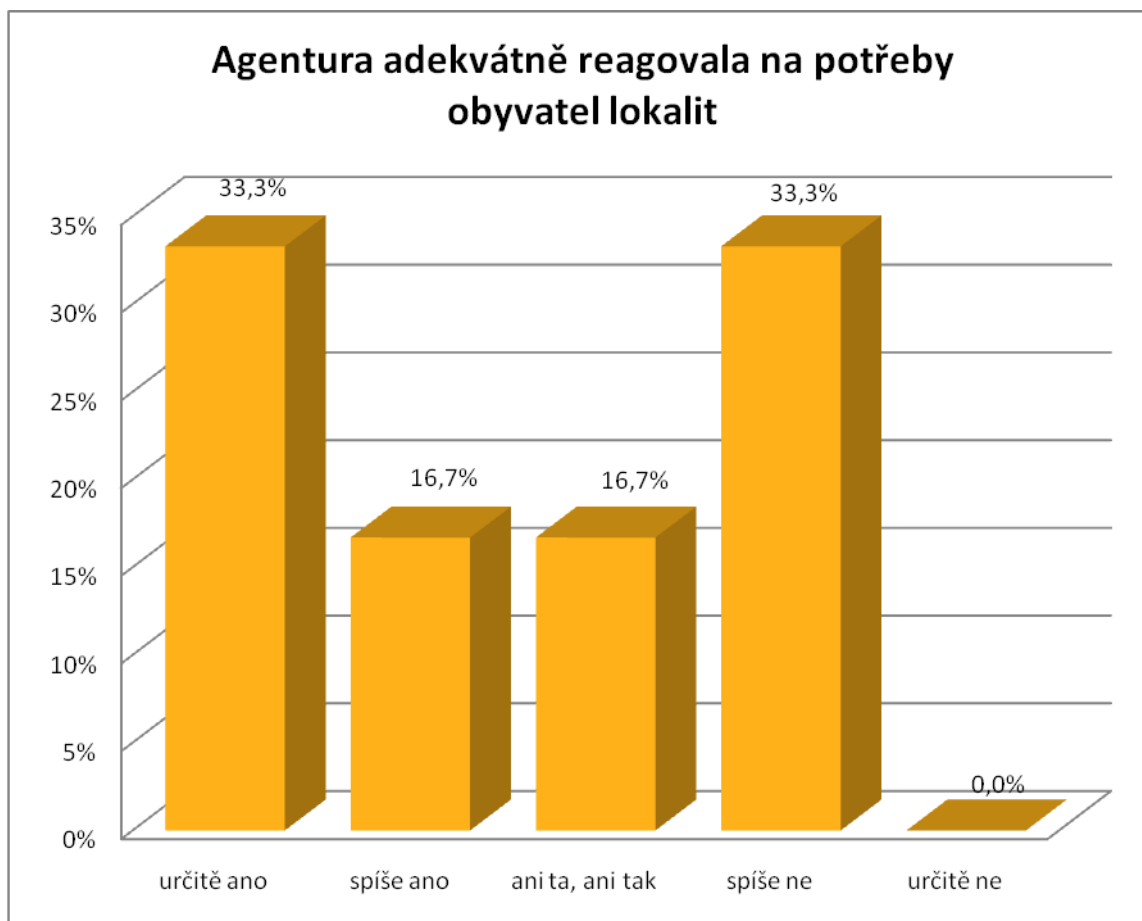
Přijatá prointegrační opatření se týkají zaměstnávání nezaměstnaných ve veřejných zakázkách města a v „oblasti bydlení je to projekt sociálního bydlení, kdy město vyčleňuje byty, které budou použity pro systém sociálního bydlení.“ „Nepamatuji se, na to, zda byla přijata nějaká prointegrační opatření, to musí napsat zástupce města“.

Aktéři nahlíží na **možnosti řešení problému sociálního vyloučení v obci** následovně. Řešení je složité a rozhodně i dlouhodobé. *„Nevyřeší se jenom za dobu působení Agentury, ta to nastartuje, pomůže při nějakém nasměrování“. „Je to běh na dlouhou trať, tak jak je to v ostatních lokalitách.“* Změna se týká oblasti vytvoření *„dobrého procesu sociálního bydlení“*. Je zapotřebí působit mezi sociálně vyloučenými osobami, *„aktivita musí být na obou stranách, sociálně vyloučení se musí chtít začlenit, ne vyčlenit“* a také na politické rovině. *„Řešení spočívá ve změně politické korektnosti a to jak na státní úrovni, tak i regionální.“*

Příčinou zdejších problémů je podle názoru aktérů nezaměstnanost, problémy s bydlením, nedostatečné bytové kapacity ve městě, vysoké ceny bytů a nájmu, nízká úroveň vzdělání, pasivita sociálně vyloučených osob. *„Po revoluci v roce 1989 se uvolnil režim a Romové dostali štědré sociální dávky (kompenzace za ztrátu zaměstnání). Celá generace Romů přestala pracovat a zvykla si na tento styl života. Všechno si ‘vyřvou a dostanou’, poznají své práva, ale nechtějí plnit své povinnosti. Každý jim musí vyhovět, ale oni nemusí nic. Je to špatné a měl by se v první řadě změnit sociální systém placení dávek. Následně je třeba vymyslet, jakým způsobem by se mohli zaměstnat nekvalifikovaní Romové a umožnit těm mladým, kteří skončí střední školy, učiliště, aby sehnali práci, dostatečně placenou. Nemělo by být smyslem života mladé romské dívky pořídit si kopec dětí, které budou žít ji a celou jejich rodinu, jak se to v některých případech děje dnes.“*

5.10. Dopady v oblasti eliminace sociálního vyloučení

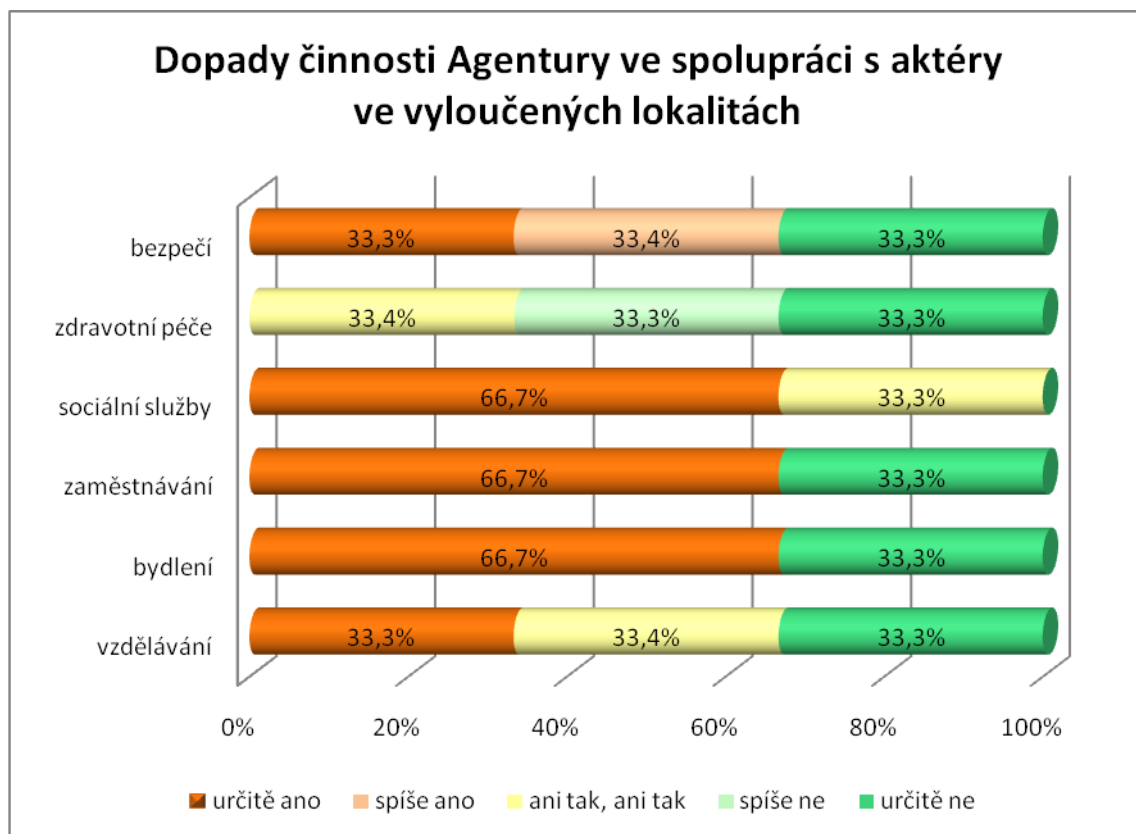
Dokázala Agentura v lokalitě **reagovat na potřeby obyvatel sociálně vyloučených lokalit**? Určitě dokázala reagovat na potřeby podle třetiny dotázaných (33,3%) a spíše dokázala reagovat podle méně než pětiny dotázaných (16,7%). Tedy přesně polovina aktérů se domnívá, že Agentura dokázala na potřeby obyvatel lokalit reagovat (50%). Méně než pětina s odpovědí váhá (16,7%). A třetina aktérů si myslí, že Agentura na potřeby spíše adekvátně nereagovala (33,3%).

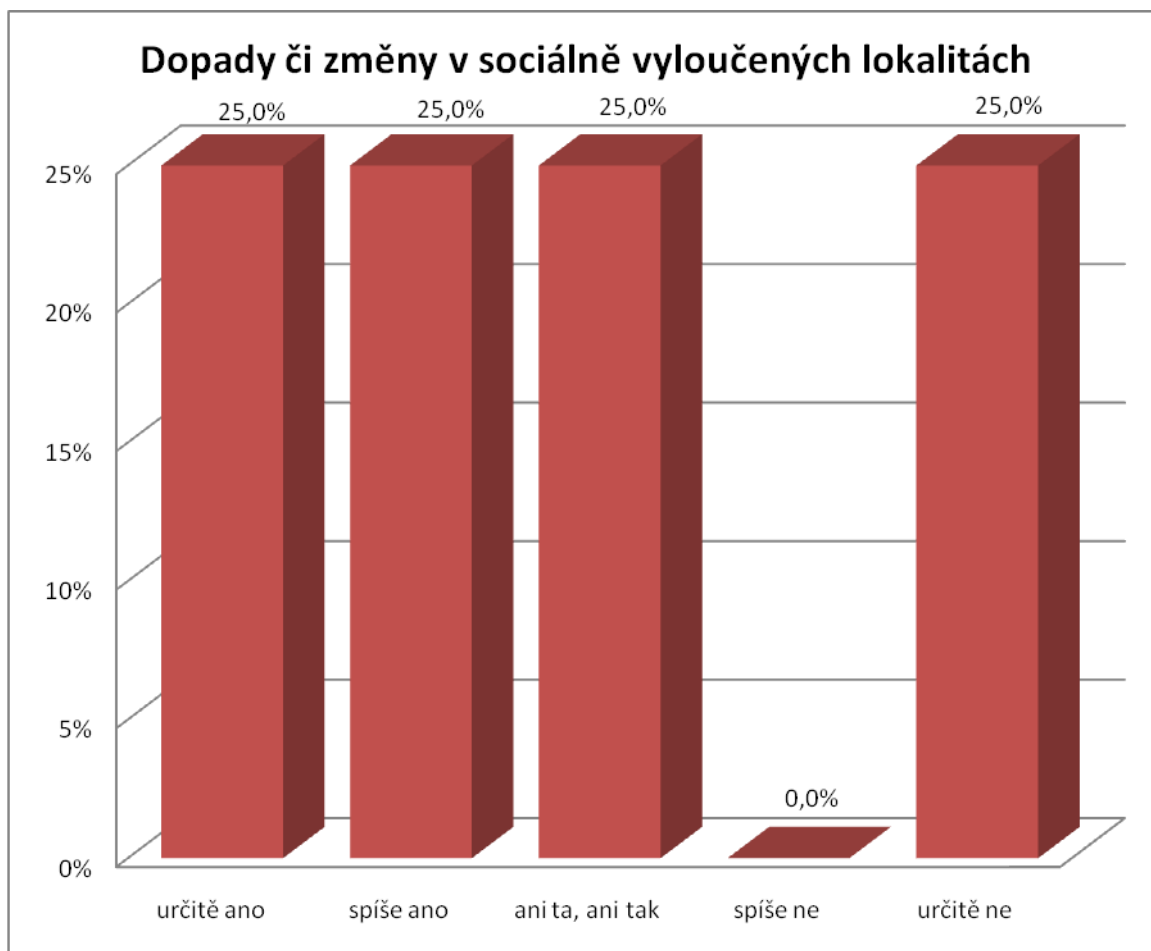
Agentura se ale v tomto směru dost snažila, „ale moc se jí to nedařilo. Největší problém řešila v situaci, když se najednou muselo vystěhovat cca 40 romských rodin ze tří paneláků a nový majitel domů se je snažil různě rozstěhovat, rozhodit po městě a okolí.“ Záleží i na místních podmínkách, „když nejsou byty, nelze dělat prostupné bydlení“. Limitem byl přístup města celkově.

Jaké jsou **dopady činnosti Agentury ve spolupráci s ostatními aktéry**? Aktéři se shodují v tom, že dopady jsou vidět jen částečné. Došlo k řešením bydlení a zaměstnávání. Změnil se „určitě postup, hodně věcí se řeší. Je třeba nastavit si reálná kritéria, nemůžeme čekat, že všichni budou dobře bydlet, pracovat apod.“ Dopady nelze očekávat v tak krátké době, jak aktéři uvádí. „Práce s Romy musí být dlouhodobá a nedá se vyřešit za cca 3 roky.“

Jaké jsou **dopady činnosti Agentury ve spolupráci s ostatními aktéry**? Aktéři se shodují v tom, že dopady ještě nejsou vidět. Z níže uvedeného grafu vyčteme, jak dopady do lokalit podle dílčích oblastí hodnotí aktéři. Největší a i stejné jsou podle aktérů v oblasti sociálních služeb (66,7%), bydlení (66,7%), bezpečí (66,7%) a zaměstnávání (66,7%). Menší pak v oblasti vzdělávání (33,3%) a v oblasti zdravotní péče nejsou žádné (0%).

Existují podle aktérů známky dopadů či změn v sociálně vyloučených lokalitách? Čtvrtina dotázaných tvrdí, že dopady jsou určitě viditelné (25%) a další čtvrtina, že jsou spíše viditelné (25%). Celkem tedy nějaké dopady vidí polovina dotázaných (50%). Čtvrtina s odpovědí váhá (25%) a čtvrtina tvrdí, že k žádným dopadům určitě nedošlo (25%).

5.11. Diskuse ve skupině lokálního partnerství

Skupinová diskuse proběhla jako součást posledního setkání lokálního partnerství. Moderovaný skupinový rozhovor se zaměřil na shrnutí působení Agentury v obci v průběhu celého působení.

Akteři zmiňovali, že obec byla motivována nejen příslibnými finančními prostředky, ale i problémem, který vyžadoval řešení. Agentura měla v tomto směru pomoci. Někteří aktéři se k procesu sami hlásili. Začátek byl „až pohádkový“, bylo příslibeno, že se vše vyřeší. Dokonce vše uváděla ministryně pro lidská práva. Následně nastoupila lokální konzultantka, vzniklo lokální partnerství. Utvořil se první záměr, čekalo se na výzvu, na vyjádření, jak se na tom bude Agentura podílet a „*najednou se trošku nevědělo co s tím*“. Nejasné byly kompetence, v Agentuře se dělal audit. „*Aktivity se zastavily na půl roku, bylo to formální*“. „*To byl první rok, takový dost ztracený*“.

Agentura v lokalitě končí. Budoucnost pokračování aktivit je otázkou toho, jak se podaří projekty. Pokud se nevydaří projekty, asi se pokračovat nebude. Navíc byla Agentura partnerem pro město a „*v tom my jako neziskovky nejsme*“. Agentura se v místě prosadila a byla autoritou, dokázala některé věci „*tlačit*“. Například prostupné bydlení, záležitosti kolem vystěhování Romů z „*TGM*“. Minimálně dosáhla toho, že se „*věci dělaly více ve prospěch těch lidí*“. Byla „*silnějším partnerem*“, než jak se cítí být členové lokálního partnerství.

Situační analýza se využila dostatečně. Byla „*argumentem při jednání města*“, podkladem pro projektové žádosti. Ze začátku byla ale městem odmítnuta, „*z prezentace odešli zastupitelé, radní*“. V lokalitě vznikla řada výzkumných zpráv. Byla to cesta, „*jakou Agentura hledala to řešení*“. Zejména v oblasti bydlení. Ale mohlo „*se dělat něco mnohem prospěšnějšího. Propásli jsme rok*“.

Celkový chod Agentury byl problematický. „*První rok jsme stagnovali, druhý rok jsme skoro polovinu hledali lokálního konzultanta*“. Jeden odešel, druhý zde byl dočasně, a než se zapracoval třetí, „*tak to taky nějakou dobu trvalo*“. A pak se zase vyměnilo vedení města a „*začínalo se zase od začátku*“. První konzultant(ka) byla ve složité roli, neměla instrukce a vedení. Strategické plánování začalo na podzim a na projektech se začalo pracovat až téměř na konci působení Agentury. Od října do února bylo také hluché období, po komunálních volbách, kdy se čekalo na volby nové a „*staré vedení nechtělo nic podepisovat*“.

Působení Agentury bylo ovlivněno politickou situací. Měnily se vedení města. „*Více než rok*“ trvala konsolidace situace na obci a Agentura neměla partnera. Bylo to obtížné období a Agentura působila jako mediátor mezi organizacemi a městem. „*Tohle zvládli velmi dobře*“. Udržela komunikaci a vůbec společné fungování partnerů. V době zmatků byla také podána bytová koncepce, ale vedení vše odkládalo a tak nebyla projednána, pak až novým vedením obce. Pak se věci změnily, současné vedení je „*více prosociální*“. Problém toho dřívějšího byl fakt prodeje domů soukromému vlastníkovi, který problémy obce nijak nevyřešil. Podařilo se prosadit bytovou koncepci. Dříve ale už procesy fungovaly, ale nebyly formalizovány. Agentura tento proces formalizovat požadovala. Dále se prosadilo zaměstnávání dlouhodobě nezaměstnaných ve vypisovaných veřejných zakázkách města. Aktéři diskutují, jak je to v realitě, jestli k tomu dochází nebo ne. „*Ale ta možnost tu je*“. Nápad přinesla Agentura odněkud, kde to již fungovalo.

Připravovaly se dva investiční projekty, navazují IP města. S Agenturou probíhaly konzultace. Něco zpracovávala pro obec firma. Investiční projekt byl stažen, byly k němu připomínky z ministerstva. Lokální partnerství se částečně překrývalo s komunitním plánováním, „*nebylo to úplně jasné*“. Nejednalo se o nic závažného, „*ale byla to duplikace*“. Do procesu lokálního partnerství se ale zapojovalo mnohem více partnerů, než v komunitním plánování. Podařilo se překonat napětí a konkurenci mezi organizacemi, dobře se pak pracovalo. Horší to bylo se zapojením školy a romského sdružení. „*Měli vždycky nápad, ale ta realizace ...*“ Sdružení mělo své vnitřní problémy, Agentura se je snažila zapojit.

Strategický plán je spíše dlouhodobějším dokumentem. Přestože byl dokument přijatý, tak má podle aktérů spíše formální charakter. To ovlivňuje osudy plnění cílů. V tomto směru by bylo lepší větší zaangažování politiků do procesu. Po Agentuře bude problém navázat na vyhovující roli mediátora, kterou nemůže zůstat nikdo z partnerů v její úplnosti. Důležitá je v tomto směru osobnost lokálního konzultanta a jeho schopnost vyjednávat s městem. Postavení Agentury je lepší, vstupuje zvenčí a není ovlivněna místními vztahy. Její pomoc je pro obce potřebná. Minimálně se podpořily některé procesy, ale nedá se očekávat, že budou výsledky hned konkrétní a hned viditelné. Tři roky je krátká doba – sociální vyloučení se utváří po generacích. Přichází zvenčí a dívá se na problémy z jiné perspektivy, více objektivně. Například *„po prodeji domů se zdála být situace beznadějná, ale po malých krůčcích se hledala řešení“*. Důležitá role je působení na aktéry a proměňování jejich postojů ve prospěch inkluzivních postupů, o které je v praxi malý zájem. Poradenství je také důležité, projekty nastavují reálné cíle. Práce Agentury by se měla více přenášet směrem ke státním orgánům. Informace o dění v obcích by měly směřovat na centrální úroveň a poté systematictěji řešit. Aby vznikly *„kvalifikované zákony, vyhlášky“*.

6. Shrnutí výsledků

Případ působení Agentury v Roudnici nad Labem je zajímavý, protože poukazuje, jak se v praxi silně ovlivňují procesy odehrávající se na obci a procesy učící se Agentury. Pravděpodobně nejsilnějším momentem je problematická interakce obou procesů, které se v tomto městě po většinu času rozcházejí. Příliš mnoho času zde bylo promarněno, jinak by výsledky vypadaly mnohem lépe. Když bylo funkční vedení obce, nefungovala Agentura a opačně. Byť v poslední třetině působení Agentury dochází k dynamizaci jejího působení, naráží na absenci silného partnera - obce.

Také v této lokalitě se Agentura uvádí halasným způsobem, aby následně propadla období nečinnosti a sledovala proces privatizace tří bytových domů, jehož důsledky poté v poměrně slabé konstalaci za nepřítomnosti trvalého lokálního konzultanta pomáhá tlumit. A nemá k tomu příliš mnoho prostředků, ale co je pozitivní, je snaha hledat v prostoru přijatelné komplexní řešení. A to zejména v problematice bydlení, nejvíce prosazovanému a akcelerovanému tématu Agentury v místě. V čase pozorujeme, jak se střídají slabá období jednou Agentury, podruhé obce. Nemůžeme říci, že v místě nejsou žádné výsledky, jsou, ale můžeme je označit spíše za střídavé úspěchy. Fluktuace a pohyby na straně Agentury a obce jsou nepřehlédnutelné a trojka se stává pro lokalitu podivně osudovým číslem. Během tří let se v lokalitě střídají tři vedení města a tři lokální konzultanti. Není divu, že vyjednávání v tomto diskontinuitním prostoru nejsou jednoduchá. Na jedné straně zde vnika mnoho analýz, prosazuje se zaměstnávání dlouhodobě nezaměstnaných jako podmínka do veřejných zakázek, bytová koncepce a je schválen strategický plán, na druhou stranu dochází k vymístění sociálně vyloučených osob z jedné lokality, není čas na projekty, některé procesy mají více formální ráz a doba nečinnosti je skutečně velká. Domníváme se, že vcelku průměrné hodnocení lokality Roudnice nad Labem ve srovnání s ostatními je ještě dobrým výsledkem.

Působení Agentury je zpočátku slabé a reaktivní. Lze vysledovat, jak činnost Agentury působí těžkopádně, jak musela v prostředí vyvíjet více tlaku a vynaložit mnoho energie ve vyjednávání a přitom nenalézá výraznou oporu. Hledání řešení spotřebovává čas, který je Agentuře dán. Nejdříve Agentura nabízí alternativy vůči prodeji domů. Následné rozhodnutí obce, privatizace domů a její důsledky ji orientovaly zpočátku na jejich zmírňování, slovy jednoho aktéra na hašení požáru. Druhá polovina roku 2009 je plná hledání přijatelných řešení ve městě, která nejsou po ruce. Zajímavou roli plní Agentura v poslední fázi působení, kdy kromě svého poslání se věnuje také mediaci mezi obcí a ostatními aktéry. Dává lokálnímu partnerství jasný statut. Obavy z jejího odchodu jsou znatelné, což souvisí s vnímanou ztrátou silné pozice nezávislého intervenanta.

Problematické je střídání lokálních konzultantů, aniž by docházelo k předávání agendy a úplných informací. Lokální partnerství se tak staví stále znovu na startovní čáru a musí se resuscitovat. Působení Agentury by si na druhou stranu zasloužilo větší podporu ze strany obce, jejíž rozsah se odvíjel od aktuální politické situace. Ukazuje se, že zakázka, která by měla být formulována ze strany obce, je spíše do obce vnášena zvenčí. Agentura reaguje na místní potřeby, zejména v oblasti bydlení, kde je úspěšná a přichází se systematickými a akceptovatelnými návrhy, jiné oblasti jsou řešeny nebo tematizovány poměrně málo nebo vůbec.

V rámci evaluačního sezení k ukončení působení Agentury se aktéři shodli na tom, že by přivítali další působení Agentury. Rozhodnutí Monitorovacího výboru z února 2011 bylo ukončit činnost Agentury k 30. červnu 2011 a poskytnout městu tzv. vzdálenou podporu.

Nepřehlédnutelné je v rámci působení rozcházení se dění v Agentuře a ve vedení obce. Agentura začala v lokalitě působit od léta 2008, ale její působení je neukotvené a končí fiaskem, rozpadem lokálního partnerství. Po dobu, kdy se rozhoduje na obci o privatizaci domů, je Agentura zastoupena nepravdělně a externě. Až po prodeji domů a vystěhovávání nájemníků se spouští proces hledání systematictějšího řešení. Až od prosince 2009 začíná působit v místě trvale lokální konzultant. V květnu je ještě přijat strategický plán, ale jeho plnění komplikuje provizorium na straně obce, ani následné komunální volby nic moc nemění, až opakované volby lednové (2011), kdy se poté situace zlepšuje, už je dán partner, ale rovněž se i rozhoduje o dalším působení Agentury v lokalitě.

Samotný výběr obce pro spolupráci s Agenturou považují místní aktéři spíše za dobrou volbu a to s ohledem na přínosy, které mělo působení pro město. První rok byl ztracen, podle některých aktérů i ten druhý. Teprve ve třetím roce se věci začaly sunout k lepšímu.

Agentura nedokázala v Roudnici nad Labem téměř vůbec jasně aktérům sdělit, jak bude v obci působit a jakým způsobem bude pracovat. Celková atmosféra v obci ve vztahu k příchodu Agentury byla plná očekávání, prolínal se jí pesimismus, neutrální postoje a také poměrně příznivá nálada. Analýza dat vypovídá o tom, že postoje obce jako celku vůči příchodu Agentury byly poměrně příznivé. Očekávání aktérů byla různorodá, což souvisí s tím, že Agentura nedokázala zpočátku své působení objasnit, ani ukotvit. Rozčarováných aktérů, jimž se původní očekávání nesplnila, je polovina. Také v poslání Agentury nebylo zcela jasno. Nad naplněním poslání Agentury v Roudnici nad Labem panují spíše rozpaky.

Podpora Agentury k zajištění rovného přístupu mířila především do oblasti bydlení, sociálních služeb a bezpečí. Méně do oblasti zaměstnávání a vzdělávání, nejméně do oblasti zdravotní péče. Po ukončení pilotního působení Agentury obec dokáže funkčně řešit problematiku sociálního vyloučení v partnerství s dalšími subjekty v místě. Agentuře se podařilo podpořit proces sociálního začleňování v obci. A její podpora se soustředila výrazně do oblasti bydlení. O intenzitě změn se více pochybuje, jako i o jejich dlouhodobosti.

I ohledně kvality vyvolaných změn. Procesy doposud zajišťované Agenturou v obci by měly dále pokračovat. Nositel procesů bude zajištěn, ale jeho pozice už nebude tak silná jako ta agenturní.

Celkové působení Agentury v obci není nijak oslnivé. Polovina aktérů shledává v tomto působení nějaký smysl. Agentura jako organizace (ve smyslu instituce) se osvědčila. Její působení v obci zkomplikovala velmi proměnlivá politická situace.

V lokalitě byla zpracována situační analýza, vzniklo lokální partnerství, byť muselo být obnoveno. Do Lokálního partnerství Roudnice nad Labem byli osloveni vhodní partneři, složení bylo příznivé a fungování optimální. K naplnění cíle lokálního partnerství tak z poloviny. V rámci partnerství fungovaly pracovní skupiny a práce v nich byla do jisté míry přínosná.

V Roudnici nad Labem vzniknul strategický plán, který byl v souladu s potřebami obce. Byl obcí přijat, ale jeho cíle nebyly naplněny. Hovoří se o jeho formálnosti. Optimistické ale je, že by mohl být naplňován v budoucnosti. Je považován za kvalitní dokument. Projektové poradenství zatím nevedlo k velkým výsledkům, ale je pokládáno za velmi užitečné.

Politika obce je považována za mírně prointegrační. Přispěla k tomu přijatá opatření v oblasti bydlení (koncepce) a také možnost zapojení dlouhodobě nezaměstnaných do veřejných zakázek města. Politika se ve vztahu k sociálnímu začleňování v posledních třech letech změnila, v poslední době k lepšímu. Agentura svou přítomností ke zlepšení prointegračních politik v obci. A to zejména v oblasti sociálních služeb a v politice bydlení. Méně potom v politice bezpečnostní. Nejméně v politice zaměstnanosti a v politice vzdělávací vůbec ne.

Agentura dokázala do jisté míry reagovat na potřeby obyvatel sociálně vyloučených lokalit. A dopady její činnosti ve spolupráci s ostatními aktéry ještě nejsou vidět. Největší a i stejné jsou podle aktérů v oblasti sociálních služeb, bydlení, bezpečí a zaměstnávání. Menší pak v oblasti vzdělávání a v oblasti zdravotní péče nejsou žádné. Znamky dopadů či změn v sociálně vyloučených lokalitách nějaké jsou, ale v tomto ohledu si asi budeme muset ještě počkat.

Mnohá váhající ohodnocení aktérů, komplikace způsobené fungováním Agentury v místě a nepřející politické nestability, ústí v poměrně průměrné výsledky Agentury v této lokalitě.